

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563; Zagreb št. 39.011; Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6.

Dve latinski sestri

Novi francoski veleposlanik v Rimu Poncet François je zasedel svoje mesto. Dve leti je bilo skoraj nezasedeno in dve leti so se odnošaji med Italijo in Francijo stalno slabšali, tako da je danes sploh vprašanje, če je še čas in če so še dani pogoji za to, da pride do splošnega razčiščenja vseh sporov, ki so se nakopičili, da niti ne govorimo o kakšnem prijateljskem sodelovanju, za katerega je v Parizu sicer dobro razpoloženje, medtem ko ga je v Rimu le zelo malo. Ko sta v januarju 1935 Mussolini in takratni francoski ministrski predsednik Laval podpisala francosko-italijansko prijateljsko pogodbo, se je Italija pripravljala na zasedbo Abesinije in je bila pogodbena s Francijo zelo dobrodošlo zavarovanje v Evropi, za katerega je bila Italija pripravljena izkazati se hvaležno. Takrat tudi še ni bilo »osi Rim-Berlin« in Italija v ničemer in z ničimer ni bila vezana na Nemčijo, kajti v srednji Evropi je razpolagala z Avstrijo in Madžarsko, ki sta v Podonavju zastopali tudi njene interese. Toda pogodba Mussolini-Laval ni nikoli mogla zaživeti. Prišla je abesinska kriza, ko je morala Francija pri Zvezi narodov podpreti angleško protitalijansko politiko in s tem v očeh italijanske vlade in italijanskega naroda tudi prevzeti soodgovornost za vse ukrepe, ki jih je Zveza narodov predpisala proti Italiji. Nesreča je hotela, da je takrat prišla v Franciji na oblast tudi ljudska fronta, ki je brez pomišljanja — in tudi brez premisleka — odpoklicala iz Rima poslanika grofa de Chamberuna, češ da je preveč desničarsko usmerjen človek. Medtem pa je Italija končala svojo vojno v Abesiniji in proglasila svoj imperij, italijanskega kralja pa imenovala za cesarja Abesinije. Ko je Blumova vlada hotela poslati v Rim poslanika Saint Quentina, ki je po svoji miselnosti bolj odgovarjal ljudski fronti, je Italija že pokazala trd hrbet in zahtevala, da novega poslanika sprejme le pod pogojem, če bo pooblaščen, da zastopa Francijo pri kralju Italije in cesarju Abesinije, to se pravi z drugimi besedami, če Francija prizna zasedbo Abesinije po Italiji. Francoska vlada tega ni storila, novi poslanik sploh ni odpotoval na svoje mesto, v Italiji pa je nastala nevolja nad Francijo, ki se je iz dneva v dan stopnjevala.

Vzrel, ki je nastala v odnošajih med Francijo in Italijo, je spretno izkoristila Nemčija, ki je brez oklevanja priznala italijanski imperij in tudi drugače javno izrazila svoje veselje nad italijanskimi uspehi v Afriki. Pozno v jeseni leta 1936 je že prišel italijanski zunanji minister grof Ciano k Hitlerju v Berchtesgaden, kjer so po obsežnih in temeljnih razgovorih podpisali berchtesgadenske protokole, ki so od takrat naprej temelj, na katerem sloni in deluje italijansko-nemško zavezništvo. Pogodba Mussolini-Laval iz januarja 1935, ki je Italiji dejansko omogočila, da je organizirala svoj pohod v Abesinijo, torej sploh ni zaživela, Franciji pa ni prinesla nobene hvalečnosti od strani Italije, ampak je zaradi cele vrste nesrečnih naključij v francoski notranji in zunanji politiki celo pomagala Italijo potisniti ob stran Nemčije in proti svojemu namenu dosegla, da se je ustanovila in utrčila italijansko-nemška zveza, ki je na koncu leta 1938 podrla ves francoski vpliv v srednji, južnovzhodni in severovzhodni Evropi, dvignila v Španiji nasprotstvo proti Franciji in v Sredozemskem morju utrčila veljavo italijanskega imperija v škodo francoske moči in francoske varnosti.

Redkokdaj bomo v diplomatični zgodovini našli primer prijateljske pogodbe, ki je imela najboljši namen utrditi položaj obeh pogodbenikov ter jih med seboj povezati v trajnem, tvornem sodelovanju, ki bi izključevalo medsebojno tekmovalnost, a ki je zaradi nespretnosti francoskega pogodbenika, ki se je pod vodstvom ljudske fronte vdal prišepetavanjem moskovskih boljševoikov, na vsej črti rodila protivne uspehe. Danes, po skoraj štirih letih, odkar je bil francoski ministrski predsednik Laval v Rimu, so odnošaji med Italijo in Francijo takšni, da si jih slabši misli ne moremo, in pot do novega sporazuma je poslana z zamujenimi prilikami, ki so zapustile v Italiji same spomine zagrenjenosti, ki jih bo mogoče izbrisati le z največjo dobro voljo in morda celo z — novimi zadoščenji.

Sedanji francoski ministrski predsednik je pokazal iskreno voljo, da grehe ljudske fronte v zunanji politiki popravi, v kolikor se sploh še popravi dajo. Novi francoski veleposlanik v Rimu je mož, ki bo svoji vladi pri iskanju novih potov lahko mnogo pomagal. Toda vprašanje je, pri katerem koncu naj se zgrabi italijansko-francosko razmerje, da bo prišlo z mrtve točke. V srednji in vzhodni Evropi ni ničesar za zgrabit. Tu je vse prepozno. Nova dejstva so se strdila in srednja Evropa in evropski vzhod z njimi računajo. V Španiji so prepadi med francosko in italijansko politiko preširoki, da bi jih mogli pokriti s hitro zgrajenimi čustvenimi mostovi. V Sredozemskem morju so prav tako nastopila nova dejstva, ki so vlogi Italije in Francije znatno spremenila v škodo slednje. Vrhutega pa je tukaj še italijansko-nemško zavezništvo, o katerem danes nikdo ne ve, kako daleč sega in za katera področja evropske, odnosno svetovne politike velja. Ali velja na primer tudi za vprašanje nemških kolonij? Če je temu tako, potem bo

General Izmet İnönü novi predsednik Turčije

Carigrad, 11. nov. AA. (Reuter) Na današnji seji turške narodne skupščine v Ankari, ki se je začela ob 11 dopoldne, je bil izvoljen za predsednika turške republike bivši predsednik vlade Izmet İnönü s 340 glasovi. Pred sejo narodne skupščine je imela parlamentarna skupina narodne stranke ob 10 dopoldne svojo sejo, na kateri je za kandidata s 324 glasovi postavila Izmeta İnönüja. Seja narodne skupščine se je začela ob 11 dopoldne. Ozračje je bilo zelo napeto. Med drugim so se slišali tudi vzdihli narodnih poslancev. Na govorniški oder je takoj stopil predsednik vlade Dželal Bajar in imel krajši govor, s katerim je pozval narodne poslance, naj se lotijo svoje dolžnosti in zbere novega predsednika re-

publike. Nato se je takoj začelo glasovanje, ki je bilo tajno.

Po obljubi je predsednik turške vlade Dželal Bajar danes popoldne podal ostavko svoje vlade v roke novemu predsedniku republike Izmetu İnönü. İnönü je nato zaprosil ministre, naj se naprej opravljajo svojo službo, ter poveril sestavo nove vlade Dželalu Bajarju.

Življenje in delo novega predsednika

Mustafa Izmet paša, kakor se je prej pisal Izmet İnönü, je bil rojen leta 1884 v Smirni v Mali Aziji. Udeležil se je mladoturške revolucije leta 1908 ter vseh vojn od leta 1910 dalje. Leta 1915 pa je bil šef generalnega štaba kavkaške armade, dve leti pozneje pa poveljnik tretjega armadnega zbora v Palestini. Po vojni so njega smatrali za prvega sodelavca Kemala Atatürka in ga je leta 1921 narodna skupščina že imenovala za vrhovnega šefa generalnega štaba. On je poveljeval novim turškim armadam, ki so v letih 1921 in 1922 očistile Malo Azijo vseh tujih čet. Kot se je že izkazal za sijajnega vojskovodjo, tako so je izkazal tudi za dovršenega diplomata. On je vodil mirovna pogajanja in podpisal mir v Lausani. Njegovi spretnosti gre v veliki meri zasloga, da je Turčija dobila tako ugodno mirovno pogodbo. Leta 1925 je postal ministrski predsednik in je ostal na tem mestu do leta 1937. Užival je neomejeno Atatürkovo zaupanje. V tej dolgi dobi je pokazal vse svoje zmožnosti izredno bistroumnega in pogumnega državnika, saj je on v veliki meri sodeloval pri ustanovitvi balkanskega sporazuma in četverozveza med Turčijo, Perzijo, Afganistanom in Irakom je njegovo delo. Leta 1936 je dosegel končno zadoščenje, ko je s pogodbo, podpisano v Montreuxu v Švici, Turčija postala neomejen gospodar Dardanske in Bosporske ožine in s tem tudi Carigrada. V septem-

bru 1937 je kot predsednik vlade odstopil. Takrat so dejali, da je bil povod njegovemu umiku nesporazum med njim in Atatürkem glede sovjetske politike. Izmet İnönü je zagovarjal politiko sodelovanja z Rusijo, medtem ko je Atatürk stal na stališču, da je treba to prijateljstvo žrtvovati in se navezati na Anglijo.

Spor med njim in pokojnim predsednikom republike je moral biti zelo pomemben in odločilen ter zanj javnosti ni nikdar zvedela. Veliko začudenje je torej povzročilo v politični javnosti dejstvo, da je bil za predsednika republike izvoljen prav Izmet İnönü, ki se po sporu z Atatürkem ni več pomiril z njim ter je bil bržkone izvoljen tudi proti njegovi poslednji volji. V diplomatskih krogih smatrajo to izvolitev za zelo značilno za nadaljnji potek notranjepolitičnega življenja v Turčiji. Ni izključeno, da bo sedaj prišlo na dan, zakaj sta se sprla s Kemalom Atatürkem in nato povsem razšla.

Pogreb Atatürka

Ankara, 11. nov. AA. (Havas) Akademik in učenci srednjih šol, zbrani na Nacionalnem trgu, so prisegli, da bodo posvetili vse svoje sile obrambi tistih načel republike, ki jih je postavil Kemal Atatürk.

Ministrski svet izdeluje spored veličastnih pogrebnih svečanosti. Zemeljske ostanke predsednika Kemala Atatürka bodo položili na mrtvaški oder za tri dni v Carigradu, da bi se prebivalstvo moglo posloviti od očeta nove Turčije. Zatem bodo umrlega predsednika prepeljali v Ankaro. Pogreb bo približno v 10 dneh. Mesto, kjer bo Kemal Atatürk pokopan, še ni določeno.

Ankara postane Atatürk

Carigrajski listi navdušeno pišejo o predlogu, da se ime turške prestolnice spremeni in da se bo odslej Ankara imenovala »Atatürk«.

Bivši kralj Edvard VIII. se bo vrnil v Anglijo

Sprava vojvode Windsorskega s kraljevsko družino

London, 11. nov. TG. Na merodajnem mestu v Londonu nočejo ničesar povedati v zvezi z vestmi, ki se vedno bolj širijo, da bo prišlo do sprave med bivšim angleškim kraljem Edvardom VIII., sedaj vojvodom Windsorskim, in angleško kraljevsko družino. Res pa je, da se bosta te dni v Parizu sestala brata vojvoda Windsorski in vojvoda Gloucesterski (izg. glsterski). V Londonu menijo, da na tem ni nič in da imata dva brata pravico, da se med seboj sestajata, kadar in kjer hočeta. Sicer pa ni res, da bi bil vojvoda Windsorski potem, ko je nehal biti angleški kralj, izgnan iz Anglije. Njega nikdo ni izganjal, ampak on sam je prostovoljno odšel iz Anglije. Morda so mu tudi nekateri njegovi prijatelji svetovali, da je zanj boljše, da izgine, kar je tudi storil. Ni pa res, da bi bil s kraljevsko družino v Londonu skregan. Nasprotno. S svojo materjo kraljico Mary se vsak dan po telefonu razgovarja. Res pa je, tako pravijo v Londonu, da je vojvoda Windsorski nedavno, ko je Angliji grozila nevarnost, da bo vpletena v svetovno vojno, pisal angleški vladi, da bi se rad vrnil domov in služil angleškemu imperiju. Vlada se je o tej ponudbi posvetovala in je skle-

nila, da bo vojvodi Windsorskemu, če bi zares do vojne prišlo, ponudila zelo važno javno službo. Posebno kraljica-mati Mary si prizadeva, da bi vse napetosti in nesporazumljenja izpravila in ublažila. Ona sama se je baje obrnila do vlade in sporočila, da naj stori vse, kar more, da njenemu sinu, ki je nehal voditi angleški imperij kot njegov kralj, omogoči vsaj, da mu bo služil. Angleška vlada se tudi s tem predlogom bavi in poučeni ljudje menijo, da bo vlada sama posredovala, da se bo po novem letu vojvoda Windsorski vrnil vsaj za nekaj dni k svoji družini v Anglijo. Nekoliko pozneje pa bi bila vlada pripravljena, da poveri vojvodi Windsorskemu vodstvo velike in važne politično-gospodarske misije v Južni Ameriki. V Londonu mnogo ugibajo, kako bodo rešili vprašanje vojvodove žene, ki po angleških predpisih še nima pravice do naslova vojvodinje in torej na dvoru tudi ne uživa tistih prednostnih pravic, kot jih uživajo osebe, ki so okrašene s tem plemenskim činom. Upanje pa je, da bo tudi ta stvar urejena in da bodo vojvodinjo sprejeli v družbo z vsemi častmi, ki gredo njenemu naslovu.

Kriza vlade v Soliji

Solija, 11. nov. b. Kralj Boris je sprejel danes ministrskega predsednika Kjosovanova. V bolgarskih političnih krogih mislijo, da je ministrski predsednik ponudil ostavko po večerajšnjem porazu v parlamentu. Pogajanja za sestavo nove vlade so se že pričela. Ostavka doslej še ni bila sprejeta, jasno pa je, da je bolgarski kabinet zašel v hudo krizo.

Eden ustanavlja novo stranko iz vse opozicije

London, 11. novembra. b. Zadnji politični dogodki bodo bržkone imeli za posledico ustanovitev nove politične stranke. Kakor poroča današnje časopise, bo ta stranka bržkone zbrala vso opozicijo, ki je nezadovoljna z znanjo politiko sedanje vlade. Šef stranke bo bržkone bivši zunanji minister Anthony Eden. V kolikor so točne vesti današnjega britanskega tiska, bo Anthony Eden zbral okrog sebe vse nezadovoljne in bo iz te izvenparlamentarne opozicije ustvaril nov krog, ki bo zelo nevaren sedanjim vladam. Govorijo, da je že izdelan konkreten program dela nove opozicijske stranke. Najprej se bodo priredila številna javna zborovanja, na katerih se bo sporočil narodu program nove politične stranke ter se bo ugotovila tudi njena sila in število njenih pristavev. Pa verzijah zmernejših opazovalcev pa baje namerava Eden izvesti samo pritisk na Chamberlaina, da razpiše nove volitve. Drugi opazovalci so zopet mnenja, da bi mogla nova stranka imeti povsem druge, mnogo radikalnejše cilje.

Francoski generali proti „monakovski politiki“

Pariz, 11. novembra. b. Henry de Kirilis objavlja v »Epoque« pismo 14 francoskih generalov, ki so vodili v zadnjem času hudo borbo proti monakovskemu sporazumu. Med generali so tudi bivši inspektor letalstva Armingaut, bivši vojni guverner Strasbourga Precard in še nekateri drugi ugledni generali.

Boji v Španiji

Salamanca, 11. nov. AA. (DNB) Poročilo nacionalističnega poveljstva se glasi: Nacionalisti so na bojišču ob Ebru zavzeli več hribov, s katerih gospodujejo nad cesto od Compasiona do Asca. V teh bojih je bilo ujetih 400 republikancev. Na bojišču ob reki Segre so se ponesečili vsi sovražni napadi. Republikanci so izgubili več sto vojakov, 2000 pa jih je bilo ujetih. Francove čete so zaplenile tudi 20 strojnic. Na castellonski fronti so rdeči brezuspešno napadali in so imeli težke izgube. Nacionalistični oddelki so začeli v protinapadi in zasledovanjem sovražnika. — Letalstvo Francove vojske je v sredo uspešno bombardiralo valencijsko pristanišče.

Burgos, 11. nov. AA. (DNB) Poluradno sporočilo nacionalistične vlade opozarja, da je marksiistični tisk v inozemstvu popolnoma zamolčal strahovito bombardiranje nezavarovanega mesta Cabre od strani republikanskega letalstva. To je nov dokaz pristranosti gotovih tujih krogov, ki se tudi drugače obnašajo nečloveško.

Saint Jean de Luz, 11. nov. AA. (DNB) Republikansko poročilo pravi, da so v četrtek trajali srediti boji na bojišču ob Segri. Na fronti ob Ebru nacionalisti napadajo na vsej črti. Na castellonskem bojišču so Francove čete odbile sovražne napade.

Zagrebska vremenska napoved. Nestalno in oblačno s slabimi padavinami.

Sporazum med Čehi in Slovaki glede bodoče ustave

Praga, 11. novembra. AA. DNB. Po vesteh iz političnih krogov je bil danes v Pragi dosežen sporazum med slovaškimi in češkimi zastopniki o bodočih odnosih med obema vezavnima državama. Zaseknat pa uradno sporočilo o tem še ni bilo izdano.

Vprašanje nove ustave, ki se mora postaviti na popolnoma nove temelje, je trenutno glavni predmet pogajanj med odgovornimi češkimi in slovaškimi državniki. Po dosedanjih informacijah je bil že dosežen načelni sporazum. Izven debate je vprašanje skupne armade, skupnih financ in zunanje ministrstva. V ostalih upravno-političnih vprašanjih pa so Slovaki uveljavili svoje zahteve. Slovaki zahtevajo za samoupravo jamstva in bodo šele nato prešli na rešitev drugih vpra-

Italija pri bodočem obravnavanju tega bolečega vprašanja stala ob strani Nemčije, ki bo imela proti sebi Francijo. Ali velja »os Rim-Berlin« za kakšne nove italijanske težnje v severni Afriki, v sosedščini Tunizije na primer, ali pa v Džibutiju, ki zapira italijanski Abesiniji željezniško zvezo z Rdečim morjem? Če je temu tako, bo imel novi francoski veleposlanik mnogo skrbi, da najde temelje za stvarne razgovore, ne da bi mu bilo za to potrebno plačevati — novih odkupnin.

Ker se vsi zavedamo važnosti vprašanja, kakšni bodo odnošaji med Italijo in Francijo, izražamo željo, da bi najnovejši poskus zблиžanja rodil koristne uspehe.

žanj, predvsem na izvolitev novega predsednika republike. Glede preosnove političnih strank polagajo češki in moravski politični krogi velik pomen in želijo povenotenja strankarskega življenja. Izražena je bila želja, da se osnujejo 1 do največ 3 politične stranke. Ko se to izvede, se bodo vodila nadaljnja pogajanja glede izvolitve predsednika republike. Odločitev bo padla bržkone že danes in se vodijo zakulisna pogajanja.

Bratislava, 11. novembra. AA. ČTK. Nekateri tuje poročevalske agencije so razširile vesti, da vlada v Bratislavi velik teror. Po vesteh agencije Tass je prišlo v Bratislavi do protičeških in protijudovskih demonstracij. Fašisti so, tako pravi ta agencija, napadli banke, odnesli denar in dragocenosti, enako pa se je zgodilo tudi Judom. Agencija pravi dalje, da je te demonstracije podpirala avtonomna slovaška vlada. Propagandni urad slovaške vlade je pooblaščen odločno zanikati vse te vesti. V Bratislavi je bilo do demonstracij samo na tisti dan, ko je bila javljena dunajska razsodba. Toda te demonstracije so bile v glavnem naperjene proti Judom, ki so nekaj dni prej organizirali manifestacije za priključitev k Madžarski. Agencija Stefani je poročala iz Budimpešte, da so Hlinkovi gardisti oropali madžarske železničarje, ki so prišli v Banskó Bistricó. Res pa je, da noben madžarski železničar ni bil poslan v Banskó Bistricó in tudi ni mogel biti oropan. Ista agencija poroča po madžarskih virih, da so ljudje v Banskó Bistrici zahtevali priključitev k Madžarski. Ta vest je prav tako ne-točna, kakor sporočilo, da je češkoslovaška vojska oropala madžarsko prebivalstvo.

Zapiski iz volivnega boja

»Obešenci in rablji skupaj plešejo kolo«

Včeraj smo poročali, kako radičevski kmet piše o tej volivni zvezi med Mačkom in Jeftičem ter Zivkovičem. Pravi, da se ni še uselja zemlja na grobovih hrvaških žrtve, pa že plešejo kolo rabelj in voditelj obešencev. Tako presoja stvar radičevski sami, katerim morajo Mačkovi listi dopovedovati, da ne gre, da bi kdo v tem volivnem boju še spomnil Zivkoviča in Jeftiča.

Na drugi strani pa smo dobili v roke tale letak, ki ga je JNS za petomajske volitve izdala in v katerem svari vse Jugoslovane, naj nihče ne glasuje za listo tedanje združene opozicije, ki jo je tudi vodil dr. Maček. Letak JNS iz leta 1935 se glasi:

»Dragi prijatelji! Ako želiš, da jugoslovanski narod propade, le glasuj 5. majnika za avstro-ogrsko oficirja Vladka Mačka! — Dobro veš, kdo je obešal in ubijal jugoslovanski narod za časa okupacije v Srbiji. — V družbi neprijateljev Jugoslavije je tudi Ljuba Davidović, bivši ministrski predsednik. Na letaku je slika dr. Mačka v uniformi avstroogrškega častnika, nad njim pa na hribu vse polno vislic, ki na njih vise obešenci.

To je bil volivni letak JNS iz leta 1935. Torej so od tistega časa pretakla komaj dobra tri leta. In sedaj tisti, ki so se pred tremi leti med seboj drug drugega zmerjali z rablji, plešejo volivni ples. Pa naj kdo reče, da je to za zdrav človeški razum razumljivo početje. Zato pa tudi Mačkova glasila molče o Jeftiču in Zivkoviču, zato tudi JNS-arska glasila trde, da je vodja združene opozicije Zivkovič in ne Maček. Škoda, da sedaj ni še predpusta!

Tudi dva Mačkova kandidata

Poleg vseh drugih JNS-arskih velmož bosta na Mačkovi listi kandidirala še tale dva moža iz dobe Zivkovičevega in Jeftičevega režima: V Kragujevcu bo na Mačkovi listi kandidiral glasoviti minister dr. Dragutin Kojić, ki je bil znan pod imenom »Lipčanec«. Bil je velik preganjalac Hrvatov in Slovencev. — V okraju Paraćin in Varvarin pa bo kandidiral bivši notranji minister in poznejši glasoviti ban dr. Velja Popović. Tudi ta sovražnik in zatiralec Mačkovega gibanja bo kandidiral na Mačkovi listi.

»Noben Hrvat ne bo imenoval ne Zivkoviča ne Jeftiča«

»Hrvatsko Jedinstvo«, Mačkovo glasilo, ki izhaja v Varaždinu, piše v svoji številki od 5. nov. tele besede: »Vedeti je treba, da je taka taktilna zveza največje koristi za HSS. Volivni zakon podpira velike strankarske grupacije in taka koalicija omogoča, da se bodo pri razdelitvi mandatov upoštevali vsi glasovi, ki bi za Mačkovo listo bili oddani kjerkoli v državi. Kdor je glasoval pri prejšnjih volitvah, ta ve, da daje glas nosilcu državne liste dr. Mačka ter okrajnemu kandidatu. Zato je vsakemu Hrvatu jasno, da se pri volitvah Jeftičev in Zivkovičev ime niti imenovalo ne bo. Pač pa bodo ti gospodje morali, kadar bodo volili, glasovati za nosilca liste dr. Mačka. Kaj to v stvari pomeni, ni treba še razlagati. Pri teh volitvah je potrebna vzajemnost vseh Hrvatov bolj kakor kdajkoli poprej. Tega se Hrvatje tudi zavedajo!«

Mačkova lista pomeni torej enotno fronto vseh Hrvatov, vsaj tako razlagajo Mačkovi listi. Ali se tega zavedajo tisti Slovenci, ki se obešajo za dr. Mačkov rep ter s tem križijo vzajemnost slovenskih vrst. Kajpada to ne velja za Kramerjeve pristase, ker ti so vse, kar hočejo.

Mačkovo glasilo o volivnih pripravah

»Seljaški dom«, glasilo dr. Mačka, prinaša 10. t. m. članek, v katerem med drugim veli: »Volivne priprave gredo pri nas naprej po določenem programu. Po večini okrajev so liste že postavljene. Čez nekaj časa bo dovršena državna lista predsednika dr. Mačka. Tedaj bomo šele vedeli, kdo kandidira v kakem okraju.

Mačkove težave s kandidati

Listi precej poročajo, da je zlasti v Dalmaciji mnogo sporov zaradi mačkovskih kandidatur. To bi utegnilo biti resnično, zlasti če bomo mačkovsko glasilo »Hrvatski Dnevnik«, ki 11. t. m. v političnem uvodniku prinaša med drugim tudi tele misli: »Dr. Maček je letos ravnal nekako tako kakor pred tremi leti: kandidiral je namreč v glavnem tiste, ki delajo zunaj po okrajih, vendar bo letos nekaj osebnih sprememb. Te spremembe pa so postale potrebne zaradi krajevnih razmer. So kraji, kjer so posamezne vasi med seboj sprte, ne da bi ta spor imel kako zvezo s hrvaškimi narodnim bojem. Poslanec tiste vasi prihaja v neprijeten položaj. Poslanec pa, ki želi uspešno voditi politično organizacijo, mora biti v resnici nad vsakim takim sporom ter ne sme biti niti sumnje, da je kakor koli zapleten v kak krajevni spor. Kjer je kaj takega, bo kandidiral v tistem okraju kak strankarski organizator izven okraja. Vse pa se bo tako uredilo, da nihče zaradi tega ne bo užaljen.«

Predstavniki Mačkove državne liste

Mačkovo državno listo bodo predstavljali tile gospodje od združene opozicije: Ljuba Davidović, Joca Jovanović, Miša Trifunović, dr. Milan Kostić.

»JNS nima več pravice obstanka«

V »Jugoslovenskih novinah« je Ante Kovač napisal članek pod naslovom »Mi na volitvah«, kjer med drugim veli: »Ko smo ustanovljali JNS, smo jo tako uredili, da bodi instrument kraljeve politike in nikogar drugega. Sedaj pa smo doživeli, da je postala instrument Mačkove politike. S tem je JNS izgubila pravico svojega obstanka ter smo zaradi tega iz nje tudi izstopili.«

Dr. Maček in Pera Zivkovič

Eden izmed ustanoviteljev HSS iz Koprivnice na Hrvaškem piše v »Samoupravici« 10. t. m.: »Zakaj je Maček sprejel Zivkovičovo ponudbo, je še nekam razumljivo. Zakaj neki ne bi sprejel glasov tistih, ki so ga, ko so bili na vladi, preganjali, zapirali, preganjali in zapirali njegove pristase. Tako razlagajo njegovi listi. Dr. Maček si misli: Naj vidijo moji pristasi, kako se mi je posrečilo ukrotiti moje največje sovražnike, ki so se mi suženjsko ponudili, da mi pomagajo in glasujejo za mojo listo. Naj vidijo moji pristasi, kako globoko morejo pasti taki ljudje, kadar izgube oblast iz svojih rok, kako so potem pripravljeni izneveriti se svojemu rodnemu političnemu programu zgolj zato, ker vedo, da te oblasti ne bodo več dobili... Vendar je tudi dr. Maček, ko je stopil v to volivno vprego z Zivkovičem, pokazal, da ni politik tistih lastnosti, kakršne bi rad sam sebi pripisoval. Stopiti namreč v volivno vprego z ljudmi, ki so do včeraj bili njegovi rablji, tudi ni moralno. In tega dr. Maček pred svojimi pristasi ne more z ničemer opravičiti. Zato se njegovi kmetje tudi že punjajo. Ker dr. Maček tako dela, je to obenem najboljši dokaz, da njegove vrste niso več tako enotne. To bo tudi poglavitni razlog, zakaj se je dr. Maček odločil za tako amorfolno politično kupčijo.«

JRZ pozivlje volivce vse države

Belgrad, 11. novembra. m. JRZ je za bližnje državnozborske volitve objavila včeraj po vsej državi prve volivne letake, v katerih pozivlje državljanke, naj pri decembrskih volitvah oddajo svoje glasove za nosilce liste JRZ dr. Stojadinoviča in s tem odobro dosežanje obnovitveno politiko sedanje vlade, ki stremi samo za tem, da državi zagotovi tako na znotraj, kakor na zunaj mir ter nemoten gospodarski razvoj in blagostanje. Nobenega dvoma ni, da bo ljudstvo to politiko, od katere je številne koristi občutilo samo, odobrilo ter pri volitvah oddalo večino glasov za JRZ. Ker pa se je proti vladi v državi združilo vse od komunistov do republikancev, ki tudi pozivajo svoje ljudi z oklicem, naj oddajo svoje glasove za opozicijo, je izdala tudi JRZ svoj oklic. Opozicionalci od komunistov tja do fašistov, ki so se združili in ki imajo za glavni program zrušiti sedanje stanje, pa za graditev novega nimajo prav-

Belgrad izraža dr. Stojadinoviču popolno zaupanje

Belgrad, 11. novembra. AA. V prisotnosti dr. Milana Stojadinoviča, čela stranke in predsednika mestnega odbora JRZ za Belgrad, Zemun in Pančevo, je bila včeraj v veliki dvorani glavnega odbora JRZ plenarna seja mestnega odbora JRZ za Belgrad, Zemun in Pančevo. Sejo je otvoril prvi podpredsednik Djura Janković ter takoj dal besedo predsedniku vlade dr. Milanu Stojadinoviču. V izbrnem poročilu je dr. Stojadinović obrazložil krajevnemu odboru politični položaj v zvezi z volitvami v narodno skupščino. Njegova izvajanja so naredila globok vtis na vse prisotne zastopnike JRZ v prestolnici ter so bila deležna burnih vzklikov odobravanja. Po zaključnem poročilu so govorili še Milan Karamarković, Miodrag Djokić, Dragoljub Todorović in Radislav Milošević, nakar je tajnik krajevnega odbora JRZ Dragutin Zekavica predložil sledečo resolucijo:

Gospod predsednik! V trenutku, ko mora krajevni odbor stranke kot pristojni činitelj stranke izglasovati svoj sklep glede izbire kandidatov in njihovih namestnikov za bližnje poslanske volitve za kraje Belgrad, Zemun in Pančevo, si usojam, da na podlagi pismenih resolucij, ki so bile izročene pisarni mestnega odbora stranke od strani naših pododborov, izreči sledečo izjavo:

Plenum krajevnega odbora JRZ za Belgrad, Zemun in Pančevo si je v svesti pomena in važnosti poslanskih volitev 11. decembra. Ker želi polno zmago in ker neomejeno zaupa vam, svoje- mu predsedniku ter šefu stranke, vas pooblašča in prosi, da izvolite sami izvršiti izbiro kandidatov in njihovih namestnikov za volitve narodnih poslancev za področje Belgrad-Zemun in Pančevo. Plenum mestnega odbora JRZ je prepričan, da boste, dragi voditelji, s svojo izbiro najboljši zanesljivo zagotovili tisti uspehi, ki ga mi iz vsega srca želimo, in da boste s svojim velikim državnim genijem izvršili tudi to delo modro v srečo in blagostanje kralja, naroda in nedeljive Jugoslavije, kar je bitni cilj JRZ.

Ta resolucija je bila sprejeta z dolgotrajnim odobravanjem in vzkliku šefu stranke dr. Milana Stojadinoviču, ki je očitno ganjen izrek zahvalo krajevnemu odboru za izraženo zaupanje in poudarjal, da mu ta soglasnost, ki jo izraža resolucija, ni samo v čast, temveč predstavlja zanj tudi trdno zagotovilo za veliko zmago JRZ na volitvah 11. decembra. Zaključne besede dr. Stojadinoviča so vsi navzoči navdušeno pozdravili, nakar je bila seja zaključena ob 21.30.

Ministri na zborovanjih

Belgrad, 11. nov. m. Na dr. Stojadinovičevi listi za mesto Belgrad, Zemun in Pančevo kandidira zastopnik vseh bojovniških organizacij pred-

»Jutrov« dopisnik — rdeči kandidati

Pred časom se je vsak, ki si je upal izraziti misel, da bi dr. Reisman bil socialistični poslanski kandidat, močno zameril mariborski Delavski politiki, ki je že takrat vedela, da delavstvu ne bi bilo prav nič ljubo, če bi njegove interese v parlamentu zagovarjal odvetnik dr. Reisman. Sedaj pa Delavska politika sama poroča, da je bil na sestanku socialističnih zaupnikov za kandidata za okraj Maribor levi breg izvoljen dr. Reisman. Ker voli ta okraj dva poslance in ker so socialisti postavili le enega kandidata, so se torej z našimi jenesarji lepo sporazumeli in si mandata, ki ju ne bodo dobili, prijateljsko razdelili. Socialistični pristasi se s takim prijateljstvom ne bodo zadovoljili. dr. Reisman pa se bo menda v družbi naših unitarističnih liberalcev dobro počutil, saj je iz njihovih vrst izšel in med njimi, preden je postal prijatelj delovnega ljudstva, igral pomembno vlogo. Pravijo, da se človek vedno vrača k svoji prvi ljubezni!

Hrvatski listi ter Korošceve in Spahove izjave

Vsi listi so prinašali izjave, ki jih je minister dr. Korošec podal na zadnjem zborovanju v Ljubljani. »Narodna Svest« od 9. t. m. pod naslovom »Važne političke izjave« piše: »Voditelj Slovencev, minister notranjih zadev g. dr. Korošec, je pred zadnjo nedeljo na zborovanju v Ljubljani med drugim rekel: »Naj govori kdo kar hoče, vendar smo mi, Jugoslovanska radikalna zajednica, po svojem programu prvi in edini poklicani, da se zaradi utrditve naših notranjih vprašanj sporazumemo z dr. Mačkom. Mi imamo za to voljo, imamo pa za to tudi jasen program.« — Vodja bosanskih muslimanov minister prometa dr. Spaho pa je v Sarajevu dejal: »Med vsemi šefi opozicije delam eno edino izjemo. Tukaj javno priznam za vodjo hrvaškega naroda dr. Vladka Mačka. Boško Jeftič, Miša Trifunović in drugi pa nimajo nikogar za seboj.«

nobenega programa in tudi sposobnosti ne. To je bilo treba povedati.

Vodstva stranke pozivlje zato v letaku vse svoje pristase in prijatelje, da store vse, da bo volivna zmagala 11. decembra tako velika, da bodo za vedno izbrisani z političnega odra razni politični konjunkturisti, ki so vedno stremeli za tem, da zrušijo sedanje vlado. To so delali in delajo čisto premišljeno, ker se zavedajo, da so mogli živeti in se držati na oblasti samo pod pretvezo, da je potrebna režimu močna roka. Režim, s katerim so se proslavili v državi in ki bi ga zopet uvedli, če bi se jim posrečilo na kak način prikopati se do oblasti, je ljudstvu ostal še dobro v spominu. Zato bo ljudstvo samo preprečilo povrnitev teh režimov ter bo z ogromno večino oddalo glasove za sedanje vlado in s tem dalo priliko sedanjim vladam, da nadaljuje svojo obnovitveno politiko še za prihodnjo parlamentarno dobo.

sednik osrednjega odbora Združenja vojnih invalidov Božidar Nedić. Zastopniki vseh tukajšnjih organizacij so imeli sinoči sestanek ter so soglasno sklenili, naj g. Nedić kandidira na listi dr. Stojadinoviča. Nosilec liste JRZ dr. Stojadinović je Nedića sprejel na svojo listo. Kakor drugi kandidati JRZ za upravno področje Belgrada, Zemuna in Pančeva uživa tudi g. Nedić v vseh tukajšnjih krogih velik ugled ter so meščani tudi njegovo kandidaturo toplo pozdravili.

Danes je iz Belgrada odpovala tudi večina članov kraljevske vlade zaradi shodov, ki jih bodo posamezni ministri imeli v svojih okrajih.

Med drugim so odpovali iz Belgrada prometni minister dr. Spaho, ki bo imel prihodnje dni več sestankov s svojimi pristasi v Sarajevu in v tuzlanskem okraju, kjer bo poleg Sarajeva tudi kandidiral.

Dalje so odšli minister za telesno vzgojo Ante Maštrović, prosvetni minister Magarašević, kmetijski minister Stanković in minister Voja Djordjević. Minister Maštrović bo imel več shodov v Hrvaškem Primorju, minister Magarašević v okraju Vrgin most, minister Voja Djordjević pa v Južni Srbiji.

V nedeljo bo imel svoj četrti volivni govor predsednik vlade dr. Stojadinović v Novem Sadu. Nedeljski shod v Novem Sadu obeta biti največji shod, kar jih je doslej imela stranka za časa sedanje volivne borbe. Predsednik novosadske občine Miroslavjević je izdal oklice na meščanstvo, v katerem ga obvešča, da bo predsednik vlade dr. Stojadinović dopotoval v dopoldanskim brzovlakom v Novi Sad. Po pozdravu na železniški postaji se bo odpravil takoj v palačo mestne občine, kjer mu bo občinski odbor izročil po častni seji diplomu častnega meščanstva. Nato pa se bo na velikem trgu pričel shod pred palačo banske uprave.

Poleg JRZ bodo v nedeljo imele več shodov tudi druge politične skupine, ki so z JRZ napravile volivni sporazum, tako skupine ministra Voje Djordjevića ter Hodžerova Jugoslovanska narodna stranka, kakor tudi bivša narodno-socialna stranka. Poleg teh skupin je pozvalo vse svoje pristase tudi društvo za pospeševanje kmetijstva Agrarna misel, da naj z ozirom na veliko važnost decembrskih državnozborskih volitev vsi glasujejo za kandidatno listo JRZ, katere nosilec je predsednik vlade dr. Stojadinović. Društvo Agrarna misel je sprejelo ta sklep na svoji zadnji seji dne 3. novembra ter ga je objavilo v zadnji številki svojega istoimenskega glasila ter na posebnih letakih.

Predsedniki voliči

Belgrad, 12. novembra. m. Poleg sprememb predsednikov voliči, ki smo jih že objavili, je državni odbor spremenil tudi imenovanje predsednika voliča za Pertoč v okraju Muraka Sobot. Za predsednika voliča Pertoč II. je imenovan namesto Kovača Stefana Ivana Žika, profesor v Murski Soboti.

Senator Piro Hadžiristić ustreljen

Skoplje, 11. nov. m. Zaradi nekaterih svojih terjatev napram vardarski tobačni zadrugi v Skoplju, ustanovljeni l. 1932, je danes popoldne ob 13.45 kolonist Mladen Josić pričakal na ulici predsednika zadruge, senatorja Piro Hadžiristića ter ga ubil z revolverskim strelom. Z drugim strelom je morilec težko ranil upravnika zadruge in inspektorja Zveze agrarnih zadrug Milana Malenico, s tretjim strelom pa je težko ranil sam sebe.

Smrt senatorja Hadžiristića, ki je bil znan narodni delavec in zaslužni delavec pri gospodarskem dvigu Južne Srbije, je globoko odjeknila v vseh krogih skopljanskega meščanstva.

Splošno stanje kraljice Marije zadovoljivo

Belgrad, 11. novembra. AA. Zdravniško poročilo za 11. november 1938. Nj. Vel. kraljica je prebila noč po operaciji zelo dobro. Splošno stanje je popolnoma zadovoljivo. Temperatura 37,5, puls 94, pravičen in močan. Slabosti, ki so v zvezi z operacijo, Nj. Vel. prenaša zelo strpljivo. — Prof. dr. Clairmont, dr. Ljubomir Zdravković.

Nova turška vlada

Zunanji minister Ruždi Aras izpadel

Ankara, 11. novembra. AA. Anatolska agencija: Mandatar predsednika republike Dželal Bajlar je sestavil novo turško vlado, ki jo je potrdil predsednik republike Izmet Ineni. V novi vladi ni dosedanjega zunanjega ministra Ruždi Arasa in notranjega ministra Sukri Kaja. Zunanji minister je postal dosednji pravosodni minister Karadzoglu, pravosodni minister podpredsednik narodne skupščine İlmî Uran, notranji minister pa dr. Faidam. Vsi drugi dosednji člani vlade so ostali na svojih mestih.

Belgrad ob 20 letnici premirja

Belgrad, 11. novembra. m. Ob 20. obletnici premirja je bilo danes v tukajšnji saborni cerkvi žalno opravilo, kateremu so poleg kraljevega zastopnika generala Dekaneve prisostvovali tudi poveljniki mesta Belgrada general Kosić, zastopniki generalitete, ministri za vojno in mornarico ter drugi ministri in zastopniki raznih bojovniških, invalidskih ter drugih narodno-obrambnih organizacij. Po opravilu v saborni cerkvi je duhovščina opravila žalne molitve tudi ob grobnici branilcev mesta Belgrada, ob grobnici ruskih padlih vojakov ter na italijanskem in francoskem vojaškem pokopališču. Žalnim slavnostim na vojaških pokopališčih so prisostvovali tudi člani diplomatskega zbora. V znak pietete do vseh padlih vojakov v svetovni vojni je bil v prestolnici ob 11. dopolodne na znak siren iz tovarn ustavljen za eno minuto ves promet.

Sprejem na italijanskem generalnem konzulatu

Ljubljana, 11. nov.

Danes, na rojstni dan italijanskega kralja in abesinskega cesarja je bil na italijanskem generalnem konzulatu velik sprejem, ki se ga je udeležil ves diplomatski zbor, ban dravske banovine dr. Natlačen, poveljnik dravske divizije general Lukić, ljubljanski škof dr. Rožman, predsednik apelacijskega sodišča dr. Golja, rektor univerze dr. Kušej, mestni župan dr. Adlešić ter številni predstavniki ustanov in raznih društev. Povabljen je bila tudi italijanska kolonija. Mnogi gostje so pripeljali s seboj žene in hčerke. Generalni konzul g. Moreale je s svojo gospo soprogo goste ljubezljivo sprejel in pogostil. V saloni generalnega konzulata je vladalo prijetno ozračje, za kar gre hvala gostiteljici g. Moreale kakor tudi vsem gostom, ki so vsak po svoje prispevali, da je bila ta prireditev vsestransko uspešna.

Belgrajska delavska zbornica dobila komisarja

Belgrad, 11. nov. m. Minister za socialno politiko in narodno zdravje Dragiša Cvetković je razpustil dosednji odbor belgrajske Delavske zbornice in postavil vanjo svojega zastopnika, višjega svetnika Jankovića. Komisar socialnega ministra za Delavsko zbornico je sklical za 13. t. m. sejo, na kateri se bo nov odbor belgrajske Delavske zbornice konstituiral.

Novi Sad, 11. nov. m. Ban donavske banovine Svetislav Rajić je razpustil odbor novosadske borze dela ter postavil novega.

Mliakarja gostovala v Belgradu

Belgrad, 11. novembra. m. V tukajšnji operi sta sinoči gostovala znana slovenska umetnika Pia in Pino Mliakar v svojem baletu »Vrag na vasi«. Občinstvo je znana umetnika toplo pozdravilo ter jima izročalo šopke cvetja.

Upokojenci pri dr. Stojadinoviču in dr. Kreku

Belgrad, 11. nov. m. Predsednik vlade dr. Stojadinović je danes sprejel delegacijo kongresa državnih upokojencev in upokojenk iz vse države, ki mu je ob tej priliki izročila na kongresu sprejeto resolucijo. Delegacijo Društva državnih in banovinskih upokojencev iz dravske banovine, v kateri sta bila dr. Vrtačnik, predsednik upravnega sodišča v pok., in dr. Franc Vidic, vladni svetnik v pok., je danes sprejel tudi minister dr. Krek. Delegacija je g. ministra naprosila, da bi podprl teženje upokojencev, ki so izražene v resoluciji, sprejeti na kongresu. G. minister je delegaciji obljubil vsestransko pomoč.

Pesem, ki nas skrati

Z vso odločnostjo je »Slovenec« naglasil, da je Gradnikova pesem, ki se je v kompoziciji skladatelja Škerjanca na koncertu Glasbene Matice v ponedeljek zvečer izvajala za 20 letnico osvoboditve, za slovenski narod žaljiva. Izrekli smo zahtevo, da za praznik osvoboditve ne gre, da bi nas kdorkoli žalil. »Jutro« pa je zopet enkrat bilo zvesto svojemu staremu načelu, da slovenskega naroda ni, ter je s prav nedolžnim obrazom vprašalo, v čem je neki tista »žalitev« in »sramotenje«. Razumemo, da Jutrovi ljudje ne čutijo nabene žalitve, če jim kdo pravi, da je vera in jezik njihovih očelov »greh« in »zmota«, katere se moramo čimprej oprostiti, in da je vse to, kar je naša narodna tradicija, le »tujništevni strup«. Toda slovensko ljudstvo ima to za veliko žalitev, ki je toliko hujša, ker se dogaja v izrabljanju velikega narodnega praznika našega narodnega osvoboditve. Dobro vemo, da je našim veletalnim dandanes v Mačkovi družbi težko v političnih stolpcih tako pisati, kakor so vajeni. Takale kulturna in narodna prireditve pa jim je še vedno dobrodošla, da pokažejo svoj onemogel erd nad slovenskim ljudstvom, katerega ne morejo več po mili volji zatirati. Ljudje, ki so s svojo nasilno gonjo zoper slovenstvo vse čase najhuje žalili tudi jugoslovansko državno misel ter jo ubijali v ljudem, da so mogli sebe vzdržati na oblasti, taki ljudje ne morejo razumeti, kako huda žalitev slovenskega naroda in našega osvoboditve so zagrešili.

Smrtna nesreča na tržiški železnici

Tržiški vlak pri Dupljah skočil s tira

Kranj, 11. novembra. Vlak, ki odhaja okrog 6 zvečer iz Trziča in prihaja v Kranj okrog pol 7 zvečer, je nocoj brzkome zaradi napačno postavljenega kretnice zavozil na napačno progo, kjer je stal vagon. Z vsa silo je vlak udaril v vagon ter ga vrgel s tira. Tudi lokomotiva je zaradi hudega udara iztirila, medtem ko so drugi vagoni ostali na tiru. Zraven tistega vagona je takrat stal mesarski vajenec, uslužben pri g. Kuharju v Dupljah. Tega je vagon tako neresno zadel, da je bil fant takoj mrtev. Zaradi

nesreče je nastala tudi precejšna materialna škoda.

Na kraj nesreče sta odšli železniški komisiji iz Kranja in Trziča ter uredili vse potrebno, da se iztirjena lokomotiva apert spravi na tračnice.

Ob 8 zvečer je šla iz Kranja komisija, v kateri so bili: gg. postajenačelnik iz Kranja Toporič, zdravnik dr. B. Fajdiga in več orožnikov. Komisija bo ugotovila, kdo je zakrivil nesrečo. Iz Kranja je peljal ob 8 pomožni vlak, ki je peljal potnike samo do Dupelj.

V Italiji obsojen na smrt, v Ljubljani – oproščen

Ljubljana, 11. novembra. Veliki kazenski senat okrožnega sodišča pod predsedstvom s. o. s. g. Ivana Kralja je danes razpravljal in sodil ob napeti pozornosti mnogih prebivalcev iz Loške doline o zadevi posestnika Vinka Baraga iz Igevasi, občina Stari trg pri Ložu. Državni tožilec dr. Leon Pompe je Vinka Barago obtožil zločina umora italijanskega finančnega stražnika Jožeta Manca in poskusnega umora italijanskega finančnega stražnika Ivana Multinella.

Pred velikim senatom se je razvijala prava tihotapska drama. Ozadje razpravi je tvorilo dejstvo, da se je 23. marca 1936 v lepi dolinici pod Lenčajevim vrhom ne daleč od Lekove doline pod notranjskim Snežnikom razvil pravičati boj. Padali so strelci. Finančni stražnik Manco je bil zadet v želodec in je na mestu izkrmel. Njegov tovariš Multinella se je skril za drevo in naprej streljal. Po končanem boju je bilo vse mirno. Tako imenovani tihotapci so izginili in tudi stražnik Multinello je, ko je videl svojega tovariša mrtvega, poklical pomoč, da so ga odnesli. Pobrli so tudi izstreljene patrone. Pozneje so pri neki hišni preiskavi Viktorja Bobka našli revolver in hrati prišli Franca Kruha iz Šembij nad Knežakom, vasi, ki je znamenita po svoji geografski in zgodovinski strukturi. Kruh je bil na podlagi izvedenjskega mnenja, da izstrelki, dani v dolinici pod Lenčajevim vrhom, sličejo onim iz revolverja, pri Kruhu zaplenjenega, obtožen soudeležbe pri umoru finančnega stražnika Jožeta Manca. V sodni preiskavi na Reki je Kruh navajal, da je bil z njim neki Vinko iz Igevasi. Porotno sodišče na Reki je Vinka Barago v njegovi odsotnosti obsodilo na smrt. Franceta Kruha pa na dosmrtno robijo. France Kruh sedaj prestaja kazen v kaznilnici Porto Longone pri Livornu.

Italijanske oblasti so se obrnile na naše pravosodno ministrstvo, naj naše oblasti izroče na smrt obsojenega Vinka Barago v svrhu izvršitve kazni. Ker je Vinko Baraga naš državljan je bila italijanska zahteva odbita, pač pa so naše sodne oblasti odredile Baragovo aretacijo, uvedena je bila nova preiskava. In danes je bila pred velikim senatom glavna razprava proti Vinku Baragi.

Vinko Baraga, krepak in visokorasel mladenič, ki je bil znan kot izurjen tihotapec konj čez mejo, je v svojem zagovoru danes kratko navajal svoj alibi in poudarjal, da sploh ni bil kritičnega dne, 23. marca, to je na nedeljo, čez mejo. Bil je dopoldne pri deseti maši v Starem trgu in je nato s svojimi prijatelji in znanci popaval po raznih gostilnah ter je bil sploh ves dan doma v Loški dolini.

Kot glavno obremenilo pričo so pripeljali iz Livorna na dosmrtno robijo obsojenega Franceta Kruha. Na današnji razpravi je po prav točen in izčrpen zaslišanju poudarjal, da zaradi umora italijanskega finančnega stražnika obtoženi Vinko Baraga ni bil zraven pri spopadu z italijanskimi finančnimi stražniki pod Lenčajevim vrhom. To je posebno poudarjal na vsa ponovna vprašanja g. senatnega predsednika.

Finančni stražnik Multinello je prišel iz Matuli pri Opatiji kot priča na današnje razpravo. Njegovo izpoved je tolmačil računski nadzornik apelacijskega sodišča g. Dekleva. Kratkot je izjavil, da obtoženec ni sličen onemu neznancu, ki je ustrelil njegovega tovariša Jožeta Manca. Zaslišane so bile še mnoge domače priče iz Starega trga pri Ložu, ki so

točno izpovedale, da obtoženec Vinko Baraga ni mogel biti kritičnega dne, na nedeljo 23. marca dopoldne pod Lenčajevim vrhom, ker so se z njim skupno udeležili maše v Starem trgu in so potem z njim imeli po gostilnah razne poslovne razgovore. Dve priči, gostilničarka Znidaršič in kovaški mojster Franc Debevec, pa sta tudi izpovedali, da je njima France Kruh spontano brez vsakega pritiska izpovedal, da Vinko Baraga ni bil zraven pri spopadu in da je on sam ustrelil italijanskega finančnega stražnika.

Po končanem dokaznem postopanju je govoril drž. tožilec dr. Leon Pompe, ki je vztrajal pri obtožbi.

Branilec, odvetnik dr. Voršič je v daljšem govoru analiziral potek razprave in zlasti poudarjal, da ljudje v Loški dolini, ki se preživljajo z gozdarstvom in lesno industrijo, niso zmožni takega krutega dejanja, da sploh tihotapci nimajo nikdar s seboj orožja in je zato predlagal oprostilo sodb.

Po kratkem posvetovalju velikega senata je predsednik g. Ivan Kralj objavil oprostilo sodb. Vinko Baraga, ki je bil v preiskovalnem zaporu, je bil nato izpuščen na svobodo in njegova dobra mamica je bila vsa radostna, ko je objela svojega oproščenega sina.

Triumph trajno žareča peč za drva

OKUSNA POCENI

Ogromni prihranki na gorivu proizvod

Osječke ljevalnice željeza i tvornice strojeva d. d., Osijek

Vseučiliška knjižnica in rimski zid

Letošnje leto bodo zunanja dela na vseučiliški knjižnici v glavnem opravljena. Na prvi pogled bi človek sodil, da je tlak na knjižnici že vse dograjeno in da ne bo dala več mnogih del. Vendar temu ni tako. Vse letošnje poletje so postavljali kamnoseki in zidarji veličastno stebrovje v glavnem stopnišču, ki bo vodilo z glavnega vhoda v javno čitalnico knjižnice. To impozantno stebrovje s stopnišča je dobilo šele letošnje poletje železobetonsko streho, ki so jo konec oktobra začeli pokrivati z valovito bakreno pločvino, s kakršno je pokrita tudi vsa višja streha vseučiliške knjižnice. Tudi ta krovna dela je prevzela kleparsko podjetje Košenina Fr. z Viča. Do konca novembra bodo ta krovna dela končana, nakar bo vsa stavba popolnoma prekrita in zavarovana pred dežjem.

Stavbeno podjetje M. Curk, ki je zgradilo poslopje, je v letošnji gradbeni sezoni dodelalo zunanost palače, v notranjosti pa je namestilo vsa številna dela iz umetnega kamna. Položene so stopnice, vzdane so vrata in okna na dvorščice, ki so vsa iz umetnega kamna. Vzdavanje sestav-

Spopolnitev prosvetne banske uprave

V prosvetnem oddelku ban. uprave sta bila od prevrata pa do 1. 1935 vedno dva banska šolska nadzornika za ljudske šole. To je bilo tudi naravno, ker je bil v bivši Stjerski eden in v bivši Kranjski zopet eden in pozneje v mariborski oblasti eden, v ljubljanski eden tedaj vedno 2. Nad 4500 učiteljev skoraj 900 šol in približno 200.000 otrok dá toliko dela prosvetnemu oddelku banske uprave, da ga imata še dva banska nadzornika dovolj. Zadnja 3 leta pa se je s tem ogromnim delom bavil en sam nadzornik, kar je bila velika pogreška. Ta pogreška in vrzel pa se je odpravila s tem, da je bil nastavljen še en nadzornik v prosvetnem oddelku banske uprave, in sicer gosp. **Ferdo Bobič**, prejšnji okr. nadzornik v Mariboru, levi breg, ki je že prevzel posle. Ta službeni nastop se je izvršil v slovenski javnosti skoraj neopazeno, pa je le velikega pomena tako za ljudsko šolstvo in učiteljstvo. Res je, da je g. Ferdo Bobič skromen in tih – kot so skromni in tihi vsi pravi pedagogi – vendar lahko rečemo, da bo mož na svojem mestu 1. za ljudsko šolstvo, ki ga pozna dodobra ne samo iz teorije, ampak tudi iz prakse, 2. za narod, ker pozna njegove potrebe, ker je sam posestnik, 3. za učiteljstvo, ker pozna stanovske križe in težave, saj jih je preživel sam kot večletni podeželski učitelj in okr. nadzornik. V letih 1928–30 je bil že tudi oblastni nadzornik za bivšo mariborsko oblast. Za njegovo vestno, marljivo in smotno delo na šolskem polju je bil tudi odlikovan z redom sv. Save. Kolikor nam je znano njegovo pedagoško mišljenje, moramo reči, da je na njegovi strani ogromna večina slovenskega učiteljstva, ker mož ne drvi čez drni in štrn za ekstrimi, pa si na drugi strani tudi ne zapira oči pred novimi pojavi, ki se jih oprime, če uvidi, da so za naše slovenske razmere dobri in sprejemljivi. Gosp. Bobič je tudi redni član Glavnega prosvetnega sveta v Belgradu in kot tak v zvezi z najvišjo kulturno ustanovo. Želimo mu na novem položaju veliko uspeha in zadovoljnosti.

nih delov umetnega kamna je bilo dokaj zamudno. Pri velikanski obilici vrat in oken je razumljivo, da so ta gradbena dela trajala neprenehoma vse poletje. Ker bo letošnje zimo stavba šele prvič prezimila pod streho, je umestno, da jo kar najbolj zavarujemo pred vlago, saj se je namočila že lani dovolj. Razen tega bodo vsa okna, ki še nimajo lesenih okvirov, zaprti z deskami. Velikanski okni glavne čitalnice, ki sta tako veliki, da bi mirno spravili skozi nji manjšo vilo, pa so že zaprti z velikansko posevno pregrado iz desk, ki bo lovila sneg in dež in tako varovala stropne predmete.

Posebno razveseljuje pa dejstvo, da je mojster Plečnik, ki ima izreden čut za reševanje najbolj neznanih in na prvi pogled nevažnih vprašanj, rešil vprašanje odstranitve rimskega zidu pred vseučiliško knjižnico. Rimski zid bi se v dosedanjih oblikah z močeno stavbo nikakor ne ujemal in bi povzročal disharmonijo, ki bi ubijala impozantno zunanost knjižnice. Prav tako pa kar navaden pločnik pred knjižnico tudi ne bi bil primeren. Mojster Plečnik je rešil vprašanje tako, da naj se nizki vrtiček, kakršen je pred Glasbeno Matico in poslopjem banke »Slavije«, podaljša v isti črti naprej pred poslopje knjižnice. Rimski zid naj se seveda odstrani. Začetek novembra so delavci že začeli graditi zid, ki bo omejeval ta vrt. Zid bo prav tako nizek kakor pred Glasbeno Matico, vendar bo zgrižen bolj skrbno in iz lepših kosov kamnja. Na ta zid bo postavljeno tudi stebrovje, slično kakor pred Glasbeno Matico. Stebri pa bodo okrogli. Ob vseučiliški knjižnici bo za vrtičkom še hodnik za pešce. S to rešitvijo, ki bo segala vseskozi do konca rimskega zidu, je napravil mojster Plečnik dvojno uslugo: eno vseučiliški knjižnici, drugo pa ljubljanskemu mestu, kateremu je ustvaril nad vse posreben urbanistični rešitev v sicer majhni podrobnosti, ki pa je prav zaradi tega tem pomembnejša, ker zajema sedaj že vso Vegovo ulico.

Skrb za potrebe naše mladine

Občni zbor društva »Šola in dom« v Mariboru

Maribor, 11. novembra. V sredo zvečer je bil redni občni zbor društva »Šola in dom«, katerega je vodil predsednik g. Skaza, ki je podal tudi predsedniško poročilo, tajniško poročilo je podal g. Ignacij Malčič, o društvenih blagajniških poslih pa je poročal blagajnik g. Fr. Rožman. Pred prehodom na dnevni red je o stikih med šolo in domom predaval prof. Bizjak. Pri volitvah je bil izvoljen odbor s predsednikom g. Francetom Skazo.

V svojem poročilu je predsednik društva omrežal vse korake, ki so jih društveni odborniki podvzeli, da bi se za mariborsko mladino in njeno vzgojo važna vprašanja čimprej zadovoljivo rešila. Društveno vodstvo se je pri merodajnih činiteljih zavzelo za zgradbo novega poslopja realne gimnazije v Mariboru, ki je sprito prenapolnjenosti dosedanjih prostorov resnično in nujno potrebno. Hvala Bogu je ta akcija napredovala bolj, kakor je društveni odbor poučen. Predsednik je namreč poročal, da društvo ni dobilo odgovora na svojo vlogo. Medtem pa je akcija že tako daleč, da je mestna občina že odstopila potreben gradbeni prostor, na banski upravi pa se že delajo načrti za novo gimnazijsko poslopje, katero bodo, če bo šlo vse po sreči, spomladi že pričeli graditi.

Perete je vprašanje šolskih telovadnic, ki razen ene, dveh, že davno več ne odgovarjajo vsem zdravstvenim zahtevam. Zato gre društvu priznati, da se je zavzelo za preureditev naših telovadnic, da bo od njih telovadeča mladina imela korist, ne pa škodo, o kateri bi se resnično dalo govoriti. V Mariboru je bilo že večkrat načeto vprašanje otroških igrišč. Imamo sicer nekaj tega, vendar v tako majhni meri, da bi bilo treba v tem oziru nekaj ukreniti in našim malčkom dati več igrišč, na katerih bi se nemoteno mogli razgibati in razkričati, ne da bi za njimi vedno stal strah v osebi paznika mariborskih nasadov. Naše parke bi bilo treba tako urediti, da bi v njih lepoto narave, korist svežega zraka in prostost uživali tudi otroci in ne le upokojeanci.

Zveza Bohinjskega kota z ostalo Slovenijo

Banovinska cesta, ki veže Bohinjski kot z ostalo Slovenijo, ima še vedno nekaj delov, ki ne prenecejo težega prometa. Zaradi tega se je banovina odločila popraviti banovinsko cesto in zgraditi namesto lesenih trajnejše mostove, ki lahko prenesejo tudi večjo obtežbo. Slika nam kaže novi most čez Savo Bohinjski pri Makrem logu (med

Sotesko in Nomjem) na banovinski cesti. Novi most za promet še ni odprt, ker tudi še druga dela niso končana. Tako se dalje v bližini gradi nov nadvoz čez železniško progo.

Nova cestna zveza bo še izpopolnjena tako, da bo v zgornji obdelavi obdelana s porfirnim kamnom in asfektirana, da ne bo na njej preveč prahu in da bo trpečnejša. V glavnem bo nova dobra zveza Bohinjskega kota z ostalo Slovenijo kmalu gotova in je najvažnejši objekt, ki ga je še narediti, most pri Bohinjski Bistrici, ki je lesen in ne prenese večje obtežbe.

Novo železniško postajališče v Dravski dolini

Sv. Ožbald ob Dravi, 10. nov. V nedeljo bomo slavili pri nas tradicionalno »flosarsko nedeljo«, ki se praznuje vsako leto ter zbere pri Sv. Ožbaldu na tisoče pohorskih splavarjev in drvarjev. Letošnja flosarska nedelja pa bo še tem pomembnejša, ker bomo blagoslovili in slovesno otvorili novo postajališče na obdravski železnici med postajama Sv. Lovrenc na Pohorju in Ribnica–Brezno. To novo postajališče se bo nazivalo Sv. Ožbald ob Dravi ter bo velikega gospodarskega pomena za obširen okoliš Pohorja in Kozjaka. Že prvi jutranji vlak bo obstal na novi postaji, slovesna otvoritev pa bo popoldne po prihodu vlaka, ki odhaja iz Maribora okrog 1. Postajališče je zgradila železniška uprava po prizadevanju narodnega poslanca g. Gajška iz lastnih sredstev, tako da ni bilo treba prizadetim krajem nič prispevati. Zgradba je bila gotova v treh mesecih ter je veljala 60.000 din. Obstoji iz uradnega prostora, čakalnica in shrambe ter je vse zidano v ličnem slogu. Na novo postajališče bodo vezani predvsem kraji Sv. Ožbald ob Dravi, ki je sedež znane splavarske zadruge ter eden glavnih centrov za lesno trgovino v Dravski dolini, dalje Kapla, Sv. Duh na Ostrem vrhu, Gradišče, Vurmi. Posebno važna bo nova postaja za splavarje, pa tudi za turiste. Dohod iz Sv. Ožbalda bo posredoval nov brod, ki ga je napravil posestnik Peteržinek. Pozneje pa nameravajo zgraditi na tem mestu viševrsto brv, slično oni, ki so jo postavili pri Mednem čez Savo. Načrte za to brv že delajo pri banski upravi v Ljubljani. Blagoslovitvene obrede pri novi postaji bo opravil mariborski stolni prošt dr. Maks Vraber. Poleg postaje pa dobi Sv. Ožbald še novo važno pridobitev – telefon z javno govornico.

Kje bo stala nova celjska gimnazija

Celje 11. nov. 1938. Tik pred izbruhom svetovne vojne je bilo dograjeno novo gimnazijsko poslopje, preračunano za 350 dijakov. Danes zahaja v to poslopje 1257 dijakov. Učilnice so polne dopoldne in popoldne. In število dijakov raste od leta do leta. Kam z njimi?

Celjski mestni svet je o tej pereči zadevi že ponovno razpravljal ter pošiljal resolucije banski upravi in prosvetnemu ministrstvu. Delni uspeh je bil dosežen s tem, da so se s tekočim šolskim letom otvorile na realni gimnaziji klasične vzporednice. Kraljevska banska uprava pa je po iniciativi za vse prosvetne potrebe vnetega in energičnega bana g. dr. Nalčena stopila še korak dalje ter se odločila pripraviti vse potrebno za gradnjo novega gimnazijskega poslopja za realno gimnazijo, dočim bi sedanja zgradba nudila streho klasični gimnaziji.

Trenutno se rešuje vprašanje, kje naj bi stala nova šola. Od merodajnih činiteljev so nekateri za to, da bodi nova gimnazija v neposredni bližini sedanje, drugi pa se vnamajo za industrijsko predmestje Gaberje.

Priznati je treba, da je mogoče gradnjo nove realne gimnazije v Gaberju iz gotovih razlogov zagovarjati, toda mnogo važnejši in tehtnejši moment goroze za to, da se pozida na Rakusovem zemljišču poleg sedanje gimnazije. Javnosti izročamo v presoji te momente, da se vprašanje dobera razčisti. Končna odločitev je tako daleko od nas, da ne smemo prevzeti nobene okoliščine, ki bi kakorkoli mogla pospeševati ali ovirati pouk in vzgojo srednješolske mladine.

Nova gimnazija bi poleg sedanje stala v zatišju, odmaknjena od hrupnega prometa. Okoli stavbišča naglo rastejo iz tal vile, ki poleg starih zagotavljajo vsemu naselju miren značaj. Svet je odprt južnemu soncu. V bližini se bo zgradilo ob Savinji letno kopališče z modernim igriščem. Eno in drugo bo izvrstno služilo novodobnim telesno-vzgojnim težnjam. Prezreti ne smemo, da bo v doglednem času zazidano sedanje igrišče na Glaziji. Prometnih ovir se ni bati, saj je projektirana nova cesta v ravni črti od Narodnega doma preko Sušnice in južno mimo protestantske cerkve in obeh gimnazij. Neposredna okolica – bistra Savinja, z zelenimi logi porastli južni hribi in tiha savinjska ravan na zapadu – omogoča prirodoslovni, risarski in telovadni pouk v naravi.

Vsaj v začetku nova šola ne bo tako bogato opremljena kakor stara gimnazija. Mnogotero učila bi se mogla uporabljati skupno. Vsak zavod zase bo ob visokih gradbenih stroških težko kdaj dogsegel dvorano za slavnostne prireditve ter kapelo za redno službo božjo, za dva zavoda pa bi se to brez dvoma splačalo. Prepričani smo namreč, da bo kr. banska uprava pri projektu tudi to upoštevala. Ne vemo, kaj prinese prihodnost. Kdo bi pred 20 leti slutil, da bo sedanje gimnazijsko poslopje tako kmalu pretesno. Lahko se zgodi, da bo čez desetletja eden ali drug zavod prišel v zagato

zaradi učilnic. Kako lahko se sili od pomore, ako je drug zavod v neposredni bližini. Isto okolnost je uvaževanja vredna za vse primere, ako morajo profesorji poučevati na dveh zavodih, da dosežejo predpisano učno obveznost.

Pri prehodu skozi mesto bi mladina ne prišla v tako močen vrvež vozil kakor po cesti v Gaberje in hodila bi po snažnem tlaku, ne pa po blatni cesti.

V bližini so konvikti za dijake in dijakinje. Tako imenovani »otoki« kaže že od nekdaj čisto svojevrsno obeležje, kar so pred vojno z novimi zgradbami hoteli še prav posebno poudariti, zdaj je češ, da se to zabriše. Nova gimnazija bo k temu mnog pripomogla.

Ne vem, kje bi mogel kdo najti protitež za vse te okoliščine v Gaberju. Ze stanovanja za dijaštvo v tem industrijskem predmestju so po večini iz higienskega oziroma dvomljive vrednosti. Nadzorstvo za gibanje mladine v prostem času je težko. Vemo, koliko nevarnosti za pogubne moralne in prevratne ideje se skriva v industrijskih naseljih.

Tik mimo novega zavoda bi tekla savinjska železniška proga, ki se bo na njej v teku časa promet zelo razvil. Četudi bi se zgradil prehod pod progo, bi vendar mladina pogosto tekala kar po bližnjicah čez progo. Kolikokrat bi celo neugnani ob potasnih vožnjah skakali z vlaka ali na vlak.

V neposredni bližini je lesna industrija, ki ne more obratovati brez večnega truša, na drugi strani široka državna cesta s hrupom in nemirno. Teren je zelo nizek in vlažen ter izpostavljen poplavam. Mimo teče potok, ki prestopi že ob neznanih naliivih. Nič čudnega, ako je svoj čas komisija za stavbišče nove justične palače označila ta svet za najslabši. Kar ni za sodišče, bi torej moralo biti dobro za najvišji šolski zavod v Celju!

Ne daleč od tega stavbišča je II. deška osnovna šola. Učenci obeh šol bi hodili po istih dohodnih cestah. Med njimi bi bili konflikti na dnevnem redu.

Mestna občina naj se ne ustraši žrtv za nov srednješolski zavod, saj bo pomagala ustvariti vzgojni dom naše mladine, ki bo deloval še dolgo potem, ko bo že zabrisan spomin na malenkostne konflikte, ki se danes razvijajo ob vsakem preprotnem vprašanju.

Napačno bi bilo zgraditi poslopje in odpirati zavod v predmestju, ki v moralnem, vzgojnem in nacionalnem oziru ne more še dolga desetletja nuditi mladini tega, kar je za njen duševni razvoj potrebno. Šole so vsepovsod v najlepšem delu mesta v okolišču, ki tudi v duhovnem in estetskem oziru vpliva na razvoj in miselnost.

Končno naj bo izrečen še apel na vse odločujoče činitelje, da se že pri sestavi proračunov za l. 1939–40 upošteva ustanovitve nove celjske gimnazije, ker bi sicer utegnila priti sedanja gimnazija že prihodnje leto ob velikem navalu mladine v brezizhoden položaj.

P. K.

Pomoč pogorelcem v Laporjah

Ban. dr. Marko Natlačen nakazal 110.000 din podpore. — Banovinska komisija v Laporjah pripravlja načrt za nove hiše in vodni rezervoar

Strahotna nesreča, ki je zadela Laporje pod Rašico ob cesti Turjak-Velike Lašče, je vzbudila povsod veliko pozornost in še več sočutja z nesrečnimi pogorelci. Od 11 hiš, ki jih ima vasica, je pogorelo 7 hiš in 4 gospodarska poslopja s hlevi. Nesreča je tem strašnejša, ker so prebivalci vasi skromni kmetje, ki se komaj preživljajo s kmetijstvom, gozdarstvom in domačo obrtjo. Obupanost pogorcev pa še povečava dejstvo, da so jim njihove hiše in gospodarska poslopja pogorela prav v času, ko lahko pričakujemo vsak dan prvi sneg. S tem so prišli pogorelci v nad vse obupen položaj. Nimajo ne strehe, ne doma in ne obleke. Ves letni pridelek je bil že spravljeno in je postal žrtev plamenov. Ostali so brez vsega in rešili le to, kar so imeli na sebi in pri sebi. Pri drugih požarnih katastrofah vsaj reševanje in gašenje otme plamenom precejšen del imetja pogorcev. Laporjanom pa ni ostalo ničesar in je razumljivo, da se jih zato loteva obup.

O njihovi nesreči se je prepiral tudi g. ban dr. Marko Natlačen, ki je v sredo obiskal pogorele in tudi takoj izročil 10.000 din prve podpore v roke županu Jelencu iz Velikih Lašč, kot načelniku odbora za pomoč pogorelcem. Na pogorišču pa je še obljubil, da bo priskočil na pomoč z gmožnimi sredstvi in s strokovnjaki, tako da bodo pogorelci mogli čimprej sezidati si nove domove. Gospod ban je po načelu »dvakrat da, kdor hitro da« takoj po prihodu v Ljubljano odredil, naj se za asanacijo vasi Laporje nakaže 100

tisoč dinarjev iz sklada za pomoč pasivnim krajem. V petek je že prišla posebna tehnična komisija v Laporje z nalogo, da takoj in z največjo naglico pripravi potreben načrt za asanacijo vasi in zidavo hiš ter tudi takoj začne potrebna dela. Nakazanih 100.000 din bo takoj porabljenih zato, da se pogorelcem, ki so prav ob vse, pomaga sezidati skromne domačije v kar najkrajšem času. Tako bo mogoče spraviti pogorcele pod lastne domove, ki res ne bodo veliki, a bodo vendar nesrečnejšem omogočili, da bodo prebili zimno pod streho. Seveda ta znesek še sam ne bo zadostal, vendar bo v zvezi z drugimi datjavami, ki bodo prišle iz drugih virov, mogoče pomagati vsaj deloma gospodarjem, ki so bili z ognjem najbolj prizadeti.

Pri gašenju požara je gasilce oviralo močno tudi pomanjkanje vode, ki so jo morali črpati iz skromnega studenčka. Zaradi tega je g. ban dr. Marko Natlačen odločil, naj se iz drugih sredstev takoj začne graditi v Laporjah tako potrebna cisterna za vodo, s tem vas ne bo oskrbovana samo z zdravno pitno vodo, ampak bo imela tudi prepotreben rezervoar vode za primer kakšnega požara. Na drugi strani pa bo to gradbeno delo pogorelcem omogočilo tudi nekaj zasluzka, ki jim je pač gotovo kar najbolj potreben. Laporjani in zlasti pogorelci velikih skrbí in ljubezni, ki jo je pokazal g. ban dr. Marko Natlačen s temi svojimi ukrepi, nikdar ne bodo pozabili in se mu od srca zahvaljujejo z: Bog plačaj.

1 Pomnožen tramvajski promet k Sv. Križu. Na željo občinstva je uprava električne cestne železnice uredila promet k Sv. Križu tako, da sedaj tramvaj vozi do pokopališča jutraj od 6 do 8.20 vsakih 6 minut, torej vsak voz proge št. 2. Od 8.20 do 12 pa vozi močdanski voz k Sv. Križu samo vsakih 12 minut, torej vsak drugi voz proge, ki je obelazna s št. 2. Od 12 do 18.30 vozi spet vsak voz te proge, in od 18.30 do 21 spet vsak drugi voz, da imamo zvezo s Sv. Križem vsakih 12 minut. Od 21 do 24 pa vozi električna cestna železnica do pokopališča Sv. Križa vsake pol ure, kakor tudi sploh vsi drugi vozovi po mestu. Opozorjamo pa občinstvo, da bo po tem voznem redu vozil tramvaj k Sv. Križu le ob zadostni frekvenci, zato se pa poslužujte električne cestne železnice tudi po 21 zvečer.

Danes ruski večer v Kazini ob 20. uri

1 Kako potreben je bil tramvaj k Sv. Križu, dokazujejo predvsem razveseljive številke o velikem prometu o Vseh svetih, ki smo jih pred kratkim objavili, a poleg tega je nova progata tudi zelo koristna za Splošno maloželezniško družbo samo. Zaradi proge k Sv. Križu se je namreč povečal promet tudi po vseh drugih progah električne cestne železnice in s tem so se prav znatno dvignili tudi dohodki tramvajev. Zaradi proge k Sv. Križu so se dohodki električne cestne železnice zvišali v primeri z lanskim letom do 28. oktobra skoraj za 78.000 din in to samo v 28 dneh. Če pa k tej številki pristojemo še inkaso zaradi praznikov umrlih povečanega prometa, dobimo že prav veliko vsoto, ki nam pravi, da je za vozovnice dobila električna cestna železnica od otvoritve nove proge k Sv. Križu pa do vseh letnih duš nad 176.000 din več kakor lani v tem času. Pa tudi na promet na drugih progah nova progata tako ugodno vpliva, da se je samo zaradi proge k Sv. Križu poizvil splošni promet z električno cestno železnico vsaj za 10 do 15%.

— Prijavite se za Putnikov izlet na Oplenac! 1. Letos že do 20.000 kg uvoženih morskih rib. Včerajšnji ribji trg je bil srednji. Povpraševanje je bilo minimalno in tudi kupčije so se srednje razvijale. Zaradi polne lune je bil lov na Jadranu slab. Velikih sardelj ni bilo. Sardelice, okoli 100 kg, so bile takoj pokupljene in so veljale 14 din kg, paprje 12 din. Skuš sploh ni bilo. Nekaj morskih rakov je bilo na trgu, ki so bili 22 din kg. Boljše morske ribe, kakor luben, triklje, morski jezik in zobotec so bile po 30 do 40 din kg. Cipli so bili 20, tako tudi osliči. Vseh boljših morskih rib je

Za elegantno damo

ROKAVICE • NOGAVICE • TRIKOTAŽA
Ljubljana, Šelenburgova ulica 3

bilo večeraj na trgu okoli 100 kg. Letos je bilo splošno uvoženih do 20.000 kg morskih rib. Konsum morskih rib v Ljubljani je sicer narasel, toda je oviran s trošarino, kajti za navadne sardelje in skuše je treba pri kg plačati 2.50 din trošarine, za ostale morske ribe boljše kvalitete pa 3.50 din za kg. Cene hladkovodnih ribam so ostale neizpremenjene.

Dnevno razprodane predstave
dokazujejo, da triumfira v Ljubljani

Snegulčica

Predstave ob 16.,
19. in 21. uri
Kino Union Tel. 22-21

— Vremenska napoved. Evropa: Hladen zrak prihaja iz arktičnih krajev nad Rusijo. Njegov vpliv se občuti v srednji in južnovzhodni Evropi. Aktivnost ciklona na zahodni Evropi izirva prihod toplega zraka. Topel zrak, ki prihaja iz Sredozemskega morja čez Balkan prinaša vlažno vreme, megle in tu in tam dež. Jugoslavija: Pretežno jasno z jutranjimi meglami tu in tam. V severno zahodnih delih oblačno in deževno. Temperatura se ni mnogo spremenila. Najvišja je v

1 Rimski grobovi. Na Ajdovščini na Gospo-
evski cesti delajo v Knezovi hiši kanalizacijo in
so ob tej priliki naleteli na rimske grobove. Dane-
s bodo delo nadaljevali.

1 Dve nesreči. Na oglu Bleiweisove in Erjav-
čeve ceste sta trčila dva avtomobila. Pri nesreči
je dobila lažje poškodbe na obrazu upokojena
učiteljica g. Anica Kravanja z Rakeka. — Pri delu
si je zlomil nogo 36letni delavec Franc Škrbonja
s Klenka.

Gledališče

Drama. Sobota, 12. novembra: Brezov gaj. Red
A. — Nedelja, 13. novembra, ob 15: Moliere: Iz-
siljena ženitev. Ljubzen zdravnik. Izven. Znižane
cene. Ob 20: Potopljeni svet. Izven. Znižane cene.
— Ponedeljek, 14. novembra: zaprt.

Opera. Sobota, 12. novembra: Don Kihot. Pre-
mierski abnoma. — Nedelja, 13. novembra, ob 15:
Grofica Marica. Izven. Globoko znižane cene ob
24 din navzdol. Ob 20: Gejša. Izven. Znižane cene.
— Ponedeljek, 14. novembra: zaprt.

Prireditve in zabave

»Danes hoste nekaj videli« je naslov novi ve-
seloigri, ki jo bo v nedeljo, 13. t. m. uprizoril
Rokodelski oder. Igra je delo znanega komika
Janka Novaka. Vloge so razdeljene med najboljše
moči in je prav posebno tudi zato, ker igra režira
g. Janko Novak in sam nastopa v njej, pričako-
vati najboljšega uspeha.

Martinov večer bo priredila franciskanska
prosveta M. O. v Ljubljani v nedeljo, 13. t. m. ob
osmih zvečer v franciskanski dvorani. Na sporedu
je godba, šaljivi nastopi dr. Marella in Nušičeva
veseloigra »Sumljiva oseba«. Vse vstopnice so na
hrbtu opremljene s tekočimi številkami in bo
imelnik izrečane vstopnice dobil živa »martinova
gos«. Preskrbite si vstopnice od 10 din navzdol v
predprodaji v pisarni »Pax et bonum«.

Člani Ljubljanske kvarteta gg. Pfeifer Leon
(I. violina), Stanič Fran (II. violina), Sušterič Vin-
ko (viola) in Müller Gustav (čelo) goje z največjo
vnemo in najlepšim uspehom v Ljubljani komorno
glasbo. Ljubljanski komorni kvartet je edino stalno
komorno združenje v našem mestu, ki prireja redne
javne koncerte v vsaki sezoni. Vstopnice v knji-
garni Glasbene Matice.

Sestanki

Bivši salezijanski gojenci in oratorijanci
imajo svoj vsakoletni sestanek v nedeljo dne
13. t. m. ob pol 9 dopoldne na Rakovniku. Vab-
ljeni so vsi, ki so preživljali svojo mladost pri
salezijancih.

Občni zbor Stolne prosvete bo v nedeljo 13.
novembra ob pol 8 zvečer v steklenem salonu
gostilne Česnovar v Kolodvorski ulici. Vljudno
vabljeni vsi člani in prijatelji!

Naše dijaštvo

Pevci — pevke! Drvi ob 6 in jutri ob 10 bo
pevka vaja pri oo. franciskanih za akademsko
službo božjo. Pridite točno!

Kino

Zvočni kino Vič predvaja danes ob pol 9 zve-
čer zabaven film »Na veselem, starem Dunaju«. V
glavni vlogi Paul Hörbiger. Za dodatek zvočni
tehnik.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik,
Marijin trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska c. 4 in
mr. Bohinec, ded., Rimska c. 31.

Mestna zdravniška dežurna služba

Mestno zdravniško dežurno službo ima od
sobote ob 8 zvečer do ponedeljka do 8 jutraj
mestna zdravnica dr. Žitko Jož, Pleteršnikova
ul. št. 13, telefon št. 47-64.

Kino Kodeljevo tel. 41-64

Nocoj ob 20. uri

Alarm na vzhodu

(Errol Flynn, Kay Francis)

Sirota mala bogatinka

(Schirley Temple)

Maribor

m Martinovanje pri Mariborski koči. Dane-
s, 12. t. m. se z večernim vlakom ob 22.16
pripeljejo hrvatski planinci Sljemenaši do Ma-
ribora, od glavnega kolodvora pa z avtobusom
do Čvečkove žage, odkoder je do Mariborske
koče samo še četr ure peš hoje. Vabimo mari-
borske tovariše in prijatelje na lep planinski
Martinov večer in jih prosimo, da se za vožnjo
z istim večernim avtobusom prijavijo pri Put-
niku najkasneje do danes popoldne. (17715)

m »Katoliška mladina« pripravlja uprizoritev
pretresljive Jalenove drame »Bratje«, ki jo bo
igrala v nedeljo 20. t. m. v društveni dvorani v
Cvetlični ulici.

d Dve bivši trgovki sta umrli. Na Meljski ce-
sti 38 je umrla posestnica in bivša trgovka gospa
Julijana Auer, stara 63 let. — V Kamnici št. 44
je umrla posestnica ga. Zofija Billerbeck, stara 71
let. Bila je soproga bivšega znanega mariborske-
ga trgovca z barvami. — Naj počivata v miru!

m Temelje za novo carinarico so začeli beto-
nirati. Če bo trajalo tako ugodno vreme še nekaj
časa, bo gradbena tvrdka že letos izravnila za-
mudo, ki je nastala zaradi prepozne odobritve
gradbenih načrtov v Belgradu.

m Nesreča na Glavnem trgu. Včeraj jutraj
ob 5 se je ponesrečila na Glavnem trgu v Mari-
boru mlada, 21 letna tekstilna delavka, Julijana
Gorup. Ko se je peljala s kolesom v tovarno na
delo, je padla ter si zlomila desno nogo.

m **Železniške delavnice bodo ogradili.** Že
nekaj časa grade okrog železniških delavnic
3 m visoko leseno ograjo, ki jo nosijo železni
stebri. Z ograjo bodo opasali ves ogromni
kompleks te največje mariborske tovarne, ki
zaposluje skoraj 2000 ljudi.

m Na 438.379 din je že narastel sklad Proti-
tuberkulozne lige v Mariboru za zgradbo azila za
jete. Izven stanovanjske dinarske akcije so v
preteklem mesecu darovali za ta sklad: opekarna
Dervušek 300 din, Adolf Spacek namesto venca
na grob Guština 200 din, Avgust Zlahčič v spo-
min pok. dr. Ferda Lašiča 100 din.

m **Obsojena napadalec na člana Fantovske-
ga odseka v Kamnici.** Kakor smo že poročali,
je bil izvršen 22. aprila zvečer v Kamnici zlo-
činski napad na posestnika sina Franca He-
rička iz Rošpoha, člana Fantovskega odseka v
Kamnici. Dva mlada 18 letna fanta, Avgust
Ornik iz Kamnice ter 18 letni Alojz Juhart iz
Rošpoha, sta položila na cesti, ki vodi iz Roš-
poha v Kamnico, pol metra debel bloč, ker
sta vedela, da se bo Heričko peljal zvečer k
vaji Fantovskega odseka. Heričko se je res s
kolesom zaletel v deblo ter je padel tako ne-
srečno, da si je prebil lobanjo ter je dolgo
časa ležal v smrtni nevarnosti v mariborski
bolnišnici, preden je okreval. Omenjena fanta
sta že nekoč poprej napadla v družbi svojih
prijateljev člana kamniškega Fantovskega od-
seka, ko so se vračali od telovadbe. Včeraj je
proti obema bila zaradi napada na Heričko
sodna obravnava. Dejanje sta priznala ter sta
bila obsojena Ornik in Juhart vsak na 4 me-
sece strogega zapora, zaradi dosežanje neopo-
rečnosti in mladosti pa zaenkrat samo pogojno
za dobo 2 let.

m **Izgubila se je** od Slatinske do Maribora
temnorjava usnjena listnica z železnako legiti-
mizirano in drugimi listinami brez denarja. Najditelj
naj jo odda naslovniku.

m **Zupan je »kontroliral«** tudi pohorske pla-
ninske postojanke. V Ljubljani se veliko govori o
mladem izsiljevalcu Stanku Zupanu, katerega so
aretirali višnjegorski orožniki, ko je skušal »kon-
trolirati« kot pooblaščenec SPD planinsko postoj-
anko na Polzevem pri Višnji gori. Zupan, ki je
obšel na Kranjskem vse planinske postojanke, se
je septembra meseca pojavil tudi na Pohorju. Pre-
šel je vse Pohorje ter »kontroliral« planinske koč-
e in pensione. Povsod so ga imeli nekaj dni brez-
plačno na stanovanju in hrani. Na tem svojem po-
tovanju se je skliceval na poznanstva z raznimi
mariborskimi planinci ter je skušal na njihov ra-
čun tudi povečati svojo ceno ter dobiti od oskrb-
nikov gotovino, pa se mu menda ni posrečilo. Pri
Sv. Bojlenku na Pohorju so podvomili v pristnost
njegove kontrolorske misije, zaradi česar so mu
postala tla nenadoma prevročja ter je brez slovesa
izginil. Sedaj ga je doletela zaslužena usoda ter
ne bo več »kontroliral« pohorskih postojank.

Gledališče

Sobota, 12. nov. ob 20: »Prevara«. Krstna
predstava. — **Nedelja, 13. nov.** ob 15: »Boccac-
cio«. Ob 20: »Hudičev učence«.

Danes premiera duhovite veseloigre polne humorja in satire! Dve uri smeha in zabave!

Vse za ljubezen

Proizvod čeških filmskih ateljejev!

KINO SLOGA Tel. 27-30 Ob 16, 19 in 21

Ob 14-30 uri po globoko znižanih cenah!

TAMARA Eden najboljših filmov, ki so bili v zadnjem času prod-
jani v Ljubljani. Ta film si mora ogledati vsakdo!

Koledar

Sobota, 12. novembra: Martin, papež, mu-
čence; Avrelij, škof.

Nedelja, 13. novembra: 23. pobinkoština ne-
delja. Stanislav Kostka, spoznavalec; Didak.

Novi grobovi

† V Nevljah pri Kamniku je umrla g. Marija
Dornik, vdova po Martinu Dorniku, ki ga je 10.
julija 1920 razirgalo pri eksploziji v kamniski
smodnišnici, in mati dr. Ivana Dornika, profesorja
in pisatelja v Mariboru. Naj v miru počiva! Zalu-
jočim naše iskreno sožalje!

Osebnosti

— **Diplomirana** je bila s prav dobrim uspe-
hom na ljubljanskem konservatoriju gđ. Mirca
Štefin za profesorico glasbe in petja. Česti-
tamo.

Din 29'50 Vas stane 1 liter najboljšega likerja!

Likerske esence in alkohol

Drogerija Gregorič dr. z o. z.

Ljubljana, Prešernova ulica 5.

— **Za božičnico slovenskim misijonarjem** je
uredništvo »Katoliških misijonov« prejelo doslej
sledede darove: po 100 din g. dr. Anton Ratajec,
ravn. v p. gospa. Goricanova in A. S. Lj.; po 50
din gospa Juvan Roza; 40 din gđe. Ana Hrovat;
po 10 din S. P. in N. N. — Plemenitim dobrotni-
kom in prijateljem slovenskih misijonarjev naj-
lepši Bog povrni! Naj bi našli mnogo posnemo-
valcev! — Darove sprejema Uredništvo »Katoli-
ških misijonov«, Ljubljana, Tabor 12. Lahko se po-
šiljajo tudi po položnicah, katere pošilja isti
naslov.

— **S posebnim vlakom** priredi Zveza za tujski
promet v Ljubljani izlet na Oplenac v dnech od
30. novembra do 2. decembra. Vse informacije in
priprave sprejemajo biljetarice Putnika.

— **Slovesna blagoslovitev novega šolskega po-
slopja v Črnem vrhu** bo v nedeljo, dne 13. novem-
bra 1938 ob pol 13.

Mogočni zgodovinski prikaz
človeštva, zlata in zemlje
v milijonskem velefilmu

SADOVI ZEMLJE

Olivia de Havilland • Georg Brent

Kino Matica 21-24

Danes ob 16., 19. in 21. uri.
Rezervirajte si vstopnice
pravočasno!

— **Na vest o imenovanju g. Gasparinija**
za lektorja italijanske na filozofski fakulteti
v Ljubljani nam javlja rektorat ljubljanske
univerze, da vest ne odgovarja resnici. Filo-
zofska fakulteta ima namreč že lektorja za
italijanski jezik in se more razen tega imeno-
vati učno in vse ostalo osebe na univerzi le s
sodelovanjem rektorata univerze, oziroma pri-
zadetih fakultet.

— **Mali harmonikarji** iz Maribora poma-
gajo svojim šolskim tovarišem ob meji. Šolsko
vodstvo v Brezno ob Dravi priredi dne 13. t. m.
ob 16 koncert malih harmonikarjev iz Mari-
bora pod vodstvom g. Sušteršiča v Podvelki.
Čisti dobiček je namenjen materialni podpori
šolskih otrok iz Brezna ob Dravi letošnje bo-
žičnice. Vsi prijatelji naše severne meje so
iskreno vabljeni.

— **Pri zaprtju**, molnjah v prebavi vzemite
jutraj na prazen želodec kozarec naravne »Frans-
Josefe erenice«.

Knjige »Goriške Mohorjeve družbe«. Za leto
1939 bo »Goriške Mohorjeve družbe« poklonila
svojim udom naslednji knjižni dar: 1. Stanko Sta-
nič »Dobe in podobe iz cerkvene zgodovine«, 2.
Bogdan Kazak »Zdravja, kar hočeš. Zdravni-
kovi spomini«, 3. Rothman »Bratec in sestrica«,
zgodbe s 100 slikami, 4. Pavlina Pajkova »Dora«,
novela. Kakor hitro bo odobren še »Koledar«, se
bodo začele razpisovati. Naše ljudstvo jih že ne-
strpno pričakuje. Veseli se zdravega in lepega
čtiva, ki mu ga vsako leto nudijo mohorjeve,
saj ve, da so izdaje Mohorjeve družbe ne le najš-
tevilnejše, ampak tudi najbogatejše po vsebini in
tehnosti.

Skoplju 19, najnižja v Plevljah — 3 stopinje. Na-
poved za danes: Pretežno oblačno po večji
državi. Jutranje megle po vsej zemlji. Tempera-
tura se bo zvišala.

Ljubljana

1 Maša za turiste in izletnike bo jutri in od-
slej naprej v kapeli Vzajemne zavarovalnice ob
pol sedmih.

1 Enodnevni karitativni tečaj za člane in
članice Vincencijskih in Elizabetinskih konfe-
renc bo jutri, v nedeljo, t. j. 13. t. m. v gleda-
liški dvorani Marijanišča, Poljanska cesta 28,
od 9 do 12 dopoldne in od 2 dalje popoldne.
Nujno se vabijo vsi člani in članice Vincenci-
jskih in Elizabetinskih konferenc.

Dobra kava Vam je potrebna! MOTOHOVA je odlična!

Vodnikov trg 5 tel. 25-77 Krekov trg 11 tel. 23-48

1 Angleško društvo v Ljubljani priredi v čast
generalnemu tajniku British Councila v Londonu
g. polkovniku Charlesu Bridgemu društveno čajanko
v ponedeljek, dne 14. t. m. ob pol 9 zvečer v dru-
štvenem lokalu ter vabi člane k udeležbi.

1 Za mestne reveže je Kristofov učni zavod
v Ljubljani ob svoji 35 letnici poklonil 500 din in s
tem na najboljši način praznil jubilej za trgovski
naračaj pomembnega zavoda. Upravi zavoda se
mestno poglavarstvo najlepše zahvaljuje za izdatni
dar in vabi tudi druge jubilate k posnemanju.

Svetovna konjunktura ne nazaduje več

Pravkar je izdal nemški zavod za proučevanje konjunktura svoje poročilo, v katerem je podal tudi pregled svetovne konjunktura po stanju iz najnovejšega časa. Uvodno pravi zavod, da kaže svetovna konjunktura po tem, ko je bila spomladi skoraj povsod usmerjena navzdol, zopet znatnejše razlike. Na splošno se mora reči, da se nazadovanje ne nadaljuje več. Industrijska produkcija je od srede leta sem v povprečju nekoliko narasla, cene na svetovnih trgih so po stalnem nazadovanju v zadnjih 15 mesecih že dolgo časa ostale neizpremenjene. Svetovna trgovina bo konjunktorno v tretjem četrtletju 1938 le še malo nižja kot v drugem četrtletju 1938. Zunanepolitične napetosti v začetku jeseni blagovnemu gospodarstvu skoraj nikjer niso znatno škodovala, kvečjemu je bila oddaja naročil nekaj časa bolj počasna. Na denarni strani pa se pozna veliko gibanje kapitalov od države do države, kar se vidi tudi v velikih prevoznih zlata in v močnem gibanju funta šterlinga in valut, ki so z njim zvezane.

Med industrijskimi državami kažejo severnoameriške Zedinjene države odlično izboljšanje gospodarskega položaja. Industrijska produkcija je od maja do oktobra narasla za okoli eno petino. To je izredno naraščanje, katerega tempo v zadnjih 20 letih, če izvajamo poletje 1933, ni bilo zabeležiti. Nadalje je bilo nazadovanje konjunktura v Veliki Britaniji v poletnih in jesenskih mesecih le slabo. Ker so zaloge narasle, ni bilo posledic v produkciji, samo investicijska delavnost popušta. Nazadovanje konjunktura na Švedskem je postalo počasnejše. Japonsko gospodarstvo ima največjo obtežbo v vojni s Kitajsko. Poraba civil-

nega prebivalstva je zaradi vojnih potreb zelo zmanjšana. V Italiji je število zaposlenih sicer naraslo, vendar je industrijska produkcija nekoliko popustila. V Franciji sicer v zadnjih mesecih ni bilo posebnega nazadovanja, vendar so napor države, da dvigne gospodarstvo iz krize, doslej ostali brezuspešni.

V prekomorskih državah, ki proizvajajo surovine, izvoz ne nazaduje več, uvoz pa se še nadalje manjša, ker je notranji trg slab. Devizni položaj je delno nekoliko boljši in valuta ne beleži več novega razvednotenja. To velja za Argentino, Brazilijo in Čile. V južni Afriki, Novi Zelandiji in Avstraliji je gospodarska delavnost še zelo živahna.

Evropske kmetijske države, ki so se pokazale spomladi zelo odporne proti nazadujočim tendencam svetovnega trga, so sedaj bolj prizadete od splošnega nazadovanja. V južnovzhodnih evropskih državah pa je bilo nazadovanje omiljeno zaradi tega, ker je povpraševanje Nemčije zelo znatno. Na Poljskem je bila sicer letina dobra, vendar so cene kmetijskih proizvodov vključno državni podpori nadalje padle. V industrijskem gospodarstvu pa se dvig zaradi državnih nabav nadaljuje. Šele v zadnjih mesecih se opaža nekaj nazadovanja. Na Danskem, Estonskem, v Litvi in na Letonskem je bila tudi letina žita dobra in je industrijska produkcija v teh štirih državah ostala nadalje na znatni višini.

Za Nemčijo ugotavlja zavod, da je produkcija nadalje narasla in da se je izboljšala preskrba s surovinami, nastale pa so zopet nove naloge za nemško gospodarstvo.

Stanje naših kliringov

Po podatkih naše Narodne banke je bilo stanje naših kliringov dne 8. novembra naslednje (v oklepajih razlika v primeri z izkazom za 31. okt.):

Aktivni kliringi: Italija (novi račun) 67.400.372 (+ 7.677.288) din, Nemčija 25.255.107 (+ 4.785.561) mark, Bolgarija (redni) 1.349.010 (— 323.905) din, Bolgarija (turizem) 385.607 (— 8.813) din, Turčija 18.744.648 (— 258.747) din, Poljska 491.573 (+ 72.191) din in Španija 2.902.913 pezeta.

Pasivni kliringi: Češkoslovaška 165.542.229 (+ 1.184.741) kron, Švica 4.308.155 (— 112.261) šv. frankov, Belgija 2.471.948 (+ 11.253) belg. Romunija 9.637.468 (+ 2.937.322) din in Madžarska 38.421.089 (+ 2.009.483) din.

Kakor se je na eni strani izredno zmanjšal naš kliringi aktivum v prometu z Italijo, tako je na drugi strani v teku enega samega tedna rekordno naraščal naš kliringi aktivum z Nemčijo: pre-računano na dinarje znaša povečanje celih 68,4 milij. dinarjev. Za toliko je bila naša trgovinska bilanca z Nemčijo v tem razdobju aktivna.

Zmanjšanje zaposlenosti

Okrožni urad za zavarovanje delavcev objavlja statistiko svojih zavarovancev po strokah za mesec september 1938. Iz te statistike je razvidno, da so seziško napredovale t. j. od od avgusta na september: tekstilna in oblačilna industrija ter trgovina. Ponchala pa je sezija v gostilnah, kavarnah in krčmah (tujski promet), v industriji kamenja in zemlje ter pri gradbah nad zemljo.

V konjunktornem pogledu (t. j. od septembra lani na september letos) je narasla zaposlenost v tekstilni stroki, predelavanju lesa, gospodinjstvu itd., zmanjšala pa se je pri gradbah nad zemljo, vodnih zgradbah, cestnih delih, tobačni industriji ter gozdnožagarski industriji.

Zmanjšanje obtoka bankovcev vsepovsod

Češkoslovaška. Izkaz Češkoslovaške narodne banke za 7. november kaže v primeri z izkazom za 31. oktober zmanjšanje obtoka bankovcev za 160 na 6.970 milij. kron. Istočasno so se zmanjšale tudi naložbe na žiru pri banki. Med izposojili se je zmanjšal menični portfelj za 144 na 1.826, eskont efektov za 208 na 1.504 in lombard za 146 na 1.015 milij. kron, kar je znatna razbremenitev banke. Zlato kritje je naraslo od 31.1 na 33,0%.

Švica. V dobi od 31. oktobra do 7. nov. je obtoč bankovcev Švicarske narodne banke padel za 39 na 1.696 milij., istočasno pa so narasle tudi naložbe pri banki za 26,3 na 1.668 milij. frankov. Zlati zaklad je ostal neizpremenjen, rano tako devizni, zmanjšala pa so se posojila banke.

Holandija. Od 27. oktobra do 3. novembra se je zmanjšal obtoč bankovcev za 30 na 1.016 milij. goldinarjev.

Belgija. Belgijska narodna banka beleži v dobi od 27. oktobra do 3. novembra povečanje zlatega zaklada za 261 na 16.851 milij. frankov.

Obtoč bankovcev je narasel za 115 na 22.825 milij. frankov.

Nemčija. Reichsbanka izkazuje od 31. okt. do 7. novembra zmanjšanje obtoka bankovcev za 337 na 7.784 milij. mark. To je v zvezi z velikim zmanjšanjem posojil banke: za 522,5 milij. mark. — Po dosedanjih cenah je bilo doslej na sudestskem ozemlju zamenjanih čeških kron za okoli 270 milijonov mark.

★

V Mariboru zopet svinarka. Ker je bila dne 9. novembra 1938 v Volkmerjevi ulici 13 ugotovljena svinarka in parkljeva na dveh svinjah, je mariborski župan odredil: Mestna klavnica, kjer so bile svinje poklane, in dvorišče hiše Grajski trg 3 se smatra kot okužen prostor in je potrebno ukrepanje, da se bolezen ne razširi. Ostalo mesto se smatra kot ogroženo ozemlje in veljajo zanj sledeče odredbe: 1. zabranjen je promet s parkljarji (goveda, svinje, ovce, koze); 2. izvršiti se pregled vseh parkljarjev v mestu; 3. trgovina z živino na področju mestne uprave je zabranjena, izvezno se bodo dajala dovoljenja od primera do primera; 4. hlevi se stavijo pod zaporo (ne sme ee goniti živina na pašo); 5. psi ne smejo tekati po ulicah; 6. kokoši morajo biti zaprte na dvoriščih in ne smejo se puščati na cesto; 7. živinski in svinjski sejmi so do nadaljnjega ukinjeni; 8. vsakdo je dolžan vsako sumljivo obolenje živine prijaviti mestnemu veterinarскому uradu, telefon št. 22-38; 9. dostop goveje živine tudi z vprego v mesto je prepovedan; pripustijo se v mesto le oni parkljarji, ki imajo na živinskem potnem listu opombo: »Za takojšnji zakol v mestni klavnici!«; 10. živali v mestni klavnici se morajo takoj sprosti poklati; 11. prepovedano je odpremljanje vseh predmetov, s katerimi se lahko svinarka prenaša (seno, slama, koža, volna, gnoj itd.) iz mestnega območja; 12. špeharjem je dostop v mestno klavnico prepovedan; 13. kršenje teh odredb se bo kaznovalo po živalskem kužnem zakonu.

Benecinske mešanice je v Ljubljani dovolj. Včeraj, 11. novembra, je dospela v Ljubljano velika količina benecinske mešanice (skupno 7 cistern), ki so bile odposlane iz rafinerij 7. in 9. novembra, pa so prišle včeraj skupno v Ljubljano. Zaradi tega se ni bati, da bi nastopilo pomanjkanje benecina. Poleg tega nam tudi poročajo, da je že brez teh pošiljav večje število črpalk imelo že zadostne količine benecina (posamezne do 3000 l), kar bi bilo dovolj še za dalj časa.

Posebna taksa za izvoz orehov, suhih jabolk in hrusk. Minister trgovine in industrije g. Ing. Nikola Kabilin je podpisal odlok, po katerem se uvajajo posebne takse za izvoz orehov, suhih jabolk in hrusk. Ta posebna taksa znaša za orehe v luščinah 1 din, za suha jabolka in hruske pa 0,50 din za 100 kg. Ta taksa se zaračuna ob priliki izdaje potrdila o kakovosti sadja in sadnih izdelkov, namenjenih izvozu. Ta odlok stopi v veljavo z dnem objave v »Službenih novinah«, kar se bo kmalu zgodilo.

Izvoz živine v Nemčijo. Zavod za pospeševanje zunanje trgovine obvešča vse izvoznike živine v Nemčijo, da takoj po naložitvi pošljejo zavodu naslednje podatke: število zavodnega potrdila, število natovorjenega vagona, količino tovara (za živo živino število glav, za proizvode količino v kilogramih), datum natovorenja in naziv nakladalne postaje. Načelniki nakladalnih postaj naj

bo predvsem po njeni obliki in po čistih tonskih spojih, ki imajo svojo govorico.

Verjetno, da je skladatelj, ki je sicer v svojih skladbah izrazil lirski, tokrat pritegnilo besedilo po svoji dramatičnosti, kakršno je skladatelj neglede na njeno stvarno zunanjo podobo v sebi doživel in ji hotel dati duška. Tako vsaj kaže glasbena zamisel, ki se skuša trgati od lirizma in zavneti v epsko dramatiko. Dasiravno se tonske podobe vedno znova pomudijo tekot celote v raznih mehkih lirskih občutjih, jih vendarle vodi nek dramatičen zanos, ki se uveljavlja že takoj v pričetku, se v mračni tragiki izživi nekam patetično v povsem instrumentalnem »interludiju« ter se končno dvigne v svetlobo upanja in vere ob koncu skladbe. Po teh osnovnih razpoloženjih dobiva tudi skladba svojo osnovno tridelnost; iz prvega, osnovno molovsko občutenega dela, ki je kot pisan trak raznovrstnih fantazijskih utrinkov, se v sredini upogne še niže v žalosti pred usodnostjo dogodkov, a se v tretjem delu postopoma dvigne v durovsko zvočnost in izzvini v njenem svetlem razpoloženju.

Zgradba umetnine se oslanja na zvezo vokala z instrumentalom, pri čemer noče delati posebnih razlik med enim in drugim, temveč uporablja osnovno obtoč kot vrec zvočnosti, upoštevaje pač različno tonsko barvitost. Zato se gradi umetnina kot kita v vezavi obojnih pramenov, kar je posebno in že poznano svojstvo novejših glasbene tvornosti. Pri tem se upoštevajo zopet manjši razliki, kot so v vokalnem toku — v zboru ali med solisti — višji in nižji glasovi, v širokem instrumentalnem toku pa posamezna glasbila ali njih posebne barvne skupine. To predenje barvnih pramenov, za katero je tu dokazal skladatelj posebno razumevanje, daje umetnini neko svojstveno enotnost, ki je podobna vzornici podobni pisane tkanine.

Po slogu spominja to predenje na pozno romantično kompozicijo, kot jo je zasnoval že Wa-

DAJTE TUDI VI HRANE

VAŠI KOŽI

z aktivnim kolesterolom
Solea-kremel

takoj pošljejo zavodu izpolnjen izvod potrdila: »Nakladalna postaja vrača zavodu«.

Državna tovarna svil v Novem Sadu je pred nedavnim prenehal obratovati. Sedaj se mero-dajni faktorji posvetujejo, kako bi tovarno spravili zopet v obrat. Po nekkih vesteh nameravajo tovarno spremeniti v delniško družbo, nato pa bi se izvršila sanacija. Tovarno cenijo na 30.000.000, dolgove pa na 15.000.000 din. Tovarna je do zadnjega zaposlovala okoli 150 delavcev.

Plačila v naprej za izvoz. Narodna banka je izdala naslednjo devizno okrožnico št. 76 z dne 3. novembra: Pooblaščenim zavodi bodo v bodoče v imenu Narodne banke opozorili vse izvoznike, da ni dovoljeno, v kolikor ne gre za plačila v svobodnih devizah, zaključevati posle niti sprejemati akontacij za izvoz predmetov, za katere izdaja potrdila o zavarovanju valute Narodna banka, preden jih Narodna banka obvesti v vsakem konkretnem primeru, da jim bo izdala zahtevano izvoznisko potrdilo. To obvezno navodilo bodo vsi denarni zavodi sporočili vsem svojim klientom izvoznikom s pripombo, da bodo vsa predplačila za izvoz omenjenih predmetov avtomatično stornirana (razen v primeru plačila v svobodnih devizah), če izvoznik ni dobil predhodno navedenega pismenega obvestila Narodne banke. Pooblaščenim zavodi morajo takoj prijaviti Narodni banki odstop od tega obveznega navodila.

Terminski posli v kliringih markah. Pod devizno št. 78 obvešča Narodna banka vse pooblašcene zavode, da se počeni s 7. novembrom ustavlja zaključevanje novih terminskih poslov s kliringiškimi markami v zvezi z uveljavljanjem novega aranžmana med Narodno banko in Nemško obratniško blagajno, na osnovi katerega se bo vzdrževal do nadaljnjega tečaj nemške marke na borzah v državi na višini 14,30—14,70 din za 1 marko. Vse okrožnice Narodne banke, s katerimi je bilo urejeno terminsko poslovanje s kliringiškimi markami, so razveljavljene. Terminski posli v kliringih markah, ki so že zaključeni, ali pa ki bi bili zaključeni do 7. novembra 1938, se imajo ob roku dospelosti dokončno likvidirati.

Nova delniška družba. V Belgradu je bila osnovana delniška družba »Edicija«, založniško podjetje z glavnico pol milijona dinarjev, ki je razdeljena na 500 delnic po 1000 din imenske vrednosti. Pri vpisu je vplačati 200.000 din, 100.000 din v teku enega meseca po obnem zboru, ostane 200.000 din pa do konca prvega poslovnega leta. Vpis delnic je bil 11. novembra, ustanovni občni zbor bo 12. novembra. Ustanovitelji: Mihajlo K. Radovanović, dr. Milan Ristić, Nikola Vojvodić, dr. Zivoj Pop-Kocić, Aleksander Milovanović, Berislav T. Milić, Miodrag V. Stamatović, dr. Radomir Milunović, Slobodan S. Antonijević in Jovan Hadži-Stanković.

Mednarodni borzni indeksi. Od 29. oktobra do 5. novembra je povprečni mednarodni borzni indeks narasel od 63,8 na 64,2. Na posameznih borzah je znašal indeks dne 5. novembra (v oklepajih podatki za 29. oktober): Berlin 68,7 (48,9), London 60,8 (60,3), Pariz 53,8 (53,4), Bruselj 42,7 (43,0), Amsterdam 37,4 (38,1), Stockholm 28,0 (28,0), Curih 61,6 (61,5), Milan 123,4 (122,8) in Newyork 87,9 (84,5).

Borza

Dne 11. novembra 1938.

Denar

V zasebnem kliringu je ostal angleški funt neizpremenjen na 237,20—238,80.

Nemški čeki so se v Ljubljani okrepili na 14,25—14,45, v Zagrebu na 14,21—14,41, v Belgradu pa so ostali neizpremenjeni na 14,20—14,40.

Grški boni so beležili v Zagrebu 35,55—36,25, v Belgradu 35,4—36,10.

Devizni promet je znašal v Zagrebu 2.176.551 din, v Belgradu 4.595.000 din. V efektih je bilo v Belgradu prometa 287.000 din.

Ljubljana — tečaj s primom:

Amsterdam 100 h. gold.	2390.66—2504.26
Berlin 100 mark	1761.02—1774.90
Curih 100 frankov	986.45—1003.52
London 1 funt	208.33—210.39
Newyork 100 dolarjev	4371.00—4407.31
Pariz 100 frankov	116.31—117.75
Praga 100 kron	150.93—152.04
Trst 100 lir	230.60—233.78

Curih: Belgrad 10, Pariz 11.715, London 20.95, Newyork 441.75, Bruselj 74.75, Milan 23.22, Amsterdam 239.85, Berlin 177, Stockholm 107.925, Oslo 105.275, Kopenhagen 93.525, Praga 15.16, Varšava 82.87, Budimpešta 85.50, Atene 3.95, Carigrad 3.50, Bukarešta 3.25, Helsingfors 9.245, Buenos-Aires 103.5.

Vrednostni papirji

Ljubljana. Drž. papirji: 7% invest. pos. 98,25—100, agrarji 59.6125, vojna škoda promptna 477,50—478,50, begluške obveznice 90—91, dalm. agrarji 89,50—90,50, 8% Blerovo posojilo 98,75 do 99,75, 7% Blerovo posojilo 91,50—92,50, 7% posojilo Drž. hip. banke 100—103, 7% stab. posojilo 98—99. — Delnice: Narodna banka 7350 do 7400, Trboveljska 185—200.

Zagreb: Drž. papirji: 7% inv. posojilo 98—99,50, agrarji 59—60, vojna škoda promptna 474—475, begluške obveznice 90—91, dalm. agrarji 89—90, 4% sev. agrarji 59—59,75, 8% Blerovo posojilo 97,50—98,50 (98), 7% Blerovo posojilo 91—91,37, 7% posojilo Drž. hip. banke 100 denar, 7% stab. posojilo 97—98,50. — Delnice: Narodna banka 7350 denar, Priv. agrarna banka 222—226, Trboveljska 180—185 (180), Narodna šumska 20 blago, Gutmann 50—55 (50), Isis 20 denar, Osj. sladk. tov. 85 blago, Osječka livarna 160 denar, Jadranska plova 350 denar.

Belgrad: Državni papirji: 7% inv. posojilo 99,25—100, agrarji 60 denar, vojna škoda promptna 474,50—475 (474,75), begluške obveznice 90,25—90,50 (90,50), dalm. agrarji 89,50—90, 4% sev. agrarji 59—60, 8% Blerovo posojilo 97,25—98,50, 7% Blerovo posojilo 91,25—91,50, 7% posojilo Drž. hip. banke 100,50—103. — Delnice: Narodna banka 7400 denar, Priv. agrarna banka 227 denar.

— V zastarelih primerih zapeke, združenih z zlato žilo in otekot jeter, je pravi blagoslov naravna »Franz-Josefova« grenka voda, zaužita tudi v malih množinah. »Franz-Josefova« voda milo deluje in zanesljivo odpravlja »pa-se« poleg tega tudi po daljši porabi skoraj nikdar ne izkaže neučinkovitosti.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

Žitni trg

Nori Sad. Koruza bač. sušena parit. Ind. 98—99, bač. sušena parit. Vršac 98—99. Tendence neizpremenjena. Promet srednji.

Sombor. Pšenica srem. 148—150 sl. 149—151. Ostalo prizadove cene. Oves bač. srem. slov. novi 138—140. Rž bač. 137,50—140. Ječmen bač. srem. okolica Sombor 148—150. Koruza za dec. in januar 85—87,52. Bač. sušena pomladna. 96—98. Otrubi bač. 96—97 srem. 92—94. Fižol bač. beli 2% 280—285. Tend. lahka. Promet majhen.

Cene živine in kmetijskih pridelkov

Pljujski prašičji sejem 9. novembra 1938. Prignanih je bilo 216 svinj in 139 prascev, skupaj 355 glav, od tega prodanih 91 komadov. Cene: prasci od 6—12 tednov stari 65—175 din za komad, pršutarji 7,25—8 din za 1 kg žive teže, debele svinje 8 din, plemenske svinje 7 do 7,25 din za 1 kg žive teže. Prihodnji sejem bo 16. t. m.

Tržne cene na sejmu v Vel. Gabru okr. Litija dne 31. oktobra t. l. Biki 4,50—5 din, voli 4,50 do 4,75 din, telice 4 din, klavne krave 2,50—3 din in klavne telice 4 din za kg žive teže. Krave za plem. 1300 din, konji po 3000 din, ovce in koze po 100 din za glavo.

KULTURNI OBZORNIK

Koncert Glasbene Matice

L. M. Škerjanc: »Zedinjenje«

Ljubljanska Glasbena Matica je priredila v proslavo 20 letnice osvobodjenja in zedinjenja koncert, na katerem je njen pevski zbor v zvezi s filharmoničnim orkestrom in s sodelovanjem solistov Heybalove, Kogojeva, Banovca in Betetta pod vodstvom Mirka Poliča novo domačo umetnino. Lucijan Marija Škerjanc je komponiral simfonično kantato »Zedinjenje«, kateri je vzel za podlago dva soneta Alojzija Gradnika in ta skladba je doživela na ta večer svojo krstno izvedbo.

Zdi se, da nam je nameraval skladatelj s to umetnino ustvariti nekaj slinčnega, kar je dal Smetana Čehom s svojo »Libušo«; nekaj spev narodove preteklosti z opisom vseh bridkih preizkušenj, po katerih naj vendar zaživi mimo prav tako trpke sedanosti trdna vera v boljše bodočnost. Sama v sebi mogoče ugodna zamisel pa je v uresnitvenju zgrešila svoj smoter, ko se je ponesrečeno zvezala z vsebino besedila, ki bistveno zenika danes zopet tako zanosno oživilenega Prešernovega duha, ki nam v teh časih bolj kot kdaj narekuje delo in pot.

Čeprav žgo danes v duši vprašanja, ki se zaradi spačene človekove podobe potapljajo do zadnjih skrivnosti v podstavah omanjanega življenja, da bi razvozlala neslišne glasove veselostja in razkrila rekinne stopinje — in čeprav hiti v umetni pojmovno opredeljena vsebina v primerjavi s to težino že sama po sebi narekovat dojemalcu razsodbo, je vendar prav presoditi glasbeno tvor-

gner v svojem »Tristanu«, le da je vse bolj pri-gosten čut za barvne odtiske ter za njih mavrično prelivanje, kot ga je stopnjeval v nedosežnost impresionizem. V smislu zadnjega se v tej umetni razvija tudi izredno tenko občuteno slikanje zunanjih vtisov ob dogodku ali pokrajini — slikanje, ki daje skladbi nekaj propagandni značaj, dasi v stvari ne gre za grobo prikazovanje snovnih dogodkov, temveč bolj za razpoloženja ob dogodkih.

Tudi oblikovanje motivov in sozvočij se sklada z označenimi slogovnimi potezami. Delo je v svojem bistvu homofono, akordično; sozvočje mu je nekako osnovna pozornost. — Res, da vsebuje umetnina tudi izrazito polifone člene, celo dosledno izvedena fuga se nahaja v njej. Toda značilno je, kako zasnova tudi v njih sili v akordično dojevanje in kako se nekaj mest, ki so v tem zmislu izjeme, nekam tuje odražajo iz celote. Sicer pa so sozvočja disonantno zelo zmerna. — Zmerna in preprosta je pa tudi melodika. Motivi so jasni in mestoma tako zelo grajeni v smislu že dognane melodične logike, da se ti oglašajo, kot bi vedel zanje.

V splošnem zapušča umetnina vtis resno ustvarjenega glasbenega dela, ki se ponša z instrumentalno odliko. Skladatelj je dokazal, da pozna orkester in značaj posameznih instrumentov in če gre morda kje v bizarnosti že presvojso pot, to ne zanikava sodbe, da ima poseben čut za instrumentalne barve. Manj pa mu leži zvočnost in v njej je večkrat prenasiten, prezko stavljen. Zbor je večkrat prenasiten, prezko stavljen v nizkih legah, in solistični glasovi so marsikje težavno zapleteni.

Z ozirom na veliko zvočno nasičenost in težavno zapredenost delo v izvedbi ni doseglo še prave umetniške stopnje, ker bi mu bila potrebna podrobnejša pripravljenost. Dirigentu je sicer po svojem homofonem značaju umetnina pristajala in je v njej lahko sproti svoj posebni smisel za

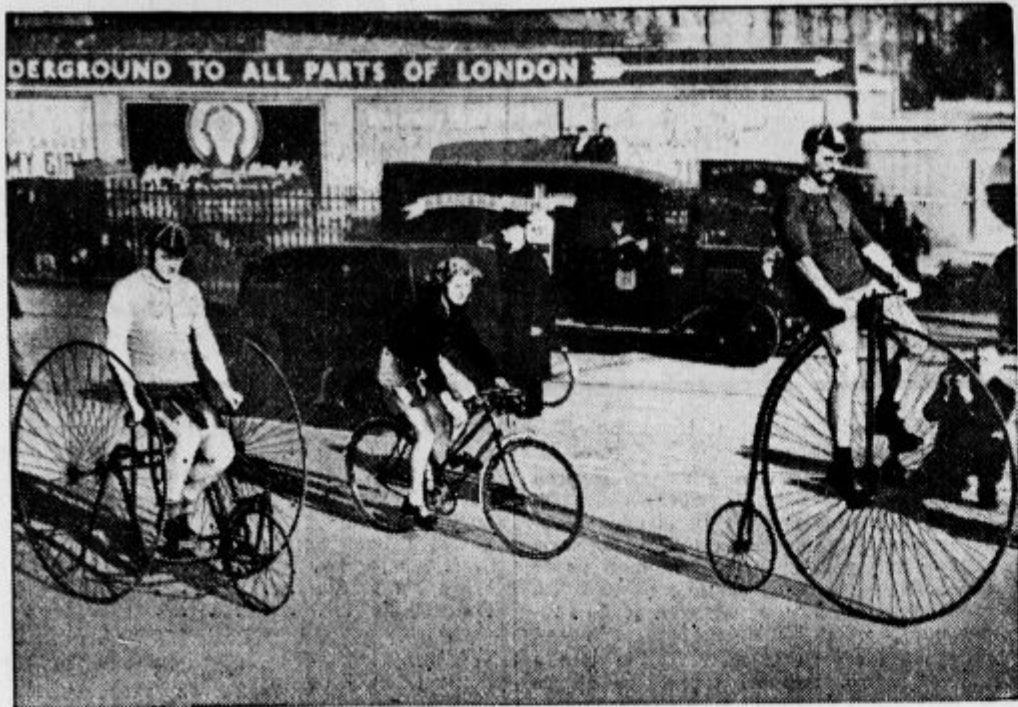
učinke sozvočij. Mestoma prenasilen zvok in pa premajhna arhitektonska plastika ter še preskromna poglavitost v stvar pa so bile vendar pomankljivosti, ki so motile. Človek si resnično želi, da bi že enkrat zapustili preživel okus, ki se naslaja ob živčni reakciji sprčo zvočne moči in prelivanja akordov in bi si prisvojili zmisel za vrednoto podrobnih, tenkih lepot melodičnega oblikovanja in motivičnega sorazmerja ter za lepoto dosledne, jasne tonske zgradbe. Kajti v teh zadnjih svojstvih počiva prava in najgloblja lepota in če si hočemo izoblikovati visoko glasbeno kulturo, moramo za to zadnjo lepoto razviti v sebi čut in izdelati svoj okus. — V posameznem je zbor polno zvenel — a lepše v nižjih kot v visokih legah; v velik prid bi mu bilo prečiščenje in pomlajenje. V splošnem je bilo podajanje gotovo, a mestoma ne čisto. Tudi solisti niso bili ravno najbolje razpoloženi in glasovno ne ravno spočiti. Basist Julij Betetlo si je s svojim petjem, ki ga je poglodal dobohra v višine, kljub temu najbolj izvalil priznanje, sopranistka Heybalova je bila v oblikovanju jasna, a v višinah glasovno preostra, altistka Kogojeva je privlačila z glasom samim, a manj s fraziranjem, in prav tako tenorist Banovec. — Orkester pa je rešil svoj del solidno, s povprečno mero poglavitosti.

★

Med drugimi deli je skupljansko gledališče vzelo na letošnji program dramo čevljarja *Hriste Krležica* iz Struge blizu Ohrida z naslovom »Novec je preklestvo«. Sedaj pa je pisec dovršil že drugo odsko delo »Bačac«, ki ima pa globlje ozadje. Sam Krležev je imel v Strugi svojo čevljarstvo delavnico, pa jo je moral zapreti, ker ni mogel tekmovali z Bač. Torej zopet nov primer, da se človek iz širših slojev pojavi kot pisatelj, kar se pa zadnje čase tudi pri nas vedno bolj pogosto dogaja.

V. U.

Razvoj najbolj razširjenega prometnega sredstva

London se pripravlja na veliko motorno in kolesarsko razstavo, ki bo pokazala najnovejše modele in najdovršenejše tehnične izpolnitve. Seveda bodo ob tej priliki pokazali tudi zgodovino motornih in navadnih koles. Po Londonu vabijo na razstavo z vožnjami na najstarejših vrstah ko-

les. Na sliki prvo kolo z značilnim izredno visokim sedežem in direktnim prenosom sile na os prednjega kolesa, drugo kolo pa sploh še ne sloni na zakonih ravnotežja in je na ročni pogon. Oba vozača pa spremlja kolesarka na kolesu, ki je šele letos prišlo iz tovarne.

Visoko odlikovanje francoskega župnika

Pred nekaj dnevi je bil v vasi St. Julien-en-Wevre pri Verdunu odlikovan skromen francoski podeželski župnik s križem legije časti. Ker so med vojno v pokrajinah okrog njegove župnije divjali veliki boji, je bil župnik med vojniki dobro znan. Ko mu je francoski častnik v imenu predsednika republike izročal odlikovanje, se je zbralo k slavnosti veliko veteranov, da počastijo svojega 85 letnega dobrega tovariša in neustrašenega dušnega pastirja v najtežjih dneh, župnika Thirietta.

Kljub visoki starosti častiljivi župnik še vsako nedeljo peš obhodi vse tri župnije, ki so mu zaupane in v katerih tudi mašuje, vsako nedeljo trikrat. Odlikovanje so mu izposlovali stari tovariši s fronte. S tem so se hoteli oddolžiti srčni dobroti, pogumu in veliki požrtvovalnosti starega župnika, ki je polna štiri leta vztrajal v neposredni bližini fronte kljub vsem granatam in grozotam vojne. Množica vojakov, duševno popolnoma prepuščenih samemu sebi, ga je zadrževala, da je ostal v svojem kraju in tolažil te nove vernike, ki so se vsak dan menjavali, eni so odhajali ali umirali, drugi prihajali. Vojakom je dobrodošen

župnik z izredno trdnimi živci ostal v živem spominu in med njimi kroži o njem marsikaka anekdota, ki kaže njegov trdni značaj. Nekega dne so bili vojaki ravno zbrani v cerkvi med sv. mašo, ko se izza meje oglašajo topovski ognji in granate so začele majati vas. Ena izmed njih je predrila streho in v stolpu napravila veliko luknjo. To pa duhovnika, sedaj odlikovanega starega župnika, ni prav nič vrglo s tira. Obrnil se je od oltarja k vojakom in napol v šali dejal: »Tako je še boljše, bomo imeli vsaj nekaj več zraka!« Star vojak s teh delov fronte pripoveduje, da župnik Thiriet ves čas vojne najbrž nikdar ni ležal na svoji postelji. Je že vsak dan tako prišlo, da so prišli kakšni novi vojaki, ki so se nastanili v vasi in je župnik opazil kakega potrebnega in mu je odstopil svoje ležišče. Sedaj ga je domovina odlikovala z najvišjo zunanjo častjo, ki mu jo more dati.

Nov svetovni rekord z motornim čolnom

V. Mayenburg iz Dresdena je na jezeru Scharmtzel v Nemčiji s svojim motornim čolnom dosegel nov svetovni rekord 104,95 km na uro. Čoln tehtal 1200 kg. Dosedanji svetovni rekord dirkalnih čolnov je znašal 89,7 km.

Živa in izumirajoča Francija

Francoski katoliški list »L'Union Catholique« je nedavno priobčil pretresljivo sliko o padanju rojstev v Franciji in o moralnih vzrokih tega žalostnega pojava. Takole pravi: »Leta 1868. je bilo v Franciji 1.054.000 rojstev, leta 1915. je to število padlo na 790.000, l. 1936. na 630.000. Leta 1935 je bilo že 17.000 mladičev več kot novorojenih otrok, l. 1936. pa 12.000. Dežela, ki ima vsako leto več krst kot zibelk, je prava izumirajoča dežela. Gotovo so zakoni in gospodarske razmere tudi sovzroki tega pojava. Toda zlo je mnogo globlje in se zgolj s finančnimi sredstvi ne more odpraviti. Nekdanji radikalni minister Duech je dejal: »Potrebovali bi kako izmed takih moralnih moči,

Židovska sinagoga v Gradcu pogorela

Po atentatu na tajnika nemškega poslanstva v Parizu, ki ga je zagrešil 17 letni židovski fant Herschel Seibel Grynszpan, so po vsej Nemčiji izbruhnile velike demonstracije proti Židom. Ko je prišla še vest, da je napadeni tajnik nemškega poslanstva von Rath na posledicah rane umrl, so demonstracije dosegle svoj višek. V vseh večjih nemških mestih so množice napadale hiše Židov. Tako je bilo tudi v Gradcu. Množica demonstrantov je kmalu po izbruhu demonstracij začela na Mariborsko nabrežje, kjer stoji židovska sinagoga in židovski Dom. Ko je množica prišla do sinagoge, so bila vrata zaprta, pa se pritisku niso mogla dolgo upirati. Vdala so se in množica je vdrila v notranjost. Eden izmed demonstrantov je splezal na vrh kupole in odvil »sionsko zvezdo« in jo vrgel na tla, kjer se je razletela na kosce. Kmalu nato je v sinagogi izbruhnil ogenj, ki se je zaradi mnogih preprog, ki po židovski navadi vise po sinagogah, strašno hitro širil. Kmalu je bila sinagoga podobna veliki bakli. Okrog 1 v četrtek zjutraj — demonstracije so se začele v sredo zvečer — se je kupola v dimu in plamenih sesedla, na razvalinah nekdanje sinagoge pa je ogenj divjal prav do jutranjih ur. Ostale so samo še razvaline. V četrtek popoldne pa je pogorela židovska »kapela« na pokopališču. K požaru sinagoge je prišlo tudi vse gasilstvo iz Gradca, ki je okoli stoječa poslopja obvarovalo ognja.

Čehi zahtevajo verski pouk v šole

Med češkimi katoličani se javlja močno gibanje za uvedbo katoliškega pouka v šole, oziroma za pokatoličanje šolskega pouka sploh. Pri tem jim služi za zgled slovaško šolstvo, ki se s hitrimi koraki brez predsodkov in civilizirane nestrpnosti približuje verskemu pojmovanju slovaškega naroda. Praški katoliški list »Lidove Listy« piše o tem vprašanju: »Čas mednarodovanja in nevere propada. Krščanski duh naroda se zbujal in terja svojo pravico. Kličo po križu za v šolske razrede, ker v križu gleda najmočnejšo oporo proti vsemu tujemu, proti razdiralnim silam in proti vsakemu lažnemu napredku. Isto velja glede svojevoljnega odpovedovanja otrok za ure verskega pouka v šolah. Neprestano so govorili o pomenu religije za pravno obnovo naroda, medtem pa so verski pouk v šolah potisnili za telovadbo. Treba bi bilo izdati vladno odredbo, po kateri bi bili vsi otroci dolžni obvezno obiskovati verski pouk o svoji veri.

Tudi zamorci imajo svojo himno

Zamorci v Združenih državah Severne Amerike imajo tudi svojo narodno himno. Začne se z besedami: »Povzdignite glas in prepevajte«. Stavila in zložila sto jim jo brata Johnson. Prvič jo je pel zamorski deški pevski zbor v mestu Jacksonville na Floridi. Od takrat jo ob vsaki slovesni priliki pojo po vseh zamorskih naselbinah USA.

V obrambo Londona pred napadi

Prizor iz neke angleške tovarne za orožje. Najmodernejši protiletalski top, namenjen značni obrambi Londona, v zadnjih stopnjah izdelovanja. Nemški tisk, ki objavlja to sliko, jo objavlja s pripombo: »Vodilni državniki Nemčije in Anglije so prav v zadnjem času ponovno poudarjali voljo obeh narodov, da kljub razlikam v vladanju hočeta živeti v miru med seboj. Proti komu torej le misli Anglija, da se bo morala braniti!«

Film o Kemalu Atatürku

Film o življenju in delu Kemala Atatürka, komaj umrlega predsednika turške republike, je začel izdelovati sloviti nemški režiser G. W. Pabst. Film naj bi bil epopeja moderne Turčije, njenih naporov in njenega napredka pod »očetom vseh Turkov«. Pokojni predsednik je to misel neke pariske družbe pozdravil z velikim navdušenjem. Obljubil je za film stvarno podporo turških oblasti in pa, da bo sam nastopil v daljšem prizoru. Toda smrt prekrži načrte celo tako velikim igralcem, kakor je bil Mustafa Kemal...

Anekdote

Grofica Anjouiska, sestra poslednjega grofa Anjouja, je leta 1060 dala za en izvod »Homilije« halberštatskega škofa Heimoja, ki je bil slaven cerkveni pisatelj iz 8. stoletja, kar 200 ovac in po pet vrec pšenice, riža in prosa.

★

Angleški minister Duff Cooper, ki je predsedniku Chamberlainu ostro nasprotoval glede monakovskih zaključkov in je v znak protesta proti takemu sporazumu tudi odstopil, je bil tudi eden izmed tistih, ki je s svojo jahto »Enchantress« (po naše: čarovnica) spremljal ladjo, s katero je angleški kralj pred kratkim potoval v Francijo. Ko se je pred odhodom na svojo ladijo dočel, poslavljaj od svoje žene, je šalivo dejal svojim tovarišem: »Na eni Enchantress grem na pot, drugo moram pa žal pustiti v Angliji.«

Potrpežljivost

Dva voznika se srečata na ozkem mostu. Nobeneden se noče umakniti. Prvi malomarno vzame v roke časopis in ga začne prebirati. To pa drugega nikakor ne razburi, temveč mu veselo zakliče: »Ko boš prebral, ga posodi še meni!«

Ugovor na političnem shodu.

»Toda, gospod, če je cilj vaše vlade, da naj na tri osebe pride en avto, zakaj pa gradite avtomobile s štirimi sedeži?«

»Oprostite, gospod profesor, če gre nekoliko bolj počasni. V taki temi kravato zavezovati res ni igrarica.«

Vaje s padali za skoke iz letal.

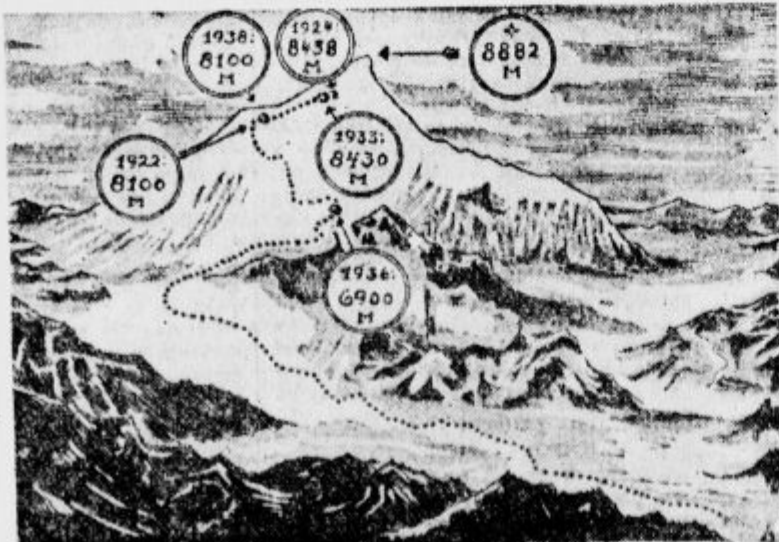
»Špijonka«

Na modni razstavi v Londonu je posebno pozornost vzbujal tale plašč, ki je zaradi mnogih oči dobil ime »špijonka«. Obrvi oči so iz opičje diake. (Pozornost more vzbujati tudi kaka izredno neokusna reč.)

Gora, na katero še ni stopila človeška noga

Kljub vsem modernim pripomočkom v tehniki osvajanja gora se še nobenemu človeku ni posrečilo, da bi stopil na najvišji vrh sveta, na sveto goro Tibetancev »Como Lungma«: božanska mati dežele. Pa ni to zaradi pomanjkanja dobre in močne volje, ampak zaradi divje narave, ki se človeku upira. Vrh je visok 8882 m, zato se ne smemo čuditi, če se je do sedaj še vsaka, tudi najbolj pogumna in najbolj opremljena odprava morala na pol pota vrniti. Naša slika nam kaže pota odprav, ki so imela še največ sreče. Dve izmed njih sta dosegli višino 8500 m. Odprava, ki je l. 1934 naskočila visoki vrh, je prišla celo 8 m dalj kot odprava iz l. 1933. V teh strašnih višinah je teh 8 m že razdalja. Zaradi redkega ozračja tu brez aparatov s kisikom ni mogoče niti dihati, divjajo strašni viharji z meteži in plazovi in vsak centimeter višje si je treba dobesedno priboriti. Zaradi teh okoliščin se je morala vrniti brez uspeha, čeprav se je dokopala že do višine 8100 m. Niti koraka ni prišla dalj kakor l. 1922. Črtkana črta na naši sliki nam

kaže edini možni dostop na nedotaknjeni vrh. Z druge strani je pot na vrh sploh nemogoča, ker so tam same stene in neprehodni prepadi, da je vsak poizkus že vnaprej obsojen na neuspeh.

Sedanje ime »Mont Everest« je dal tej čudoviti gori neki angleški inženir, ki je v letih 1823 do 1843 vodil trigonometrična merjenja v Indiji in je gori tudi izračunal višino.

Nova samouprava Borze dela v Ljubljani

Ljubljana, 9. novembra.

Vlada dr. Stojadinovića in dr. Korošca je v trinajstletni dobi, odkar stoji na krmilu države, posvetila veliko skrb socialni zaščiti delavkega stanu.

V času gospodarske krize se je izkazalo, da igra v družabnem življenju prekrbovanje brezposelnih delavcev veliko vlogo za ohranitev socialnega ravnotežja. Delavci se ne more od svojega skromnega zaslužka ničesar prihraniti, da bi od tega mogli živeti, če ostane za krajšo ali daljšo dobo brez dela in zaslužka. Razen tega pa pri današnjem stanju gospodarstva tudi večinoma ni v stanju, da bi si sam preskrbel zaposlitev. Zaradi tega je nujno potrebno, da za to skrbi država oblast.

Borze dela so že obstojale pod prejšnjimi režimi, vendar njih ureditev ni odgovarjala potrebam in so predtavljale več ali manj humanitarne ustanove, kjer je bil delavec deležen le milosti. Po letu 1920 prejšnji režimi vse socialne samoupravne ustanove delavstva kakor Delavsko zbornico, Okrožni urad za zavarovanje delavcev, Borza dela itd. prepustili salon-proletarskim voditeljem, ki so z njimi gospodarili po mili volji in ki so jim služile kot oporišče za svoje strokovno in tudi politično udejstvovanje. Nameščali so v teh ustanovah ljudi svojega kova, tako da so se te delavske institucije časoma popolnoma birokratizirale in okostenele ter s tem vedno bolj oddaljevale od svojega namena.

Sedanja vlada je začela vse te nedostatke odpravljati in socialne ustanove vračati svojemu namenu. V začetku tega leta je izdal minister za socialno politiko in narodno zdravje g. dr. Cvetkovič novo »Uredbo o preskrbovanju nezaposlenih delavcev«, s katero je postavljena ta panoga socialnega skrbitva na solidne temelje. Jasno pa je, da stare uprave Borze dela niso mogle več biti kos nalogi, ki je stavljena Borzam dela po novi uredbi, ko ima ta uprava vendar upravljati večmilijonsko premoženje, ki izvira iz tozadevnih obveznih 3% prispevkov delojemalcev ter plačuje polovico pripevka delodajalec, polovico pa delojemalec.

Ker je stari upravi Borze dela v Ljubljani že davno potekel mandat in pristojne ustanove niso predložile novih uprav, je pooblastil g. minister za socialno politiko dr. Cvetkovič na osnovi čl. 26, odst. 1, lit. b, v zvezi s čl. 23, drugi odst. in čl. 24, 1 odst. lit. a gospoda bana dravske banovine dr. Natlačenca, da razreši sedanjo upravo ter imenuje novo samoupravo Borze dela v Ljubljani, kakor tudi nadzorne odbore njenih podružnic v Mariboru, Celju in Murski Soboti.

G. ban dr. Natlačenec M. je izdal dne 8. novembra 1938 odlok št. 26.806-1, s katerim so razrešeni

vsi organi Javne borze dela v Ljubljani in njenih podružnic. Ti so bili prej sestavljeni takole:

Člani: zastopniki delodajalcev: Rebek Josip, ključavničarski mojster v Ljubljani, Vidmar Stane, trg. in ind. v Ljubljani; Rojina Anton, tovarnar v Ljubljani. — **Člani: zastopniki delojemalcev:** Golmajer Joža, uradnik Delavske zbornice v Ljubljani; Lombardo Peter, strokovni tajnik v Ljubljani; Kravos Vladimir, strokovni tajnik v Ljubljani.

Nadzorni odbor podružnice v Mariboru: Člani: zastopnik delodajalcev: Vahtar Mihael, knjigovoz v Mariboru; zastopnik delojemalcev: Oslak Josip, tipograf v Mariboru. — **Nadzorni odbor ekspoziture v Celju:** Člani: zastopnik delodajalcev: Kurovec Vinko, tesarski mojster v Celju; Zastopnik delojemalcev: Svetek Franc, uradnik, Celje. **Nadzorni odbor ekspoziture v Murski Soboti:** Zastopnik delodajalcev: Čeh trgovec v Murski Soboti. Zastopnik delojemalcev: Bajlec Franc, odvetnik v Murski Soboti.

Namesto razrešenih je postavljena s istim odlokom nova samouprava iz sledečih članov:

Člani: zastopniki delodajalcev: Ogrin Ivan, stavbenik v Ljubljani; namestnik: Čurk Matko, stavbenik v Ljubljani; Kavka Karel, stavbenik v Ljubljani; namestnik: dr. Ahačič Kozma, industrialec v Trzinu; Hren Ignacij, industrialec na Vrhniki; namestnik: Lukič Franc, trgovec v Ljubljani. — **Zastopniki delojemalcev:** Globočnik Rajko, posojil. uradnik, Ljubljana; namestnik: Rostan Ivan, strojni stavec, Domžale; Luzar Franc, strokovni tajnik ZSD, Ljubljana; namestnik: inž. Košir Vinko, uradnik Gospodarske zveze v Ljubljani; Bercler Avgust, uradnik kina »Union«, Ljubljana; namestnik: Jonke Jože, uradski pomočnik, Ljubljana.

Nadzorni odbor podružnice v Mariboru: Člani: Zastopniki delodajalcev: Kovačič Ivan, steklar, Maribor; namestnik: Sluga Ivan, veletrgovec, Maribor. — **Zastopniki delojemalcev:** Čepce Adolf, tkalec, Pobrežje-Maribor; namestnik: Mastinšek Franjo, poduradnik uprave mestnih podjetij, Pobrežje-Maribor.

Nadzorni odbor ekspoziture v Celju: Člani: Zastopniki delodajalcev: Golobranc Konrad, stavbenik Celje; namestnik: Golob Karel, mizar, Gaberje-Celje. — **Zastopniki delojemalcev:** Lenardon Zvonko, uradnik Ljudske posojilnice, Celje; namestnik: Zagar Janko, delavec mestne elektrarne, Celje.

Nadzorni odbor ekspoziture v Murski Soboti: Člani: Zastopniki delodajalcev: Čeh Franc, trgovec, Murska Soboti; namestnik: Kološa Janez, čevljar, Murska Soboti. — **Zastopniki delojemalcev:** Brumec Joško, odvet. koncipient, Murska Soboti; namestnik: Tuš Mirko, organist, Murska Soboti.

Celje

e Legija koroških borev, krajevna organizacija v Celju, se zahvaljuje vsem dobrotnikom, ki so ji s prostovoljnimi prispevki omogočili okrasitev grobov na Koroškem padlih tovariših.

e Vrazov trg razsvetljen. Mestna elektrarna je namestila pred novim Delavskim domom velik kandelaber, kjer bo močna žarnica razsvetljevala Vrazov trg.

e Matič Karolina. Na Okopih 9 je včeraj ob pol 3 jutraj zaprla svoje trudne oči 75-letna vdova po trgovcu Karolini Matič. Pogreb drage pokojnice bo jutri, v nedeljo ob treh popoldne na mestno pokopališče. Naj v miru počiva!

e Konj mu je zlomil nogo. Ko je peljal včeraj 26-letni Ivan Zernovnik iz Ivence pri Vojniku voz s konjem v Globočje pri Frankolovem, ga je konj brcnil in mu zlomil levo nogo v členku.

e Srečke elektrone loterije za gradnjo Katoliškega doma v Laškem se dobe v podružnici »Slovenec« v Celju.

IVAN in MICI TLAKER naznanjava, da bo na **Martinovo 13. novembra**

otvoritev znane, sedaj povečane in preurejene **gostilne Tlaker na Teharju**

Domače kolone! Vabiva Dobra kapljica!
IVAN in MICI TLAKER

e Številni vloni v Celju pojasnjeni. Z obširnimi preiskavami ljubljanske policije, ki je aretirala, odnosno zasledila pri vlonu pri Pezdirju v Ljubljani, 26-letnega Jožeta Turnerja, so v zvezi tudi preiskave celjske policije zaradi številnih vlonov v Celju. Posrečilo se je najti pri delavcih na regulaciji Savinje strašne pištole, ki so bile ukradene pri Prvi slovenski železnici na Kralja Petra cesti v Celju v noči med 9. in 10. oktobrom. Isti večer je bilo vlonjeno v mlekarno poleg Starčeve trgovine. V Prvi slovenski železnici je bilo ukradenih 600 dinarjev, tečje število boljših nožičev, posebnih mnogo pa je izginilo namiznega orožja. Te nože se je celjski policiji posrečilo že najti. V zvezi s temi vloni je celjska policija aretirala neka 21-letno P. iz Zagrada pri Celju in jo bo do nadaljnjega zadržala v policijskih zaporih v Celju. Ker so vloni v Celju podobni vlonom v Ljubljani, Zagrebu in drugod, kjer jih je izvršil v Ljubljani: zasadeni Jože Turner, je skoraj gotovo zagrešil vloni v Celju tudi on.

e Nedeljski šport. Jutri bo v Celju bogat nogometni spored. Popoldne ob 10 bo na igrišču na Glaziji drugorazredna prvenstvena nogometna tekma med SK Laškem in SK Borutom iz Gotoveji. Popoldne se bosta odigrali na igrišču pri Skalni kleti kar dve podzvezni prvenstveni nogometni tekmi. Prva tekma se bo pričela ob 1 popoldne med SK Jugoslavijo in SK Olimpijo, ob pol treh je napovedana druga prvenstvena nogometna podzvezna tekma med SK Celjem in SK Atletikom.

Še o umoru Ivanke Zakrajškove

Celje, 11. novembra.

Štórski orožniki so danes ponovno natančno preiskali hišo Apolonije Sovine v Zepinji pri Vojniku. Na domu so našli precej obsejne umorjene Ivanke in trenčkot, ki ga je ukradel Sabukovšek v Trbovljah pri svojem gospodarju. Našli so tudi hranilno knjižico Kmetске posojilnice v Starem trgu. To knjižico je Sabukovšek vzel Ivanki Zakrajškovi, ki jo je prinesla s seboj od doma. Glasi se na vsoto 4027 din. V Zepinji so na domu Apolonije našli pismo, ki ga je pisal Sabukovšek I. Zakrajškovi. Pismo je precej obširno; v njem Sabukovšek piše Ivanki, da je po poklicu elektromonter v Franciji, kjer ima dvonadstropno hišo, da je soliden mož, ki ne igra in ne pije, da malo kadi in išče samo dobro in pridno gospodinjico. V pismu jo prosi za čimprejšnji sestanek, češ da se mu mudi v Francijo, kjer mora nastopiti 4. novembra službo elektromonterja.

Danes popoldne sta prišla na grob rajne Ivanke Zakrajškove njen brat Ivan z Rakeka in nekakinja iz Rajhenburga.

Laško

V nedeljo, 13. novembra bo v Laškem po ravnem sv. opravilo ob pol devetih velik volivni shod, na katerem bo govoril poleg okrajnega kandidata g. prof. Mirko Bitenca tudi g. minister dr. Miha Krek. Shod bo na nadžupnem dvorišču, v primeru slabega vremena pa v nadžupni dvorani. Volivci laškega okraja vabljani!

Zanimanje za elektono loterijo je izredno veliko. Saj so tudi dobilki izredno bogati: avto, motorno kolo, par volov, radijski aparat, živalni stroj, 24 koles, in se polno drugih lepih dobilkov. Spravevanje po srečkah je izredno veliko, saj ne manj dan, da bi ne dobil loterijski odbor iz najoddaljenejših krajev naše domovine dopisne prošnje, prosijo, da jim pošljejo srečke. Tudi ti naslovi kartico na loterijski odbor, ki ti bo srečke takoj poslal. Zrebanje v Laškem bo 31. decembra pod državnim nadzorstvom. Izžrebane srečke bomo objavili v časopisih.

Jesenice

Kino Krekov dom predvaja dvojni spored: Vesela zapeljivka (Anny Ondra, Paul Hörbiger), Mala Katarina (Franciška Gaal). Predstave: v petek, soboto ob 8 zvečer in nedeljo ob 3 popoldne in 8 zvečer.

Kranj

Zaupni sestanek JRZ bo danes, 12. novembra, ob 8 zvečer v Ljudskem domu. Sestanka se udeležita tudi poslanski kandidati g. Brodar in njegov namestnik Majeriš.

Naj ne bo v Kranju hiše, ki ne bi imela dragocene knjige »Zgodovina mesta Kranja«, delo slovenskega zgodovinarja prof. dr. J. Zontarja, ki je pravkar izšla. Cena 200 din. Dobi se v občinski pisarni v Kranju.

Prosvetno društvo v Šmartnem pri Kranju vabi k udeležbi prikljubljene veselooigre »Brat Martin«, katera uprizori na Martinovo nedeljo popoldne v Šmartinskem domu.

Sava pri Litiji

Na splošno željo se ponovi akademija v Domu sv. Nikolaja prih. nedeljo ob 15. Spored isti kot 6. novembra. Začetek po prihodu ljubljanskega vlaka. Po končani prireditvi prosta zabava. Domači in sosedje dobrodošli.

Ponikve pri Dobrepoljah

Visok obisk. V ponedeljek, 31. oktobra smo imeli visok in časten obisk njegove ekscelence sarajevskega nadškofa dr. Ivana Šariča. Bil je na Dunaju, od tam je prišel v Ljubljano, kjer je bil gost našega presv. škofa. Iz Ljubljane se je pripeljal oni dan z avtom, spremljal ga je tajnik našega škofa g. Prešeren, v Dobrepolje h gospodu duh. svetniku Ant. Mrkunju, ki ga pozna že več časa. Mudil se je tam 1 uro in pol. Na povratku v Ljubljano je obiskal tudi naš zavod sv. Terezike. Imeli smo ravno rožnoven-sko pobožnost. Hoteli smo mu razkazati zavod in Zdravstveni dom, pa ni imel časa, ker se je blizala noč, le kratko se je razgovarjal s sestrami sv. Križa, ki imajo ta zavod, jim dal svoj višjepastirski blagoslov in takoj odhrel z avtom proti Ljubljani. Za naš zavod je bila to velika čast.

Zahvala

Ko je pred leti zasijala svoboda našemu narodu, ki se je zanj boril skozi dolga stoletja, so se že zbirali temni oblaki na severni meji. Tuja sila je že integrirala svojo roko po zemlji, do katere ni imela nikake pravice. Nastali položaji je uvidela četica idealnih in nesebičnih moči in mladeničev, ki so se konaj vrnili iz svetovne višnje, na svoj dom bili takoj pripravljene z orožjem braniti svojo rodno zemljo, po kateri so že dolga leta brezpole. Odšli so na severni mejo, se norli tuji sili ter vodili ogorčeno borbo proti mnogostevilnemu nasprotniku. Mnogo jih borev, nad 250 pa številu, se ni več vrnilo na svoje domove. Darovali so svoje življenje za boljšo bodočnost svojega trpečnega in svobode se radoljubnega naroda. Mnogi bi bilo usojeno da so prešli svojo kri, a se jim je izpolnila srčna želja, da počivajo in uživajo svoj večni sen v Ljubljani, v domači grudi. Vsem tem padlim borec, junakom, krasi njihove grobove.

IBBS

VAŠ SMEH
BO PRIŠEL DO IZRAZA
ZARADI
BLESKA
VAŠIH ZOB
GIBBS

najpopolnejše sredstvo za nego zob
na osnovi mila

TOPI
mastne sestavine jedi
NEUTRALIZIRA
kislino v ustih
POLIRA
zobe, ali tako, da jih ne kvari
UTRjuje
dlesni
OSVEŽUJE
dih.

Sredstva za nego zob GIBBS se prodajajo v elegantnih, čistih in nepokvarljivih škatlicah, kakor tudi v velikih in malih tubah. Škatlice GIBBS-a se delujejo v 6 barvah in so lahko šestkrat napolnijo z vložki mila.

Sport

V. zimske olimpijske igre leta 1940

V zimske olimpijske igre se bodo vršile leta 1940. v St. Moricu, tam, kjer so bile II. Ker Finci imajo na razpolago naprav za prireditve zimske olimpiade, zato se je zimske del olimpiade preselil v Švico, in je St. Moric ponovno doletela čast prireditelja največje svetovne zimspolportne prireditve, kakor so ravno olimpijske igre.

Vendar pa zimske igre v Švici ne bodo imele vsega onega na sporedu kakor zadnje v Ga-Pa. To iz razloga, ker sta si Fisa in mednarodni olimpijski odbor navzkrižno gleda amaterskega vprašanja. S tem bodo zimske olimpijske igre mnogo izgubile. Gre pri tem — kakor znano — za vprašanje amaterskih učiteljev, ki so po mnenju mednarodnega olimpijskega odbora profesionali in če tudi je njihov poklic kaj drugega. Za Fiso so ti učitelji amaterji in smejo zato tekmovali na Fisi-nih tekmah in tudi na olimpiadah, ker je Fisa edina mednarodna ustanova, ki sme prijeti smu-ske olimpijske tekme. Kar se je zgodilo s tenisom, dalje, z nogometom, to se je sedaj zgodilo še s smučarstvom, katerega ne bo v ofiicelnem in mor-da tudi v neoficielnem programu V. zimskih olimpijskih iger. S tem bodo seveda odpadle glavne tekme, to je one, ki so leta 1936. privabile največ gledalcev. Ostale bodo torej samo tele panoge: umetno drsanje na ledu, hitrostno drsanje, hokej na ledu, bob. Kakor se zahtuje, bo v smučanju le nekako demonstriranje v skokih, ter v slalomu, ker ti dve panogi najbolj privlačita gledalce.

Zimske igre se bodo vršile v času od 3. do 11. februarja 1940. Sedaj se je St. Moric opremil tudi za primer slabega vremena, tako da ni nobene nevarnosti, da bi moglo biti igre ogrožene. Za vsako panogo imajo Švicarji preskrbljeno, da se takoj lahko vrši drugod, v višje ležečih krajih in jih zato vremenke prilike niti najmanj ne morejo ovirati pri izvedbi olimpijskih iger.

Priprave jug. kolesarjev za Helsinki

Kolesarska zveza kralj. Jugoslavije potrebuje za priprave svojih dirkačev za olimpijske igre okrog 50.000 din. Na zadnjih olimpijskih igrah so bili naši dirkači med najboljšimi na svetu in bi mogli doseči v Helsinkih s primerno podporo in z dobrim treningom zelo dobre uspehe. Priprave za olimpijske igre namerava izvesti kolesarska zveza decentralizirano, v poedinah podvezah, kasneje pa, ko bodo kandidati že izbrani, bodo pa vsi skupaj trenirali na enem kraju. Za ta trening bi bilo izbrati ceste brez hribovitih delov, ki bodo podobne onim na Finskem.

Iso Hollo — trener nemških tehnik

Znani finski tekač, evropski in olimpijski prvak ter rekordler Iso Hollo, ki je v Berlinu zignurno zmajal v teku čez zapreke na 300 m, je bil pozvan v Nemčijo, kjer bo treniral nemške tekače. Ta odlični Fincec pa bo samo »časni trener« nemških tekačev, ker bo v Berlinu, kjer bo vadil nem-ske tekače, zaposlen v neki veliki banki kot urad-nik, ter bo živel le od svoje plače, ki jo bo dobil kot zaposlenec te banke. Za Nemce bo Iso Hollo velika pridobitev, saj so oni relativno najslabši na dolgih progah z ozirom na druge discipline.

Legija koroških borev, ki se na ta način spominjajo svojih junških tovarišev, katerim ni bilo usojeno vrniti se k svojim družinam.

To pietetno dejanje omogoča Legija izvršiti krog narodno-zavdnih in uglednih dobrotnikov, katerim se Legija tem potom kar najtopleje zahvaljuje za blazo-hotno podporo. Iskreno se zahvaljuje tudi vsem, ki so se spominjali padli koroških borev, okrasili njih grobove ter se poklonili njihovega spomina. — Glavni odbor Legije koroških borev.

Reorganizacija plavalne prvenstva Jugoslavije

Občni zbor Jugosl. plavalne zveze, ki bo 19. in 20. t. m. v Zagrebu, se bo bavil v glavnem s spremembami plavalnega prvenstva in z reorgani-zacijo sodniškega zbora. Vse to naj služi razšir-jenju plavalnega športa v naši državi, povečanju plavalnih klubov, in da se omogoči našim najbolj-šim plavalcem, da se mednarodno uveljavijo.

Nor državni rekord v metu diska je postavila italijanska atletinja in prvakinja Gubre Gabrie na tekmah v Rimu, ki pa ne bo priznan, ker krog, iz katerega je metala disk, ni odgovarjal vsem pred-pisom. Disk je vrgla 38.24 m daleč. — V Trstu pa je zmajal v disku tudi ljubljanskim atletom: poznani športnik Oberweger z metom 45.85 m.

Ljubljana : Šparta

Slavlja (Varaždin : Šparta 1:3

Bask : Ljubljana 1:1

to so rezultati zadnje nedelje, h katerim je vsak komentator odveč. Na vsak način je Šparta za belo-zenele v nedeljo velik in nevaren nasprotnik. — Tekma se prične ob 14 s predtekmo Ljubljana (jun.) : Jadran (jun.) ob 13.

SK Mars : SK Bratstvo

Marsovci se ves teden pripravljajo za nedelj-sko tekmo. V nedeljo imajo za nasprotnika močno enajstorico Jeseničanov. Zato sta si nedeljska nas-protnika skorajda enaka in nihče še ne ve, kam poromajo točke. To bo odločilo žele srečanje obeh moštev. Samo po sebi je razumljivo, da bo tekma ostra in napeta. Igrali bodo na igrišču Ilirije za Kolinsko tovarno pol pol 10 popoldne.

Svoboda : Reka

Bitko za prvenstvene točke bosta Svoboda in Reka bojevali jutri od 9.30 dalje na igrišču Ljub-ljane. V prvem srečanju so bili Vičani s 4:2 zma-goviti, zato jim bodo skušali Svobodasi na svojem domu povrniti mlo za drago. Enim kot drugim bo mnogo lažje na zmagi, ker gre Reki za utr-ditev položaja v vrhu tablice, Svobodni pa za do-končno uvrstitev odločnega poslednjega mesta.

Grafika : Mladika

Na igrišču ZSK Hermesa v Šiški bo jutri do-poldne zadnja prvenstvena tekma drugega raz-reda in to med SK Grafiko : SK Mladiko. Grafika je z visoko razliko golov premagala vse svoje nas-protnike in ni izgubila od sedaj niti ene točke. Če se ji posreči še jutri zmagati Mladiko, ki je predstavljala minulo prvenstvo enega najmočnej-sih nasprotnikov, bo jesenski prvak Grafika z naskokom 3 točk.

Tekma obeta gledalcem zanimivo borbo dveh moštev, ki nastopita v najmočnejših postavah. — V predtekmi, ki se prične ob 9, nastopijo juni-ori Hermesa proti juniorjem Marsa. Vstopnina nižja.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

SK Grafika. V nedeljo ob 10 popoldne se javlje na igrišču ZSK Hermesa sedeči igralci: Bačak, Tomažič, Martinčič, Pipan, Usnik, Felle, Trobešek, Zagar, Potrato, Kolarič, Verbek. — Rezerve: Cimperman in Marn. Vsi in točno! — Načelnik.

NOUGAT GALAK

IZVRSTNA
SLAŠČICA

FINA NAPOL-
NJENA BELA
ČOKOLADA

4 NOVE SPECIALITETE

NESTLÉ

CRAKLAIT CITRA

MLEČNA ČOKOLADA
S PRAŽENO RŽJO,
ZELO REDILNA

ODLIČNA ČOKO-
LADA S KREMO
OD CITRONE

Dobro obrit-
dobro volje!

ROTBART

Ruše pri Mariboru

Smrt vrliga moža. V četrtek zvečer je umrl po dolgi bolezni tukajšnji gostilničar g. Bogoljub Kšela, star 33 let. Dolge mesece ga je mučila zavrtna jetika, katere se v kljub vsej zdravniški negi ni mogel otežiti. Pokojnik je bil dober in vreden družinski oče, za katerim žalujeta žena Jospina in sinček Janko. Pogreb se bo vršil danes v soboto, 12. nov. ob štirih popoldne izpred hiše žalosti na ruško pokopališče. Žalujoci ženi in sinčku naše sožalje!

Radio

Programi radio Ljubljana:

Sobota, 12. novembra: 12.00 Plošče veselo v venček hitijo, vsakemu mnogo zabave želijo — 12.45 Poročila — 13. Napovedi — 13.30 Plošče veselo v venček hitijo, vsakemu mnogo zabave želijo — 14. Napovedi — 17. Otroška ura: 1) Selma Lagerlöf: Kako je Niels Holgersen popotoval z divjimi gosmi. Povest v nadaljevanjih. bi del. Manica Komarova — 17.50 Pregled sporeda — 18. Za delopust (igra Radia, orkester) — 18.40 Gorjuse in Gorjuse (g. dr. Jože Rus) — 19. Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura: Nikola Djurković, prvi srbski moderni kompozitor (dr. Mihovil Tomandi) — 19.50 Beseda k prazniku — 20. O znanosti politiki (g. urednik dr. Al. Kuhar) — 20.30 Dolenjsko Martinovanje. Napisal Jože Dolnar, izv. člani radi. igral. družine in Fantje na vasi — 21. Napovedi, poročila — 22.15 Za dober konec tedna igra Radia, orkester.

Drugi programi:

Sobota, 12. novembra: Belgrad: 20. Pisan večer. 22.15 Zabavni koncert — Zagreb: 20. Folklorna ura, 20.30 Kmečki zbor, 21. Zabavni koncert, 22.30 Plesna glasba — Sofija: 19. Mandolina, 19.30 Vokalni koncert, 20. Violina, 21.45 Plesna in narodna glasba — Varšava: 19.15 Laska glasba, 21. Glasbeni humor in satira — Budimpešta: 19.30 Igra, 21. Plošče, 22.40 Operni orkester — Trst-Milan: 21. Puccinijeva opera »Madame Butterfly« — Rim-Bari: 21. Igra, 22. Violončelo, 22.30 Ritmična glasba — Dunaj: 20.10 Opereta »Zakleti grad«, 22.45 Orkestralni koncert — Hamburg: 20.10 Filmska glasba.

Od 3.—4. dec. avtobusni izlet v Gorico in Trst. Prijave sprejema Izletna pisarna M. OKORN, Ljubljana, hotel Slon, tel. 26-45.

Mali oglasi

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din; šentpavljanski oglas 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. Mali oglas se plačuje tako pri naročilu. Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka petlinna vrstica po 3 din. Za pisemne odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Pekovski pomočnik
mlad, išče službo (tudi kot raznašalec peciva). Naslov in upravl. »Slov.« v Mariboru pod št. 1641

Službodobe

Izurnjene pletilje
sprejme za stalno K. Sos. Mestni trg 18, Ljubljana.

Dve frizerki
perfektni sprejem, takoj. Salon Heda, Strassmayerjeva 4, Ljubljana.

Vzgojiteljico
veščo nemščine, sprejem takoj k dvema šolobveznim otrokoma. Ponudbe v upravo »Slov.« v Celju pod »Postena« (b)

Trgovski pomočnik
inteligenten, prvovrsten prodajalec, dober govornik, zmožen slovenskega in nemškega jezika — se sprejme v trgovino Alojz Krainz, Ljutomer. (b)

Veliko podjetje
išče poštenega in agilnega zastopnika. Mesečni zaslužek 3—4500 din. Lahka kolekcija, katera se dobi brez kavcije, lahko se vzame tudi kot postranski zaslužek ali kakor honorirano delo. Javiti se osebno ali pisмено na Minerva, Zagreb, Praška ulica 6. (b)

Pohištvo!
Orehove jedilnice prvovrstne, nove — ima Malenšek, Celovška cesta št. 258. (s)

Vnajem
ODDAJO:
Dve veliki delavnici za vsako obrt, takoj oddam. Sv. Petra cesta 58.

Prodamo

Štajerska jabolka
dobite pri Gospodarski zvezi, Ljubljana. (1)

Nepremočljive hubertuse
dežne plašče in obleke, najboljši nakup: Presker, Sv. Petra cesta 14.

Šivalni stroj
skoraj nov, poceni napredaj »pri Makedonecu«, Kolodvorska ulica. (1)

Globok otroški voziček
omaro za obleko, stedišnik in žensko kolo, prodam. Novi trg 1, dvorišče

Šivalni stroj
pogrešljiv, kateri šiva naprej in nazaj ter štika in štep, poceni napredaj. — Nova trgovina, Tyrševa 36 (nasproti Gospodarske zvezi).

Patent »Kraljica petič«
ki se naloži le enkrat dnevno, potem pa goril ves dan, se dobi v vseh velikostih pri A. Semenčič in drug, Ljubljana, Miklošičeva cesta 15, telef. št. 48-67, napredaj. (1)

la. suhe bosanske češnje
zaboj 25 kg 175 din, 10 kg 78 din, 5 kg 39 din, vreča 50 kg 295 din, franko vozniš — razpošilja po povzetju G. Drechsler, Tuzla

Posredstva

Dvostanovanjska hiša
z velikim vrtom, napredaj, Ptujška cesta 132, Tezno, Maribor. (p)

Velika trgovska hiša
dvonadstropna, v sredini mesta Celja, z velikimi skladišči, napredaj. — Ugodna naložitev kapitala. — Ponudbe podružnici »Slovenca« v Celju pod »Ugodno« št. 17666. (p)

Čitajte in širite
»Slovenca«

Izredna prilika ugodnega nakupa knjig!

Pod polovično ceno!

Zaradi pomanjkanja prostora smo se odločili, da odprodamo naslednje knjige pod polovično ceno:

Germano: Življenje sv. Gabriela	din 10.—	
Sv. čistost	din 5.—	
Samec: Za naše male	din 8.—	
Volc: Roka božja	din 10.—	sedaj skupno samo
Turšič: Izgubljeni raj	din 10.—	din 15.—
Sardenko: Dekliške pesmi	din 18.—	
Scharsch: Spoved malih grehov	din 25.—	
Potočnik: Dobri pastir, I. del	din 38.—	sedaj skupno samo
Potočnik: Dobri pastir, II. del	din 40.—	din 50.—
Potočnik: Dobri pastir, III. del	din 40.—	
Teraš: Za visokim ciljem	din 24.—	sedaj skupno samo
Teraš: Pri studenih zdravja in moči	din 24.—	din 30.—
Teraš: Po stezah resnične popolnosti	din 24.—	
Volc: Otrok, I. del	din 25.—	sedaj skupno samo
Volc: Otrok, II. del	din 24.—	din 20.—
Prekrasni govori dr. Mihaela Opeke, t. j. 21 knjig, skupna cena 408 din — — — sedaj pa samo		din 200.—

Kdor pa kupi v naši trgovini vsaj za din 50.— blaga, dobi krasno knjigo kot nagrado.

Poslužite se ugodne prilike, dokler traja zaloga!

TRGOVINA H. NIČMAN, Ljubljana, Kopitarjeva ulica 2

Brez posebnega obvestila.

Nаша draga mama, stara mama in tašča, gospa

Minka Pirc

odvetnikova vdova

nas je danes ponoči, po kratkem trpljenju, za vedno zapustila.

Drago pokojnico bomo spremili na njeni zadnji poti v soboto, dne 12. novembra 1938 ob 15 popoldne iz hiše žalosti, Cigaletova ulica št. 1, na pokopališče k Sv. Križu.

Prosimo tihega sožalja.

Ljubljana, dne 11. novembra 1938.

Žalujoci otroci z rodbinami

Ilse von Stach:

Poslanci iz Voghere

Kulturno zgodovinski roman iz protestantske dobe. Poslovenil Fr. Omerza.

Ko je izrekel ime Jezus, ki ga je Servet tako neizrekljivo ljubil, mu je čudovito vzela strah pred smrtjo, da je skočil na noge in vzkliknil:

»O, polnost božanstva, ki sveti iz Kristusovega čblijala!»

Kalvin, ki je spoznal v tem vzliku enega od onih Servetovih izrekov z več pomeni, po katerih sicer hrepeni človeška duša po večnem Sinu Najvišjega, vanj pa vendar ne veruje v vsi njegovi slavi kot nadčutnega z Očetom — samo kot čutno enega, kot je tudi krščanski vernik lahko eno z božjo voljo, — Calvin, ki je vrh tega rajši govoril h klečečemu kakor k pokonci stoječemu, je že zgubil potrpežljivost, ki si jo je nadel za to pot v ječo, in spomnil jetnika s silo na njegovo brezupno stanje.

»Otročji čvekač!« nahruli Mihaela Serveta. »Ali nimaš vpričo odprte zemlje, ki bo tebe s tvojo silno vred pogoltnila, nobenega drugega priznanja kot tako nespametno jecljanje?»

Stisnjen glas je prišel do prisluškujočih ušes. Ali je zaradi Kalvinovih besed predstava bližnje in grozne smrti zopet zajela s tako silo Mihaela Serveta, da je brez opravičila samo prosjčil od močnejšega za golo življenje in pozabil ljubezen do Boga, v kateri si je stokrat želel umreti?

Benjamin pritisne blede obraz, v katerem se je bliskalo kot ob viharju, na vlažnomrzli dvi, nekaj da bi razločnejše slišal čuden razgovor dveh protestantov, ki predstavljata krivoverca in sodnika, nekaj da bi skril prevlečeno razburjenje svoje duše pred poznavaočim duhovnikovim pogledom.

»Mene z mojimi deli vred!« toži zdaj Mihael Servet glasno in razločno. »Brezsrčnež! Čezmerni brezsrčnež! Ubij me, žgi me, pogoltni me, razdeli

moje zmučeno telo v najmanjše atome, samo pri vošči mi v smrti tolažbo, da bo duh, ki odide za ta rod, govoril še pozneje rojenim!»

»Pomilovanja vredni bedak,« odvrne ošabno Calvin, »ali me imaš za tako kratkovidnega, da ne bom dvignil pogleda čez sedanjí svet na vse prihodnje rodove? Ali je to očetovska skrb, če izpuli strupeno cvetlico, odvzeti strup pa da nedoraslim v roke?»

Neki tuj glas, najbrž kakega svetnika, se vtakne vmes:

»Resnično, mnogo nečednih rok se izteza po zapeljivi in nevarni knjigi doktorja Serveta in jeziki teh siromakov se ne bojé tožiti reformatorja, da uničuje to delo le zato, ker vsebuje pobožne misli, ki bi naredile njegovo lastno pravovernost dvomno.«

Toda Gian Calvin, veliki teolog, se ne da sramoti od neukega ženevskega meščana. Mogočno odvrne.

»Bog mi je podelil milost, da mi odkriva, kaj je dobro in slabo. S to znanostjo zametujem in preklinjam za večne čase krivoversko knjigo »de trinitatis erroribus«. (Peter Abelard: De unitate et trinitate divina leta 1121, zavržena v sinodi v Soissonu. Opat Petrus Venerabilis ga je spravil s cerkvi [Apologia sive confessio fidei]. Umrl leta 1142, pokopan v Parakletu z ženo Heloizo. Od leta 1817 počivata oba na Père-Lachaise v Parizu).

Dvojno obojeni, ki se ni brljal za majhno prasko med svetnikom in duhovnikom, zdihuje brez tolažbe slavno ime tovariša svoje stiske:

»O, Abelard, Abelard!»

Benjamin dvigne glavo in pogleda očeta Juliana.

»Koga kliče?« vpraša Benjamin.

»Dela onega Abelarda«, razloži oče Juan, »ki so tudi krivoversko pisala o sv. Trojici, so nekoč sodili kot danes njegova, da ne najdes sledi za njimi.«

»Toda,« doda duhovnik z dvignjenimi obrvmi, »Mihael Servet dela njegova, če misli, da kliče so-

rodnega duha med mrtvimi. Abelard se je ponižno pokoril Kristusovi cerkvi. Če me ne vara vse, kar je prišlo o njem do nas, je smel občutiti tudi njen bogat blagoslov. Sprogi in ljubljenci je odkazal po izpolnjeni usodi v samostanu kraj miru in imenovanju on stanovanje Paraklet. Tolažnik, ki naj vodi nas vse, je njega in nesrečno Heloizo tako čisto potolažil, da sta se ga hotela oba vse življenje spominjati.«

Benjamin obrne znova obraz k zidu, ker je začel Calvin zopet govoriti:

»Mihael Servet,« se sliši, »ne zapravljaj kratke ure, ki ti je dana v rešitev, z zlobnimi željami glede svojega smrdljivega dokumenta. Vse krščanstvo mi bo pomagalo, da se uniči to peklensko delo iz svetlobne luči sonca. Samo sebi moreš še pomagati, če prekličeš preklinjanje in prišeješ pravo vero!»

»Od spoznanja Kristusovega zavisi vse,« pravi Servet z močnim glasom, »kakšna čast pa, kakšna moč, kakšna mogočnost pristoji Kristusu, bo odločila cerkev.«

»Bog, Bog, katera cerkev?« šepeče Benjamin. Tudi Calvin vpraša, vpraša nezaupno: »Katera cerkev?»

»Večno ena, ki diha v resnici duha, nevidno občestvo svetih.«

»Zlobni pomarejevalec!« se upre Calvin, »že symbolum Athanasianum (Izpoved vere proti Arijju) določa, kaj mora verovati kristjan o mogočnosti Zveličarjevi in njegovi enoti z Očetom in sv. Duhom.«

»Gospod,« odvrne Mihael Servet z glasom, ki je premil za priznanje in vendar dovolj ekromen, da odkrije mogočnemu nasprotniku previdno majhno vrzel.

»Gospod, pred sinodo v Lausanni ste izjavili, da prava cerkev ne bi nikdar odobrila symbolum Athanasianum.«

»Pardieu, (Pri Bogu), kje naj iščemo pravega antitrinitarca?« pade nezvočni glas svetnikov jetniku v besedo.

Če je čutil Mihael Servet ugodnost zase, je takoj smelo govoril v nespametni drznosti. Obrnil se je k svetniku in rekel:

»Gospod, če bi vam mogel popisati, kako sem ljubil svobodno dušo reformatorjev, ljubil kot zemlja nebo, ki ji pošilja roso, kot noč luno, ki ji svetli Toda dali ste se zaplesti z mrežami tradicije (Ustno sporočilo) in zaman so bile moje moitve, naj nadangel Mihael osvobodi njihove visoke duhove z dvoreznim mečem svetega pisma. Ah, pamet, ki nam jo je Bog dal, da razumemo sveto pismo, smatrajo za vlačugo; in če svari in opominja in ne odneha, zakličejo zapovedujoče: mulier taceat in ecclesia! (Zenska naj molči v cerkvi.) Gospod, kje najdete v novem zakonu ono pustolovsko besedo, za človeka razumljivo izraženo, da je triglavi Bog...«

S tem je padla kletev, ki je razvezala Calvinu dolgo zadržano jezo.

»Divja zver, nečisti pes, strupena, sikajoča gadja zalega,« pada po špancu, »zdaj priznavam s alno svojih ust, da si eden od tistih preklelih, ki jih je Bog v začetku zavrnil; zato je zakrnil tudi tvoje srce in te prisilil do tako krutega bogokletstva.«

Pa tudi Servet odvrže vse zadrževanje in odgovori brez trepetu: »Če je naredil Bog moj greh, — nesrečnež, zakaj sodiš mene?»

»O ti brezdušni čvekač,« odvrne Calvin; »naj bom li pametnejši kot Mojster? On je bil, ki te je najprej zavrnil, — dobro tedaj! Zavržem te tudi jaz! S tvojo smrtjo hoče proslaviti svojo mogočnost, — kakor z življenjem izvoljenih...«

Pomilujem te, Gian Calvin,« ga prekine Mihael Servet ponočno, »in sladko čustvo mojega božjega otroštva naj me varuje, da bi šel v temni prepad tvoje filozofije! Cesar ne premorejo naše moči, nam je podelil Bog kot dar svoje milosti, da namreč moremo z otroško voljo v Kristusu Jezusu govoriti: Da, Oče, prihajam. S suženjsko voljo, ki jo učiš ti, se spreobrne milost v čarovništvo! —

V Italiji obsojen na smrt, v Ljubljani oproščen

Ljubljana, 11. novembra. Veliki kazenski senat okrožnega sodišča pod predsedstvom s. o. s. g. Ivana Kralja je danes razpravljal in sodil ob napeti pozornosti mnogih prebivalcev iz Loske doline o zadevi posestnika Vinka Baraga iz Igevasi, občina Stari trg pri Ložu. Državni tožilec dr. Leon Pompe je Vinka Barago obtožil zločina umora italijanskega finančnega stražnika Jožeta Manca in poskusnega umora italijanskega finančnega stražnika Ivana Multinella.

Pred velikim senatom se je razvijala prava tihotapska drama. Ozadje razpravi je tvorilo dejstvo, da se je 23. marca 1936 v lepi dolinici pod Lenčajevim vrhom ne daleč od Lekove doline pod notranjskim Snežnikom razvil pravcati boj. Padali so strelci. Finančni stražnik Manco je bil zadet v želodec in je na mestu izkrevavel. Njegov tovariš Multinella se je skril za drevo in naprej streljal. Po končanem boju je bilo vse mirno. Tako imenovani tihotapci so izginili in tudi stražnik Multinello je, ko je videl svojega tovariša mrtvega, poklical pomoč, da so ga odnesli. Pobrali so tudi izstreljene patrone. Pozneje so pri neki hišni preiskavi Viktorja Bobka našli revolver in hrati prišli Franca Kruha iz Šembij nad Knežakom, vasi, ki je znamenita po svoji geografski in zgodovinski strukturi. Kruh je bil na podlagi izvedeniškega mnenja, da izstrelki, dani v dolinici pod Lenčajevim vrhom, sličejo onim iz revolverja, pri Kruhu zaplenjenega, obtožen soudeležbe pri umoru finančnega stražnika Jožeta Manca. V sodni preiskavi na Reki je Kruh navajal, da je bil z njim neki Vinko iz Igevasi. Porotno sodišče na Reki je Vinka Barago v njegovi odsotnosti obsodilo na smrt, Franceta Kruha pa na dosmrtno robijo. France Kruh sedaj prestaja kazen v kaznilnici Porto Longone pri Livornu.

Italijanske oblasti so se obrnile na naše pravosodno ministrstvo, naj naše oblasti izroče na smrt obsojenega Vinka Barago v svrhu izvršitve kazni. Ker je Vinko Barago naš državljan, je bila italijanska zahteva odbita, pač pa so naše sodne oblasti odredile Baragovo aretacijo, uvedena je bila nova preiskava. In danes je bila pred velikim senatom glavna razprava proti Vinku Baragi.

Vinko Baraga, krepak in visokorasel mladenič, ki je bil znan kot izurjen tihotapec konj čez mejo, je v svojem zagovoru danes kratko navajal svoj alibi in poudarjal, da sploh ni bil kritičnega dne, 23. marca, to je na nedeljo, čez mejo. Bil je dopoldne pri deseti maši v Starem trgu in je nato s svojimi prijatelji in znanci popaval po raznih gostilnah ter je bil sploh ves dan doma v Loski dolini.

Kot glavno obremenilo pričo so pripeljali iz Livorna na dosmrtno robijo obsojenega Franceta Kruha. Na današnji razpravi je po prav točnem in izčrpnem zaslišanju poudarjal, da zaradi umora italijanskega finančnega stražnika obtoženi Vinko Baraga ni bil zraven pri spopadu z italijanskimi finančnimi stražniki pod Lenčajevim vrhom. To je posebno poudarjal na vsa ponovna vprašanja g. senatnega predsednika.

Finančni stražnik Multinello je prišel iz Matulj pri Opatici kot priča na današnje razpravo. Njegov izpoved je tolmačil računski nadzornik apelacijskega sodišča g. Dekleva. Kratko je izjavil, da obtoženec ni sličen onemu neznancu, ki je ustrelil njegovega tovariša Jožeta Manca. Zaslišane so bile še mnoge domače priče iz Starega trga pri Ložu, ki so

točno izpovedale, da obtoženec Vinko Baraga ni mogel biti kritičnega dne, na nedeljo 23. marca dopoldne pod Lenčajevim vrhom, ker so se z njim skupno udeležili maše v Starem trgu in so potem z njim imeli po gostilnah razne poslovne razgovore. Dve priči, gostilničarka Znidaršič in kovaški mojster Franc Debevec, pa sta tudi izpovedali, da je njima France Kruh spontano brez vsakega pritiska izpovedal, da Vinko Baraga ni bil zraven pri spopadu in da je on sam ustrelil italijanskega finančnega stražnika.

Po končanem dokaznem postopanju je govoril drž. tožilec dr. Leon Pompe, ki je vztrajal pri obtožbi.

Branilec, odvetnik dr. Voršič je v daljšem govoru analiziral potek razprave in zlasti poudarjal, da ljudje v Loski dolini, ki se preživljajo z gozdarstvom in lesno industrijo, niso zmogli takega krutega dejanja, da sploh tihotapci nimajo nikdar s seboj orožja in je zato predlagal oprostilo sodb.

Po kratkem posvetovanju velikega senata je predsednik g. Ivan Kralj objavil **oprostitno sodb**. Vinko Baraga, ki je bil v preiskovalnem zaporu, je bil nato izpuščen na svobodo in njegova dobra mamica je bila vsa radostna, ko je objela svojega oproščenega sina.

trajna žareča
pec za dva

**OKUSNA
POCENI**

Ogromni prihranki
na gorivu
proizvod

Osječke ljevalnice željeza i
tvornice strojeva d. d., Osijek

Vseučiliška knjižnica in rimski zid

Letošnje leto bodo zunanja dela na vseučiliški knjižnici v glavnem opravljena. Na prvi pogled bi človek sodil, da je itak na knjižnici že vse dograjeno in da ne bo dala več mnogo dela. Vendar temu ni tako. Vse letošnje poletje so postavljali kamnoseki in zidarji veličastno stebrovje v glavnem stopnišču, ki bo vodilo z glavnega vhoda v javno čitalnico knjižnice. To impozantno stebrovje s stopnišča je dobilo šele letošnje poletje železobetonsko streho, ki so jo konec oktobra začeli pokrivati z valovito bakreno pločevino, s kakršno je pokrita tudi vsa višja streha vseučiliške knjižnice. Tudi ta krovška dela je prevzela kleparsko podjetje Košenina Fr. z Viča. Do konca novembra bodo ta krovška dela končana, nakaar bo vsa stavba popolnoma prekrita in zavarovana pred dežjem.

Stavbeno podjetje M. Curk, ki je zgradilo poslopje, je v letošnji gradbeni sezoni izdelalo zunanost palače, v notranjosti pa je namestilo vsa številna dela iz umetnega kamna. Položene so stopnice, vzdane so vrata in okna na dvorišče, ki so vsa iz umetnega kamna. Vzdavanje sestavnih delov umetnega kamna je bilo dokaj zamudno. Pri velikanski obilici vrat in oken je razumljivo, da so ta gradbena dela trajala neprenehoma vse poletje. Ker bo letošnje zimo stavba šele prvič prezimila pod streho, je umestno, da jo kar najbolj zavarujemo pred vlago, saj se je namočila že lani dovolj. Razen tega bodo vsa okna, ki še nimajo lesenih okvirov, zaprli z deskami. Velikanski okni glavne čitalnice, ki sta tako veliki, da bi mirno spravili skozi nji manjšo vilo, pa so že zaprli z velikansko posevno pregrado iz desk, ki bo lovila sneg in dež in tako varovala strop pred močjo.

Posebno razvnelo pa je dejstvo, da je mojster Plečnik, ki ima izreden čut za reševanje najbolj neznanih in na prvi pogled nevažnih vprašanj, rešil vprašanje odstranitve rimskega zidu pred vseučiliško knjižnico. Rimski zid bi se v dosedanj obliki z mogočeno stavbo nikakor ne ujemal in bi povzročal disharmonijo, ki bi ubijala impozantno zunanost knjižnice. Prav tako pa kar navaden pločnik pred knjižnico tudi ne bi bil primeren. Mojster Plečnik je rešil vprašanje tako, da naj se nizki vrtniček, kakršen je pred Glasbeno Matico in poslopjem banke »Slavije«, podaljša v isti črti naprej pred poslopje knjižnice. Rimski zid naj se seveda odstrani. Začetek novembra so delavci že začeli graditi zid, ki bo omejeval ta vrt. Zid bo prav tako nizek kakor pred Glasbeno Matico, vendar bo zgrajen bolj skrbno in iz lepših kosov kamena. Na ta zid bo postavljeno tudi stebrovje, slično kakor pred Glasbeno Matico. Stebri pa bodo okrogli. Ob vseučiliški knjižnici bo za vrtničkom še hodnik za pešce. S to rešitvijo, ki bo segala vseokoli do konca rimskega zidu, je napravil mojster Plečnik dvojno uslugo: eno vseučiliški knjižnici, drugo pa ljubljanskemu mestu, kateremu je ustvaril nad vse posrečen urbanistično rešitev v sicer majhni podrobnosti, ki pa je prav zaradi tega tem pomembnejša, ker zajema sedaj že vso Vegovo ulico.

Kje bo stala nova celjska gimnazija

Celje 11. nov. 1938. Tik pred izbruhom svetovne vojne je bilo dograjeno novo gimnazijsko poslopje, preračunano za 350 dijakov. Danes zahaja v to poslopje 1257 dijakov. Učilnice so polne dopoldne in popoldne. In število dijakov raste od leta do leta. Kam z njimi?

Celjski mestni svet je o tej pereči zadevi že ponovno razpravljal ter poklical resolucije banski upravi in prosvetnemu ministrstvu. Delni uspeh je bil dosežen s tem, da so se s tekočim šolskim letom otvorile na realni gimnaziji klasične vzpo-rednice. Kraljevska banska uprava pa je po iniciativi za vse prosvetne potrebe vneta in energičnega bana g. dr. Nallačena stopila še korak dalje ter se odločila pripraviti vse potrebno za gradnjo novega gimnazijskega poslopja za realno gimnazijo, dočim bi sedanja zgradba nudila streho klasični gimnaziji.

Trenutno se rešuje vprašanje, kje naj bi stala nova šola. Od merodajnih činiteljev so nekateri za to, da bodi nova gimnazija v neposredni bližini sedanje, drugi pa se vnamajo za industrijsko predmestje Gaberje.

Priznati je treba, da je mogoče gradnjo nove realne gimnazije v Gaberju iz gotovih razlogov zagovarjati, toda mnogo važnejši in tehtnejši momenti govore za to, da se pozida na Rakushevem zemljišču poleg sedanje gimnazije. Javnosti izročamo v presoji te momente, da se vprašanje dobro razčisti. Končna odločitev je tako daleko-sežnega pomena, da ne smemo prevzeti nobene okoliščine, ki bi kakorkoli mogla pospeševati ali ovirati pouk in vzgojo srednješolske mladine.

Nova gimnazija bi poleg sedanje stala v za-tišju, odmaknjena od hrupnega prometa. Okoli stavbišča naglo rastejo iz tal vile, ki poleg starih zagotavljajo vsemu naselju miren značaj. Svet je odprt južnemu soncu. V bližini se bo zgradilo ob Savinji letno kopališče z modernim igriščem. Eno in drugo bo izvrstno služilo novodobnim telesno-vzgojnim težnjam. Prezreti ne smemo, da bo v doglednem času zavidano sedanje igrišče na Glaziji. Prometnih ovir se ni bati, saj je projektirana nova cesta v ravni črti od Narodnega doma preko Sušnice in južno mimo protestantske cerkve in obeh gimnazij. Neposredna okolica — bistra Savinja, z zelenimi logi porastli južni hribi in tiha savinjska ravan na zapadu — omogoča prirodoslovni, risarski in telovadni pouk v naravi.

Vsaj v začetku nova šola ne bo tako bogato opremljena kakor stara gimnazija. Mnogotera učila bi se mogla uporabljati skupno. Vsak zavod zase bo ob visokih gradbenih stroških težko kdaj dosegel dvorano za slavnostne prireditve ter kapelo za redno službo božjo, za dva zavoda pa bi se to brez dvoma splačalo. Priprani smo namreč, da bo kr. banska uprava pri projektu tudi to upoštevala. Ne vemo, kaj prinese prihodnost. Kdo bi pred 20 leti slutil, da bo sedanje gimnazijsko poslopje tako kmalu preteno. Lahko se zgodi, da bo čez desetletja eden ali drug zavod prišel v zagato

zaradi učilnic. Kako lahko se sili odpornosti, ako je drug zavod v neposredni bližini. Isto okolnost je uvaževanja vredna za vse primere, ako morajo profesorji poučevati na dveh zavodih, da dosežejo predpisano učno obveznost.

Pri prehodu skozi mesto bi mladina ne prišla v tako močen vrvež vozil kakor po cesti v Gaberje in hodila bi po snaznem tlaku, ne pa po blatni cesti.

V bližini so konvikti za dijake in dijakinje. Tako imenovani »otok« kaže že od nekaj čisto svojevrsno obeležje, kar so pred vojno z novimi zgradbami hoteli še prav posebno poudariti, zdaj je čes, da se to zabiše. Nova gimnazija bo k temu mnog pripomogla.

Ne vem, kje bi mogel kdo najti protitež za vse te okoliščine v Gaberju. Še stanovanja za dijaštvo v tem industrijskem predmestju so po večini iz higienskega ozira dvomljive vrednosti. Nadzorstvo za gibanje mladine v prostem času je težko. Vemo, koliko nevarnosti za pogubne moralne in prevratne ideje se skriva v industrijskih naseljih.

Tik mimo novega zavoda bi tekla savinjska železniška proga, ki se bo na njej v teku časa promet zelo razvil. Četudi bi se zgradil prehod pod progo, bi vendar mladina pogosto tekala kar po bližnjicah čez progo. Kolikokrat bi celo neugnani ob počasni vožnji skakali z vlaka ali na vlak.

V neposredni bližini je lesna industrija, ki ne more obratovati brez večnega trušča, na drugi strani široka državna cesta s hrupom in nemiro. Teren je zelo nizek in vlažen ter izpostavljen poplavi. Mimo teče potok, ki prestopi že ob neznatnih naliivih. Nič čudnega, ako je svoj čas komisija za stavbišče nove justična palača označila ta svet za najslabši. Kar ni za sodišče, bi torej moralo biti dobro za najvišji šolski zavod v Celju!

Ne daleč od tega stavbišča je II. deška osnovna šola. Učenci obeh šol bi hodili po istih dohodnih cestah. Med njimi bi bili konflikti na dnevnem redu.

Mestna občina naj se ne ustraši žrtev za nov srednješolski zavod, saj bo pomagala ustvariti vzgojni dom naše mladine, ki bo deloval še dolgo potem, ko bo že zabrisan spomin na malenkostne konflikte, ki se danes razvijajo ob vsakem prepor-nem vprašanju.

Napačno bi bilo zgraditi poslopje in odpirati zavod v predmestju, ki v moralnem, vzgojnem in nacionalnem oziru ne more še dolga desetletja nuditi mladini tega, kar je za njen duševni razvoj potrebno. Šole so vsepovsod v najlepšem delu mesta v okoliših, ki tudi v duhovnem in estetskem oziru vpliva na razvoj in mišljenje.

Končno naj bo izrečen še apel na vse odločujoče činitelje, da se že pri sestavi proračunov za l. 1939-40 upošteva ustanovitev nove celjske gimnazije, ker bi sicer utegnili priti sedanja gimnazija že prihodnje leto ob velikem navalu mladine v brezizhoda položaj.

P. K.

Spolnitev prosvetne banske uprave

V prosvetnem oddelku ban. uprave sta bila od prevrata pa do l. 1935 vedno dva banska šolska nadzornika za ljudske šole. To je bilo tudi naravno, ker je bil v bivši Stjerski eden in v bivši Kranjski zopet eden in pozneje v mariborski oblasti eden, v ljubljanski eden tedaj vedno 2. Nad 4500 učiteljev skoraj 900 šol in približno 200.000 otrok dá toliko dela prosvetnemu oddelku banske uprave, da ga imata še dva banska nadzornika dovolj. Zadnja 3 leta pa se je s tem ogromnim delom bavil en sam nadzornik, kar je bila velika pogreška. Ta pogreška in vrzel pa se je odpravila s tem, da je bil nastavljen še en nadzornik v prosvetnem oddelku banske uprave, in sicer gosp. **Ferdo Bobič**, prejšnji okr. nadzornik v Mariboru, levi breg, ki je že prevzel posle. Ta službeni nastop se je izvršil v slovenski javnosti skoraj neopazeno, pa je le velikega pomena tako za ljudsko šolstvo in učiteljstvo. Res je, da je g. Ferdo Bobič skromen in tih — kot so skromni in tihi vsi pravi pedagogi — vendar lahko rečemo, da bo mož na svojem mestu 1. za ljudsko šolstvo, ki ga pozna dodobra ne samo iz teorije, ampak tudi iz prakse, 2. za narod, ker pozna njegove potrebe, ker je sam posestnik, 3. za učiteljstvo, ker pozna stanovske krize in težave, saj jih je preživel sam kot večletni podeželski učitelj in okr. nadzornik. V letih 1928-30 je bil že tudi oblastni nadzornik za bivšo mariborsko oblast. Za njegovo vestno, marljivo in smotno delo na šolskem polju je bil tudi odlikovan z redom sv. Save. Kolikor nam je znano njegovo pedagoško misljenje, moramo reči, da je na njegovi strani ogromna večina slovenskega učiteljstva, ker mož ne drvi čez dna in stra za ekstremo, pa si na drugi strani tudi ne zapira oči pred novimi pojavi, ki se jih oprime, če uvidi, da so za naše slovenske razmere dobri in sprejemljivi. Gosp. Bobič je tudi redni član Glavnega prosvetnega sveta v Belgradu in kot tak v zvezi z najvišjo kulturno ustanovo. Želimo mu na novem položaju veliko uspeha in zadovoljnosti.

Zveza Bohinjskega kota z ostalo Slovenijo

Banovinska cesta, ki veže Bohinjski kot z ostalo Slovenijo, ima še vedno nekaj delov, ki ne prenesajo težjega prometa. Zaradi tega se je banovina odločila popraviti banovinsko cesto in zgraditi namesto lesenih trajnejše mostove, ki lahko prenesajo tudi večjo obtežbo. Slika nam kaže novi most čez Savo Bohinjko pri Makrem logu (med

Sotesko in Nomnjem) na banovinski cesti. Novi most za promet še ni odprt, ker tudi še druga dela niso končana. Tako se dalje v bližini gradi nov nadvoz čez železniško progo.

Nova cestna zveza bo še izpopolnjena tako, da bo v zgornji obdelavi obdelana s porfirnim kamnom in spramokirana, da ne bo na njej preveč prahu in da bo trpečnejša. V glavnem bo nova dobra zveza Bohinjskega kota z ostalo Slovenijo kmalu gotova in je najvažnejši objekt, ki ga je še narediti, most pri Bohinjski Bistrici, ki je lesen in ne prenese večje obtežbe.

Novo železniško postajališče v Dravski dolini

Sv. Ožbald ob Dravi, 10. nov. V nedeljo bomo slavili pri nas tradicionalno »šolarsko nedeljo«, ki se praznuje vsako leto ter zbere pri Sv. Ožbaldu na tisoče pohorskih splavarjev in drvarjev. Letošnja šolarska nedelja pa bo še tem pomembnejša, ker bomo blagoslovili in slovesno otvorili novo postajališče na obravnski železnici med postajama Sv. Lovrenc na Pohorju in Ribnica-Brezno. To novo postajališče se bo nazivalo Sv. Ožbald ob Dravi ter bo velikega gospodarskega pomena za obširen okoliš Pohorja in Kozjaka. Še prvi jutranji vlak bo obstal na novi postaji, slovesna otvoritev pa bo popoldne po prihodu vlaka, ki odhaja iz Maribora okrog 1. Postajališče je zgradila železniška uprava po prizadevanju narodnega poslanca g. Gajška iz lastnih sredstev, tako da ni bilo treba prizadetim krajem nič prispevati. Zgradba je bila gotova v treh mesecih ter je veljala 60.000 din. Obstoji iz uradnega prostora, čakalnice in shrambe ter je vse zidano v ličnem slogu. Na novo postajališče bodo vezani predvsem kraji Sv. Ožbald ob Dravi, ki je sedež znane splavarske zadruge ter eden glavnih centrov za lesno trgovino v Dravski dolini, dalje Kapla, Sv. Duh na Ostrem vrhu, Gradišče, Vurmat. Posebno važna bo nova postaja za splavarje, pa tudi za turiste. Dohod iz Sv. Ožbalda bo posredoval nov brod, ki ga je napravil posestnik Peteržinek. Pozneje pa namerava zgraditi na tem mestu višje brv, slično oni, ki so jo postavili pri Mednem čez Savo. Našte je to brv že delajo pri banski upravi v Ljubljani. Blagoslovitvene obrede pri novi postaji bo opravil mariborski stolni prošt dr. Maks Vrabec. Poleg postaje pa dobi Sv. Ožbald še novo važno pridobitev — telefon z javno govornico.

Skrb za potrebe naše mladine Občni zbor društva »Šola in dom« v Mariboru

Maribor, 11. novembra. V sredo zvečer je bil redni občni zbor društva »Šola in dom«, katerega je vodil predsednik g. Skaza, ki je podal tudi predsedniško poročilo, tajniško poročilo je podal g. Ignacij Malčik, o društvenih blaginjskih poslih pa je poročal blaginjak g. Fr. Rozman. Pred prehodom na dnevni red je o slikih med šolo in domom predaval prof. Bizjak. Pri volitvah je bil izvoljen odbor s predsednikom g. Francetom Skazo.

V svojem poročilu je predsednik društva omenjal vse korake, ki so jih društveni odborniki povzeli, da bi se za mariborsko mladino in njeno vzgojo važna vprašanja čimprej zadovoljivo rešila. Društveno vodstvo se je pri merodajnih činiteljih zavzelo za zgradbo novega poslopja realne gimnazije v Mariboru, ki je spričlo prenapetosti dosedanjih prostorov resnično in nujno potrebno. Hvala Bogu je ta akcija napredovala bolj, kakor je društveni odbor poučen. Predsednik je namreč poročal, da društvo ni dobilo odgovora na svojo vlogo. Medtem pa je akcija že tako daleč, da je mestna občina že odstopila potreben gradbeni prostor, na bankski upravi pa se že delajo načrti za novo gimnazijsko poslopje, katero bodo, če bo šlo vse po sreči, spomladaj že pričeli graditi.

Pereče je vprašanje šolskih telovadnic, ki raz-en eden dveh, že davno več ne odgovarjajo vsem zdravstvenim zahtevam. Zato gre društvo priznati, da se je zavzelo za preureditev naših telovadnic, da bo od njih telovadečja mladina imela korist, ne pa škodo, o kateri bi se resnično dalo govoriti.

V Mariboru je bilo že večkrat natočeno vprašanje otroških igrišč. Imamo sicer nekaj tega, vendar v takoj majhni meri, da bi bilo treba v tem oziru nekaj ukreniti in našim malčkom dati več igrišč, na katerih bi se nemoteno mogli razgibati in razkričati, ne da bi za njimi vedno stal strah v osebi paznika mariborskih nasadov. Naše parke bi bilo treba tako urediti, da bi v njih lepoto narave, korist svežega zraka in prostost uživali tudi otroci in ne le upokojenci.

Velik koncert ljublj. filharmonije

Dne 18. novembra bo v Ljubljani velik kulturni dogodek. Ljubljanska filharmonija priredi namreč velik simfonični koncert, ki ga bo dirigiral najznamenitejši jugoslovanski dirigent Lovro Matačić, član belgrajske opere. Na sporedni bodo: Bach, Passacaglio, Mozart (G-mol simf.), Musorgski (Noč na pustem brdu). Drugi del koncerta bo posvečen Arniku. Izvajali bodo njegov »Ples čarovnic«, »Adaggio in Scerzo«, drugi in tretji del simfonije »Dumec«. Vstopnice se dobe pri blagajni kina Union od danes naprej. Občinstvo opozarjamo na ta veliki dogodek.

Pomoč pogorelcem v Laporjah

Ban. dr. Marko Natlačen nakazal 110.000 din podpore. — Banovinska komisija v Laporjah pripravlja načrt za nove hiše in vodni rezervoar

Strahotna nesreča, ki je zadela Laporje pod Rašico ob cesti Turjak-Velike Lašče, je vzbudila povsod veliko pozornost in še več sočutja z nesrečnimi pogorelci. Od 11 hiš, ki jih ima vasica, je pogorelo 7 hiš in 4 gospodarska poslopja s hlevi. Nesreča je tem strašnejša, ker so prebivalci vasi skromni kmetje, ki se komaj preživljajo s kmetijstvom, gozdarstvom in domačo obrtjo. Obupanost pogorelcem pa še povečava dejstvo, da so jim njihove hiše in gospodarska poslopja pogorela prav v času, ko lahko pričakujemo vsak dan prvi sneg. S tem so prišli pogorelci v nad vse obupen položaj. Nimajo ne strehe, ne doma in ne obleke. Ves letni pridelek je bil že spravljen in je postal žrtev plamenov. Ostali so brez vsega in rešili le to, kar so imeli na sebi in pri sebi. Pri drugih požarnih katastrofah vsaj reševanje in gašenje otme plamenom precejšen del imetja pogorelcem. Laporjanom pa ni ostalo nesar in je razumljivo, da se jih zato loteva obup.

O njihovi nesreči se je prepričal tudi g. ban dr. Marko Natlačen, ki je v sredo obiskal pogorišče in tudi takoj izročil 110.000 din prve podpore v roke županu Jelencu iz Velikih Lašč, kot načelniku odbora za pomoč pogorelcem. Na pogorišču pa je še obljubil, da bo priskočil na pomoč z gmojnimi sredstvi in s strokovnjaki, tako da bodo pogorelci mogli čimprej sezidati si nove domove. Gospod ban je po načelu dvakrat da, kdor hitro da, takoj po prihodu v Ljubljano odredil, naj se za asanacijo vasi Laporje nakaže 100

tisoč dinarjev iz sklada za pomoč pasivnim krajem. V petek je že prišla posebna tehnična komisija v Laporje z nalogo, da takoj in z največjo naglico pripravi potreben načrt za asanacijo vasi in zidavo hiš ter tudi takoj začne potrebna dela. Nakazanih 100.000 din bo takoj porabljenih zato, da se pogorelcem, ki so prav ob vse, pomaga sezidati skromne domačije v kar najkrajšem času. Tako bo mogoče spraviti pogorelece pod lastne domove, ki res ne bodo veliki, a bodo vendar nesrečnejšem omogočili, da bodo prebili zimo pod streho. Seveda ta znesek še sam ne bo zadostal, vendar bo v zvezi z drugimi dajatvami, ki bodo prišle iz drugih virov, mogoče pomagati vsaj deloma gospodarjem, ki so bili z ognjem najbolj prizadeti.

Pri gašenju požara je gasilec oviralo močno tudi pomanjkanje vode, ki so jo morali črpati iz skromnega studenčka. Zaradi tega je g. ban dr. Marko Natlačen odločil, naj se iz drugih sredstev takoj začne graditi v Laporjah tako potrebna cisterna za vodo, s tem vas ne bo oskrbovana samo z zdravno pitno vodo, ampak bo imela tudi pre potreben rezervoar vode za primer kakega požara. Na drugi strani pa bo to gradbeno delo pogorelcem omogočilo tudi nekaj zaslužka, ki jim je pač gotovo kar najbolj potreben. Laporjani in zlasti pogorelci velikih skrbi in ljubezni, ki jo je pokazal g. ban dr. Marko Natlačen s temi svojimi ukrepi, nikdar ne bodo pozabili in se mu od srca zahvaljujejo z: Bog plačaj.

1 Pomnožen tramvajski promet k Sv. Križu. Na željo občinstva je uprava električne cestne železnice uredila promet k Sv. Križu tako, da sedaj tramvaj vozi do pokopališča jutraj od 6 do 8.20 vsakih 6 minut, torej vsak voz proge št. 2. Od 8.20 do 12 pa vozi močanski voz k Sv. Križu samo vsakih 12 minut, torej vsak drugi voz proge, ki je obelježena s št. 2. Od 12 do 18.30 vozi spet vsak voz te proge, in od 18.30 do 21 spet vsak drugi voz, da imamo zvezo s Sv. Križem vsakih 12 minut. Od 21 do 24 pa vozi električna cestna železnica do pokopališča Sv. Križa vsake pol ure, kakor tudi sploh vsi drugi vozovi po mestu. Opozorjamo pa občinstvo, da bo po tem vznožnem redu vozil tramvaj k Sv. Križu le ob zadostni frekvenci, zato se pa poslužujte električne cestne železnice tudi po 21 zvečer.

Danes ruski večer v Kazini ob 20. uri

1 Kako potreben je bil tramvaj k Sv. Križu, dokazujejo predvsem razveseljive številke o velikem prometu o Vseh svetih, ki smo jih pred kratkim objavili, a poleg tega je nova progata tudi zelo koristna za Splošno maloželezniško društvo samo. Zaradi proge k Sv. Križu se je namreč povečal promet tudi po vseh drugih progah električne cestne železnice in s tem so se prav znatno dvignili tudi dohodki tramvaja. Zaradi proge k Sv. Križu so se dohodki električne cestne železnice zvišali v primeri z lanskim letom do 28. oktobra skoraj za 78.000 din in to samo v 28 dneh. Če pa k tej številki pristojemo še inkaso zaradi praznikov umrlih povečanega prometa, dobimo že prav veliko vsoto, ki nam pravi, da je za vozovnice dobila električna cestna železnica od otvoritve nove proge k Sv. Križu pa do vseh Vernih duš nad 176.000 din več kakor lani v tem času. Pa tudi na promet na drugih progah nova progata tako ugodno vpliva, da se je samo zaradi proge k Sv. Križu poizvil splošni promet z električno cestno železnico vsaj za 10 do 15%.

— Prijavite se za Putnikov izlet na Oplenac! Letos že do 20.000 kg uvoženih morskih rib. Včerajšnji ribji trg je bil srednji. Povpraševanje je bilo minimalno in tudi kupčije so se srednje razvijale. Zaradi polne lune je bil lov na Jadranu slab. Velikih sardel ni bilo. Sardelice, okoli 100 kg, so bile takoj pokupljene in so veljale 14 din kg, paprje 12 din. Skuš sploh ni bilo. Nekaj morskih rakov je bilo na trgu, ki so bili 22 din kg. Boljše morske ribe, kakor luben, triklje, morski jezik in zobotec so bile po 30 do 40 din kg. Cipli so bili 20, tako tudi osliči. Vseh boljnjih morskih rib je

je dobila lažje poškodbe na obrazu upekojena učiteljica g. Anica Kravanja z Rakeka. — Pri delu si je zlomil nogo 36 letni delavec Franc Škrbonja s Klenka.

Gledališče

Drama. Sobota, 12. novembra: Brezov gaj. Red A. — Nedelja, 13. novembra, ob 15: Molieri: Izsiljena žnitez, Ljubezen zdravnik. Izven. Znižane cene. Ob 20: Potopljeni svet. Izven. Znižane cene. — Ponedeljek, 14. novembra: zaprto.

Opera. Sobota, 12. novembra: Don Kihot. Premierski abnoma. — Nedelja, 13. novembra, ob 15: Grofica Marica. Izven. Globoko znižane cene od 24 din navzdol. Ob 20: Gejša. Izven. Znižane cene. — Ponedeljek, 14. novembra: zaprto.

Kino Kodeljevo tel. 41-64

Nocoj ob 20. uri

Alarm na vzhodu

(Errol Flynn, Kay Francis)

Sirota mala bogatinka

(Schirley Temple)

Prireditve in zabave

»Danes boste nekaj videli« je naslov novi veseloigr, ki jo bo v nedeljo, 13. t. m. uprizoril Rokodelski oder. Igra je delo znanega komika Janka Novaka. Vloge so razdeljene med najboljše moči in je prav posebno tudi zato, ker igra režira g. Janko Novak in sam nastopa v njej, pričakovati najboljega uspeha.

Martinov večer bo priredila frančiškanska prosveta M. O. v Ljubljani v nedeljo, 13. t. m. ob osmih zvečer v frančiškanih dvorani. Na sporedu je godba, šaljivi nastopi dr. Marella in Nušičeva veseloigra »Sumljiva oseba«. Vse vstopnice so na hrbtu opremljene s tekočimi številkami in bo imetnik izžrebane vstopnice dobil živa »martinova gos«. Preskrbite si vstopnice od 10 din navzdol v prodajalni v pisarni »Pax et bonum«.

Člani Ljubljanskega kvarteta gg. Pfeifer Leon (I. violina), Stanič Fran (II. violina), Sušteršič Vinko (viola) in Müller Gustav (čelo) goje z največjo vnebo in najlepšim uspehom v Ljubljani komorno glasbo. Ljubljanski komorni kvartet je edino stalno komorno združenje v našem mestu, ki prireja redne javne koncerte v vsaki sezoni. Vstopnice v knjižarni Glasbene Matice.

Sestanki

Bivši salezijski gojenci in oratorijanci imajo svoj vsakoletni sestanek v nedeljo dne 13. t. m. ob pol 9 dopoldne na Rakovniku. Vabljeni so vsi, ki so preživljali svojo mladost pri salezijcih.

Občni zbor Stolne prosvete bo v nedeljo 13. novembra ob pal 8 zvečer v steklenem salonu gostilne Češnovar v Kolodvorski ulici. Vljudo vabljeni vsi člani in prijatelji!

Naše dijaštvo

Pevci — pevke! Drevi ob 6 in jutri ob 10 bo pevska vaja pri oo. frančiškanih za akademsko službo božjo. Pridite točno!

Kino

Zvočni kino Vič predvaja danes ob pol 9 zvečer zabaven film »Na veselem, starem Dunaju«. V glavni vlogi Paul Hörbiger. Za dodatek zvočni tednik.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marijin trg 5; mr. Kural, Gosposvetska c. 4 in mr. Bohinec, ded., Rimska c. 31.

Mestna zdravniška dežurna služba

Mestno zdravniško dežurno službo ima od sobote od 8 zvečer do ponedeljka do 8 jutraj mestna zdravniška dr. Žitko Jož, Pleteršnikova ul. št. 13, telefon št. 47-64.

Chvalkovski — predsednik ČSR

Novi predsednik vlade Černy. — Syrový postane maršal

Praga, 11. novembra. AA. Slovaška bo dobila zelo daljnosežno samostojnost glede lastne uprave, kakor tudi glede ustanovitve lastne vojske pod slovaškim poveljstvom. Slovaki so že dali svoj pristanek za izvolitev sedanjega zunanjega ministra Chvalkovskega za predsednika republike.

Popoldne se je sestal na sejo ministrski svet, ki mu je predsedoval general Syrový. Navzoč je bil tudi predsednik slovaške vlade Tiso in predsednik vlade Podkarpatske Rusije Vološin. Na seji so govorili o volitvi predsednika, a začasni ustavi, koncentraciji strank in o položaju Podkarpatske Ukrajine. Kot edini kandidat za predsednika re-

publike je bil določen sedanji minister za zunanje zadeve Chvalkovski. Volitve novega predsednika republike bodo v začetku prihodnjega tedna. Spremembe v vladi so za zdaj določene takole: Predsednik vlade: bivši notranji minister Černý, zunanji minister bo tokrat prvič odkar obstoja država, Slovák, verjetno Krno.

Ministrski svet je dalje na današnji seji sklenil razpustiti vse stranke. Na pobudo Slovačkov je treba ustanoviti enotno stranko. Dosedanji predsednik republike Syrový bo dobil čin maršala. Seja ministrskega sveta je bila prekinjena in se nocoj nadaljuje.

Romunski kralj na potu v London

Bukarešta, 11. nov. TG. Angleški kralj je odlokal romunskega kralja Karla z najvišjim redom hlačne podveze. Kralj Karel odpotuje v sobotno zvečer v Anglijo ter prispe v London 15. novembra. Spremljali ga bodo prestolonaslednik Mihael, zunanji minister Petrescu Comnen, general Underianu ter drugi odličniki. S kraljem odpotuje v London tudi večja skupina gospodarstvenikov, kar pomenja, da se začenja nova doba gospodarskih odnosov med Romunijo in Anglijo. Po obisku v Londonu obišče kralj Karel tudi Bruxelles in Pariz.

Danes premiera duhovite veseloigre polne humorja in satire!

Dve uri smeja in zabave!

Vse za ljubezen

V glavni vlogi **Rolf Wanka**, nepozaben iz filma »Pater Vojtech« Richard Romanowsky, Ellen Schwanecke

Proizvod čeških filmskih ateljejev!

KINO SLOGA Tel. Ob 16, 19 in 21

Ob 14-30 uri po globoko znižanih cenah!

TAMARA Eden najboljših filmov, ki so bili v zadnjem času predvajani v Ljubljani. Ta film si mora ogledati vsakdo!

Koledar

Sobota, 12. novembra: Martin, papež, mučenec; Avrelij, škof.

Nedelja, 13. novembra: 25. pobinkoština nedelja. Stanislav Kostka, spoznavalec; Didak.

Novi grobovi

† V Nevljah pri Kamniku je umrla g. Marija Dornik, vdova po Martinu Dorniku, ki ga je 10. julija 1920 raztrgalo pri eksploziji v kamniški smodnišnici, in mati dr. Ivana Dornika, profesorja in pisatelja v Mariboru. Naj v miru počival Zalujčim naše iskreno sožalje!

Osebnosti

— Diplomirana je bila s prav dobrim uspehom na ljubljanskem konservatoriju gde. Mirca Štefin za profesorico glasbe in petja. Čestitam.

Din 29.50 Vas stane 1 liter najboljšega likerja!

Likerske esence in alkohol

Drogerija Gregorič dr. z o. z.

Ljubljana, Prešernova ulica 5.

— Za božičnico slovenskim misijonarjem je uredništvo »Katoliških misijonov« prejelo doslej sledeče darove: po 100 din g. dr. Anton Ratajec, rav. v p. gospa. Goričanova in A. S., Lj.; po 50 din gospa Juvan Roza; 40 din gde. Ana Hrovat; po 10 din S. P. in N. N. — Plemenitim dobrotnikom in prijateljem slovenskih misijonarjev najlepši Bog povrni! Naj bi našli mnogo posnemovalcev! — Darove sprejema Uredništvo »Katoliških misijonov«, Ljubljana, Tabor 12. Lahko se pošiljajo tudi po položnicah, katere pošilja isti naslov.

— S posebnim vlakom priredi Zveza za tujski promet v Ljubljani izlet na Oplenac v dne 30. novembra do 2. decembra. Vse informacije in prijave sprejemajo biljetarice Putnika.

— Slovenska blagoslovitev novega šolskega poslopja v Črnem vrhu bo v nedeljo, dne 13. novembra 1938 ob pol 13.

— Za izlet na Oplenac sprejemajo prijave Putniške biljetarice do 22. t. m. Zahlevajte prospekte!

— Cerkvenim zborom priporoča Jugoslovanska knjižarna v Ljubljani sledeče mašne pesmi: **Beran E.**, Tri slovenske sv. maše za mešani zbor. Part. 36 din, glas po 5 din. — **Gerbič Fr.**, Slovenska maša sv. Frančiška za mešani zbor. Part. 12 din. — **Kimovec dr. Fr.**, Pred Bogom. Mašne pesmi za mešani zbor. Part. 30 din, glas po 6 din. — **Laharnar Ivan**, Slovenska sv. maša za mešani zbor. Part. 16 din. — **Premrl Stanko**, Deset mašnih pesmi za mešani zbor. Part. 24 din. — **Premrl Stanko**, Deset mašnih daritvenih pesmi. Part. 16 din, glas po 5 din (mešani zbor). — **Sattner P. H.**, Belarjeva sv. maša za mešani zbor. »Oče večnik«. Part. 16 din, glas po 4 din; Miklošičeva slovenska maša za mešani zbor. Part. 14 din, glas po 4 din; Kvisku sreal Slovenska maša za mešani zbor z orglami. Part. 24 din, glas po 5 din. — **Tomc Mat.**, Stopil bom k oltarju! Slovenska maša za mešani zbor z orglami. Part. 20 din, glas po 4 din. — **Zelesnik M.**, 14 mašnih pesmi za mešani zbor. Part. 32 din, glas po 6 din. — **Foerster A.**, Slovenska maša v čast sv. Cecilije za mešani zbor in orgle. Part. 15 din, glas po 4 din. Obsega tudi krasen slavospev sv. Cecilije, posebno primeren za ta praznik.

— SVICARSKÉ URE, zlatnina, briljanti pri CUDEN, Prešernova ulica 1.

— Vid vaših oči si obvarujete le z optično čistimi brušenimi stekli, katere si nabavite pri strokovnjaku Fr. P. Zajcu, izprašanem optiku, Stari trg 9, Ljubljana.

— Trdiko oziroma solo, ki je inserirala v avgustu oglas pod šifro »Garanirano zanesljivo«, prošimo, da se zglaš v upravi »Slovenca«.

Dnevno razprodane predstave

dokazujejo, da triumfirajo v Ljubljani

Snegulčica

Predstave ob 16,

19, in 21. uri

Kino Union Tel. 22-21

— Vremenska napoved. Evropa: Hladen zrak prihaja iz arktičnih krajev nad Rusijo. Njegov vpliv se občuti v srednji in južnovzhodni Evropi. Aktivnost ciklona na zahodni Evropi izriva prihod toplega zraka. Topel zrak, ki prihaja iz Sredozemskega morja čez Balkan prinaša vlažno vreme, meglo in tu in tam dež. Jugoslavija: Pretežno jasno z jutranjimi meglami tu in tam. V severno zahodnih delih oblačno in deževno. Temperatura se ni mnogo spremenila. Najvišja je v

Skoplju 19. najnižja v Plevljah —3 stopinje. Napoved za danes: Pretežno oblačno, po vsej državi jutranje megle pa vsej zemlji. Temperatura se bo zvišala.

Ljubljana

1 Maša za turiste in izletnike bo jutri in odsej naprej v kapeli Vzajemne zavarovalnice ob pol sedmih.

1 Enodnevni karitativni tečaj za člane in članice Vincencijskih in Elizabetinskih konferenc bo jutri, v nedeljo, t. j. 13. t. m. v gledališki dvorani Marijanišča, Poljsanska cesta 28, od 9 do 12 dopoldne in od 2 dalje popoldne. Nujno se vabijo vsi člani in članice Vincencijskih in Elizabetinskih konferenc.

Dobra kava Vam je potrebna! **MOTOHOVA** je odlična!

Vodnikov trg 5 tel. 25-77 Krekov trg 11 tel. 23-48

1 Angleško društvo v Ljubljani priredi v čast generalnemu tainiku British Councila v Londonu g. polkovniku Charlesu Bridgdu društveno čajanko v ponedeljek, dne 14. t. m. ob pal 9 zvečer v društvenem lokalni ter vabi člane k udeležbi.

1 Za mestne reveže je Kristofov učni zavod v Ljubljani ob svoji 35letnici poklonil 500 din in s tem na najboljši način proslavil jubilej za trgovski naračaj pomembnega zavoda. Upravi zavoda se mestno poglavarstvo najlepše zahvaljuje za izdatni dar in vabi tudi druge jubilate k posnemajanju.

SADOVI ZEMLJE

Mogočni zgodovinski prikaz človeštva, zlate in zemlje v milijonskem velelitmu

Kino Matica 21-24

Danes ob 16, 19, in 21. uri. Rezervirajte si vstopnice pravočasno!

Olivia de Havilland • Georg Brent

— Na vest o imenovanju g. Gasparinija za lektorja italijanščine na filozofski fakulteti v Ljubljani nam javlja rektorat ljubljanske univerze, da vest ne odgovarja resnici. Filozofska fakulteta ima namreč že lektorja za italijanski jezik in se more razen tega imenovati učno in vse ostalo osebje na univerzi le s sodelovanjem rektorata univerze, oziroma prizadetih fakultet.

— Mali harmonikarji iz Maribora pomagajo svojim šolskim tovarišem ob meji. Šolsko vodstvo v Brezno ob Dravi priredi dne 13. t. m. ob 16 koncert malih harmonikarjev iz Maribora pod vodstvom g. Sušteršiča v Podvelki. Čisti dobiček je namenjen materialni podpori šolskih otrok iz Brezna ob Dravi letošnje božičnice. Vsi prijatelji naše severne meje so iskreno vabljeni.

— Pri zaprtju motnjah v prebavi vzemite jutraj na prazen želodec kozarec naravnega »Franz-Josefa« gorenice.

Knjige »Goriške Mohorjeve družbe«. Za leto 1939 bo »Goriška Mohorjeva družba« poklonila svojim udom naslednji knjižni dar: 1. Stanko Stanič »Dobe in podohe iz cerkvene zgodovine«, 2. Bogdan Kazak »Zdravja, kar hočeš. Zdravnikovi epomini«, 3. Rothman »Bratec in sestrica«, zgodbe o 100 slikah, 4. Pavlina Pakjova »Dora«, novela. Kakor hitro bo odobren še »Koledar«, se bodo začele razpošiljati. Naše ljudstvo jih že nestrpno pričakuje. Veseli se zdravega in lepega čtiva, ki mu ga vsako leto nudijo mohorjeve, saj ve, da so izdaje Mohorjeve družbe ne le najstvarnejše, ampak tudi najbogatejše po vsebini in tehnosti.